ANUL XXV – NR. 8 (1081) – 28 FEBRUARIE 1976

flacăra

revistă săptămînală ilustrată,
editată de frontul unității socialiste

ROMÂNIA NEMURITOARE

satul meu

Satul meu sfînt iată răsai
Curat și drept în cîntecele mele,
Acolo între stele te-ai dosit
Și-ncepi să luminezi de printre ele.

Cîndva erai și tu pămînt,
Acum te-ai curățat de-ntunecime,
Bătrînii tăi cu toții s-au retras
Să nu-i mai vadă și întrebe nime.

Acolo-n albăstrime te zăresc
În răsăritul Apuseniilor departe
Cîteva dealuri blinde și-un izvor
Și țintirimul licărind în noapte.

Turma de oi săine în amurg
Strînsă-mprejurul satului cunună,
Lumina fumegă de sărbători
Și oamenii sînt iarăși împreună.

IOAN ALEXANDRU ■

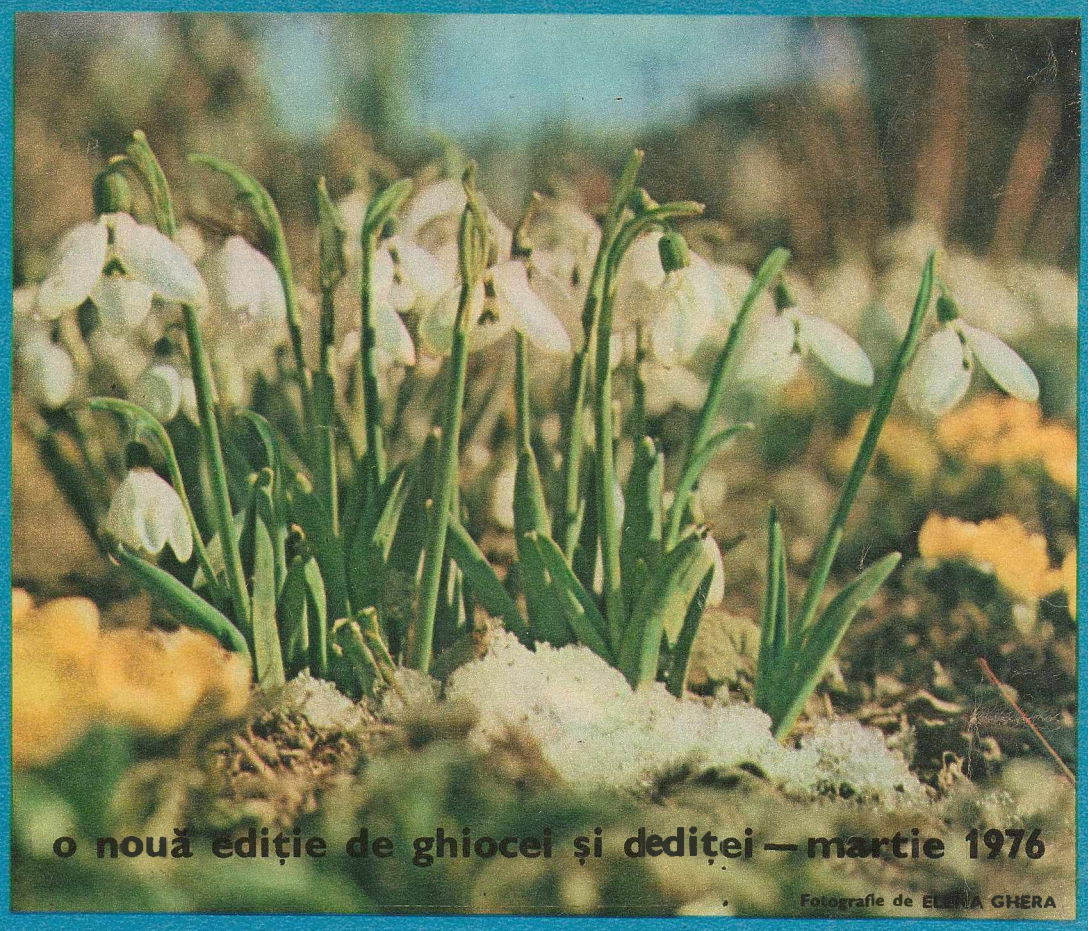

o nouă ediție de ghiocei și dediței — martie 1976

Fotografie de ELENA GHERA

Fotografie de ION PREDOȘANU

„să sune dintr-al nostru viu oțel — curatul sunet al perfecțiunii"

NICOLAE LABIȘ ■

starea de armonie a pictorului petre botezatu

Lucrurile stau, uneori, în așa fel încît o seamă de artiști buni, a căror operă răspunde unor clare criterii umane și estetice —avînd, deopotrivă, și un confortabil grad de noutate — răzbesc mai greu, sînt mai puțin citați de critici, rămîn în al doilea plan al vieții publice a artei. Fapt regretabil, întrucît arta lor trebuie stimată pentru lumina gîndirii ce-o creează, pentru armonia blîndă a celor prezentate (sau reprezentate, cum veți vrea să ziceți). «O compoziție, spune una din butadele veacului nostru, înainte de a fi un măr pe o masă, un peisaj sau un chip de femeie este, înainte de toate, o asociere de linii, suprafețe și culori». Cazul lui Petre Botezatu —caz ce află corespondență, dealtfel, cu pictura unor tineri ca Ion Grigore, bunăoară, tineri aplecați spre bucuriile neviolente ale unor narațiuni plastice pline de omenesc, de calmă și suavă vibrație în fața celor fericite ale lumii, de fină melancolie în fața celor triste —este relevabil tocmai pentru că în pictura și grafica ce ne-o dăruie au importanță mărul de pe masă, peisajul ce se vede și cel interior, chipul de femeie.

Petre Botezatu are o activitate serioasă, tăcută, mereu fidelă crezului. Este cunoscut mai bine ca desenator al unor fericite cărți de poezie și, poate, de aceea grafica lui e asociată unui mod liric. În expoziția recentă din holul mare al Teatrului de Comedie putem vedea aproape douăzeci din planșele sale, în tuș și tempera. În cîteva din aceste planșe de dimensiuni medii, Petre Botezatu alege soluții compoziționale ale picturii populare și naive,

motivînd cu delicatețe alegerea prin armonii de griuri roze sau gri brunuri cu surdină. Trimiterea la unele imagini (caractere) ale picturii naivilor apare cu multă justețe și e practicată tocmai pentru umorul pacient al acestui soi de artă. Delicatețea și unitatea compozițiilor vieții la țară semnate de Petre Botezatu ne obligă să-i detașăm net opera de producția comercială a unor confrați. O serie aparte (De dor, De așteptare, De gînduri, De casă nouă, De griji) o fac desenele în creion negru-moale ieșite din trecerea înceată a minei peste hîrtia poroasă. Sînt planșe ce folosesc cam aceleași figuri pentru a ilustra o îndelungată și nelămurită trist-dulce așteptare, ce poate fi bine asociată prearomânescului dor. Atmosfera imaginilor trimite încă la litografiile din tinerețe ale lui Munch, precum și la o întreagă poetică a stării de nord, dar un nord în pragul lunii iunie, a căldurii proaspete ce vine după glaciații. Un ciclu de desene în tuș diluat prezintă fete tinere conversînd în decoruri de teatru cehovian. Cercetată în sine, linia e aici de o mare precizie și face plăcere oricărui colecționar de grafică.

O expoziție frumoasă, prin urmare, pentru care Teatrul de Comedie trebuie felicitat. Ideea de a oferi holul unor mari teatre pentru selecții din opera unor tineri artiști plastici ar putea avea consecvență. Există garanția unui public interesant și preparat pentru contactul cu opera nouă a unui pictor, sculptor, ceramist ori grafician.

TUDOR OCTAVIAN ■

MILITÎND ACTIV PENTRU SOLIDA
DINTRE PARTIDELE COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

Tovarășul Nicolae Ceaușescu rostindu-și cuvîntarea la cel de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S.

L-am văzut în Palatul Congreselor din Kremlin.

5 000 de delegați ascultau cu deosebită atenție și interes cuvîntarea, salutul comuniștilor români adresat celui mai înalt forum al comuniștilor sovietici.

L-am urmărit rostindu-și cuvîntarea cu același aer, cu aceeași expresie concentrată binecunoscută și familiară nouă, parcă ieri îl vedeam vorbind în marea sală a expoziției la Congresul consiliilor populare.

Am văzut reacția auditoriului, întrerupîndu-i de mai multe ori cuvîntarea cu vii aplauze.

Apoi l-am văzut seara coborînd din avionul care i-a adus de la Moscova la București.

I-am văzut pe cei care-l așteptau scoțîndu-și pălăria în fața lui și fiecare, în camera noastră, urmărind pe micul ecran acest moment, am simțit în noi dorința de a ne scoate pălăria în fața lui.

În fața secretarului general al partidului nostru, în fața tovarășului nostru **NICOLAE CEAUȘESCU.**

*

Sosită luni, 23 februarie, la Moscova, delegația Partidului Comunist Român la cel de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S., condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a depus în aceeași zi o coroană de flori la Mausoleul lui V.I. Lenin din Piața Roșie.

Mărți după-amiază, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de membrii delegației Partidului Comunist Român la Congresul P.C.U.S., a făcut o vizită la metroul din Moscova. Călătorind cu expresul albastru subteran, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost explicate caracteristicile tehnice ale sistemelor de dirijare a trenurilor subterane, calitățile de exploatare a trenurilor. Cu același prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat de soluțiile de construire folosite acum pentru extinderea rețelei de metrou și de modul de dirijare a trenurilor.

În seara zilei de 25 februarie tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit la sediul Ambasadei române din Moscova cu tovarășul Stane Dolanț, secretar al Comitetului Executiv al Prezidiului C.C. al U.C.I. În cadrul convorbirii secretarului general al partidului nostru cu tovarășul Stane Dolanț, convorbire desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie și cordialitate, caracteristică tradiționalelor bune relații dintre cele două țări, partide și popoare, au fost abordate probleme referitoare la colaborarea reciprocă, la dezvoltarea ei în continuare, precum și aspecte ale vieții internaționale.

*

În Palatul Congreselor din Kremlin s-a deschis la 24 februarie cel de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S., forumul cel mai înalt al comuniștilor sovietici, care face un bilanț al înfăptuirilor din ultimii cinci ani, trasînd noi jaloane în vederea atingerii țelului propus — edificarea comunismului în U.R.S.S.

La Congres participă aproape 5 000 de delegați, aleși de adunări ale comuniștilor din republicile unionale, organizațiile de tineret, regionale, orășenești și raionale ale partidului.

Iau parte, de asemenea, delegați din partea a 103 partide comuniste și muncitorești, național-democrate și socialiste din 96 de țări.

Alături de membrii Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., în prezidiul celui de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S. au luat loc, împreună cu conducători ai delegațiilor de peste hotare, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Manea Mănescu.

*

De la tribuna înaltului forum al comuniștilor sovietici a luat joi, 26 februarie, cuvîntul secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a adresat Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, popoarelor marii țări sovietice un cordial mesaj de prietenie și solidaritate internaționalistă.

Evocînd tabloul remarcabilelor realizări obținute de popoarele sovietice, sub conducerea partidului comunist, tablou înfățișat în amplul raport prezentat de tovarășul Leonid Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat deosebita lor importanță la scara vieții internaționale: «**Marile realizări în dezvoltarea economico-socială a Uniunii Sovietice, politica sa consecventă de pace și colaborare internațională reprezintă o contribuție importantă la întărirea forțelor socialismului și progresului în lume, la cauza înțelegerii și prieteniei între popoare.**»

Referindu-se la raporturile de prietenie dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre popoarele român și sovietic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «**Îmi face o deosebită plăcere să menționez că între România și Uniunea Sovietică se desfășoară, în spiritul vechilor tradiții de prietenie și solidaritate dintre cele două partide și popoare, raporturi de colaborare tovărășească, de conlucrare și cooperare rodnică — pe tărîm economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii — ceea ce corespunde pe deplin intereselor ambelor țări, cauzei socialismului și păcii.**»

Caracterizînd viața internațională, fenomenele sale de maximă importanță care au loc acum în lume, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «**Omenirea parcurge astăzi o epocă de profunde transformări revoluționare, sociale și naționale, în care au loc schimbări în raportul mondial de forțe în favoarea popoarelor ce se pronunță pentru dreptul la o viață liberă și independentă, pentru relații de egalitate deplină între națiuni. Un rol important în aceste schimbări**

TEA DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE, NTRE FORȚELE PROGRESISTE DIN ÎNTREAGA LUME

il au țările socialiste — și doresc să menționez contribuția importantă a Uniunii Sovietice — realizările pe care ele le obțin în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea nivelului de trai al maselor, politica lor externă de pace și colaborare. De asemenea, o înriurire pozitivă exercită politica tinerelor state independente, lupta popoarelor care-și afirmă tot mai puternic voința de a-și hotărî singure destinele, fără nici un amestec din afară, mișcarea revoluționară a clasei muncitoare, acțiunile celorlalte forțe democratice și progresiste din întreaga lume.»

Arătînd care este poziția Partidului Comunist Român față de celelalte partide comuniste și muncitorești, față de mișcarea comunistă și muncitorească internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «**Partidul Comunist Român dezvoltă strînse legături de prietenie, colaborare și solidaritate cu toate partidele comuniste și muncitorești, acționează pentru întărirea coeziunii mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pentru făurirea unei unități noi, întemeiate pe respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, de a contribui creator la dezvoltarea marxism-leninismului, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste. Participăm activ la pregătirea conferinței partidelor comuniste și muncitorești din Europa cu dorința de a contribui la desfășurarea unui rodnic și democratic schimb de experiență și opinii între partide, la întărirea solidarității și colaborării lor.**

Pornind de la necesitatea întăririi unității clasei muncitoare, a maselor largi ale celor ce muncesc, a forțelor noi, democratice ale epocii noastre, Partidul Comunist Român acționează, de asemenea, pentru dezvoltarea colaborării și solidarității cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu organizațiile progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru progres social și pace în lume.»

Delegația Partidului Comunist Român la cel de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S., înaintea plecării spre Moscova.

Moment al întîlnirii dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Alvaro Cunhal.

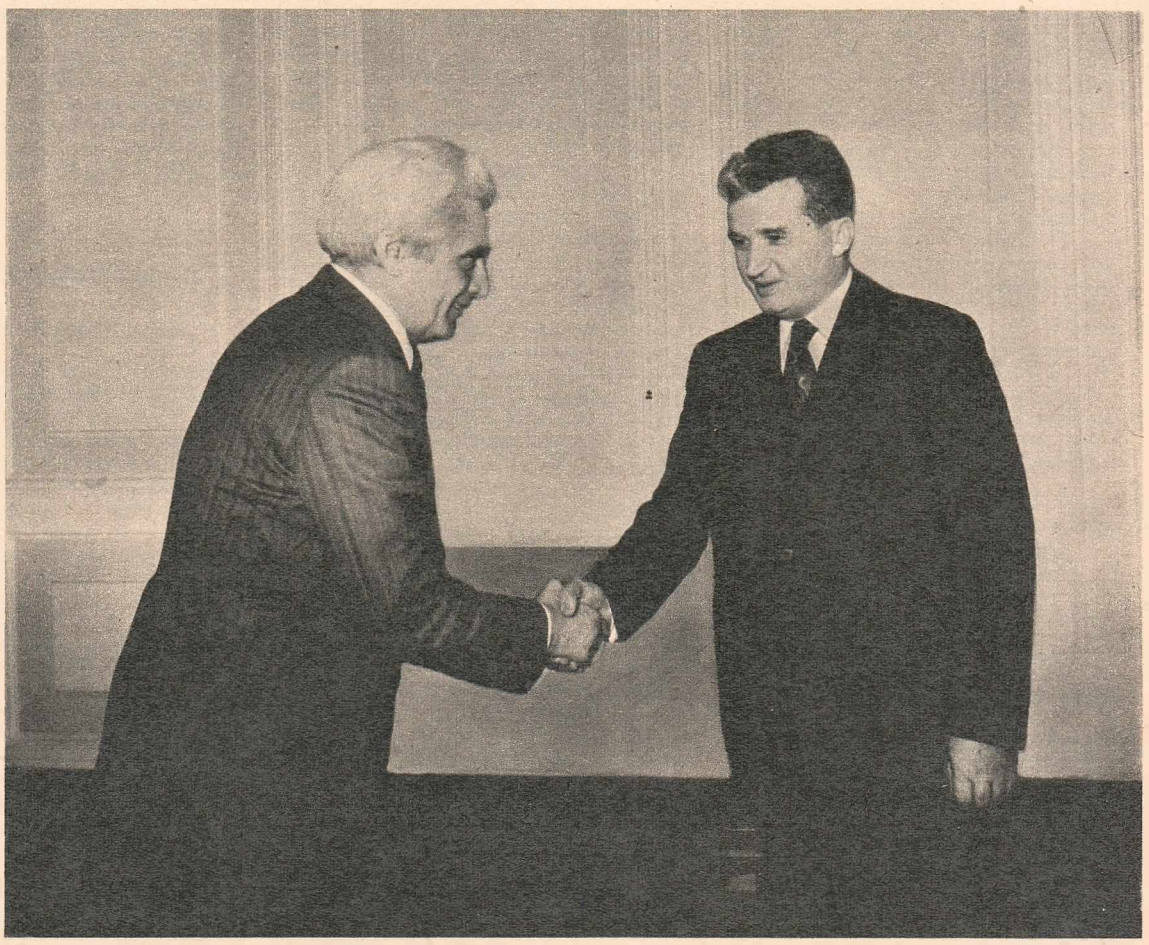

*

În spiritul raporturilor tradiționale de strînsă prietenie, cooperare și solidaritate militantă dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Portughez, la București au avut loc la sfîrșitul săptămînii trecute convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., și tovarășul Alvaro Cunhal, secretar general al Partidului Comunist Portughez.

Desfășurate într-o atmosferă tovărășească, de prietenie și cordialitate, convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Alvaro Cunhal au inclus o informare reciprocă asupra activității și preocupărilor Partidului Comunist Român și Partidului Comunist Portughez, precum și un schimb de păreri în legătură cu dezvoltarea relațiilor dintre cele două partide și cu privire la unele aspecte ale vieții politice internaționale, ale mișcării comuniste și muncitorești.

Tovarășul Alvaro Cunhal a dat o înaltă apreciere activității și rezultatelor obținute de poporul român în construcția societății socialiste multilateral dezvoltate; de asemenea, secretarul general al Partidului Comunist Portughez a subliniat importanța solidarității Partidului Comunist Român, a poporului nostru cu lupta poporului portughez pentru apărarea libertăților și a celorlalte cuceriri ale revoluției, pentru construirea unui regim democratic.

Referindu-se la relațiile dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Portughez, la colaborarea dintre popoarele român și portughez, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: «**Aș dori să exprim convingerea că relațiile dintre partidele noastre se vor dezvolta continuu, că ele vor contribui, totodată, la o cooperare tot mai activă între popoarele român și portughez, că această colaborare servește cauzei generale a socialismului și păcii.**»

Secretarul general al partidului nostru a reafirmat solidaritatea cu lupta pe care comuniștii portughezi, împreună cu Mișcarea Forțelor Armate, cu celelalte forțe democratice și progresiste, patriotice au desfășurat-o și o desfășoară pentru apărarea și promovarea intereselor oamenilor muncii, pentru transformări economice și sociale progresiste, pentru o Portugalie liberă, independentă și prosperă.

*

Pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au mai înscris la sfîrșitul săptămînii trecute următoarele acțiuni: primirea la 20 februarie a delegației Partidului Muncii din Olanda, primirea în aceeași zi a trimisului special al ziarului «Delo» din Liubliana și primirea la 21 februarie a scrisorilor de acreditare a ambasadorului Republicii Niger în țara noastră, Kossomi Bourem.

Transmițînd tovarășului Nicolae Ceaușescu un cordial salut din partea președintelui Partidului Muncii din Olanda, Ien van der Heuvel-De Blank, și a primului ministru Joop den Uyl — conducătorul delegației Partidului Muncii din Olanda, Harry van den Bergh, membru al Prezidiului partidului, secretar cu probleme internaționale, a relevat caracterul fructuos al vizitei delegației în țara noastră, ospitalitatea de care s-a bucurat, apreciind realizările României pe calea progresului economic și social.

În cadrul convorbirilor pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a purtat cu delegația Partidului Muncii din Olanda, s-a evidențiat hotărîrea reciprocă de a promova o conlucrare tot mai rodnică între Partidul Comunist Român și Partidul Muncii din Olanda, în folosul ambelor partide, al dezvoltării raporturilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și Olanda, dintre popoarele celor două țări, în interesul cooperării și înțelegerii între națiuni.

MARIUS POPESCU ■

congresul educației politice și al culturii – forum al spiritului revoluționar și al iubirii de țară

TOTUL NE PRIVEȘTE PERSONAL ACUM, AIC

sîntem o țară printre țări, dar sîntem o singură patrie

Fusese o ședință de lucru, fără nimic festiv, și așa a rămas chiar după ce a vorbit inginerul șef, Călin Rîpeanu, care în esență a vrut să spună următoarele: sîntem o țară printre țări, dar sîntem o singură patrie. Suim pisc după pisc, conform unui plan de perspectivă, conform unui plan concret și detaliat, din etapă în etapă, și acest urcuș e mai greu sau mai ușor după cum pașii noștri se concertează unii cu alții într-unul singur de o mie, de zece mii, de douăzeci și unu de milioane de ori mai puternic. Ca să nu ne dăm coate, privind înălțimile din față, ca să nu arătăm cu degetul pentru alții ceea ce avem de făcut noi și mersul să ne fie egal cu noi înșine, cu fiecare în parte și toți laolaltă, ca să nu ne fărîmițăm eforturile și pierderile de energie să fie cît mai neînsemnate, avem nevoie să ne strîngem unii în alții, într-o unitate de monolit în jurul partidului, într-o largă și neîntreruptă acțiune de acomodare și creștere unitară numită educație politică. Educația politică înseamnă autoeducație în ideea că totul ne privește personal, acum, aici, în întreaga țară și la locul de muncă al fiecăruia, că nimic din ce se întîmplă nu ne este străin, că nici o datorie nu aparține numai altora, ci tuturor împreună dăruindu-ne fără preget, îndeplinindu-ne datoriile fără excepție. Educația politică înseamnă disciplina efortului colectiv, înseamnă autodisciplină și în final înțelegerea adevărului fundamental al partidului conform căruia fericirea ne-o facem singuri, nimeni nu ne poate ajuta, pe nimeni nu putem implora și nimănui nu-i putem reproșa nereușitele noastre, totul depinde numai de noi, nu de cei de alături, nu de cei de sus și nici de cei de sub noi pe scara ierarhiei sociale, ci de noi împreună, de fiecare în parte. De aceea nu înțelege atitudinea comuniștilor de la secția matrițerie care la fel ca de foarte multe ori înainte vin în ședință și se plîng că lucrurile nu merg cum trebuie, că nu sînt ajutați. Nu, tovarăși, a spus inginerul șef al cooperativei Arta Aplicată, sîntem comuniști nu ca să ne plîngem în ședințe, ca să spunem ceea ce știe toată lumea. Ci să vedem dacă ceas de ceas am făcut tot ce a depins de noi și înainte de a ne ridica să vorbim, să ne întrebăm dacă noi, personal, n-avem nimic să ne reproșăm, dacă n-am așteptat pe alții să înceapă ceea ce era datoria noastră să terminăm. Adunările generale sînt forma democratică în care exercițiul participării noastre se corectează, acomodîndu-l interesului general, nu se consumă după principiul niciodată înainte, niciodată după, totdeauna în ședințe. Educația politică înseamnă permanență fiindcă instrumentul și forma ei de manifestare se numesc participare, participare totală.

De aceea, a spus în continuare Vasile Dumitrescu, secretarul Comitetului de partid, l-am criticat pe tovarășul Chirilov. De aceea ne găsim aici, să facem educație, nu să discutăm despre educație. Între oamenii cooperativei noastre, tovarășul Chirilov este exemplu de abnegație și dăruire profesională. Nu s-a întîmplat nici măcar o singură dată ca tovarășul Chirilov să nu facă tot ce a depins de el și de aceea nici una din sarcinile ce-i revin nu rămîne nerezolvată, nici chiar amînată. Au fost cazuri cînd l-am trezit din somn, la miezul nopții, n-a șovăit, n-a pretextat condițiile de excepție în care îl rugam să lucreze. Participare înseamnă dăruire fără rețineri, dar sacrificiul nostru se diminuează, rămîne un scop în sine, dacă prin el reducem capacitățile celor din jur și-i împiedicăm ca la rîndul lor să dea tot ce pot, liberi și fără constrîngeri inutile, dictate de grabă și nerăbdare. Opțiunea fiecăruia pentru sacrificiu trebuie să fie rezultatul voinței personale pentru ca sacrificiul să fie eficient și real și concret, nu de suprafață. Or, tovarășul Chirilov asta face cu subalternii lui. Le ia acest drept. Invocația sacrificiului personal nu ne acordă privilegiul de a nesocoti dreptul celorlalți la demnitate. Avem nevoie de munca extraordinară a tovarășului Chirilov, dar avem nevoie în egală măsură de munca lipsită de servituți a colaboratorilor lui pentru ca rezultatul final să fie pe măsura puterilor unui întreg colectiv, nu ale unuia singur. Și dacă o spun atît de răspicat e pentru că și eu, și dumneavoastră avem încredere în tovarășul Chirilov.

Desigur, adunarea generală n-a discutat doar cazul tovarășului Chirilov, care de fapt nici nu este un caz propriu-zis, ci ilustrarea spiritului unei adunări care, propunîndu-și să dezbată modul în care comuniștii de la cooperativa Arta Aplicată înfăptuiesc Programul de activitate ideologică a partidului și hotărîrile adoptate de Congresul al XI-lea în domeniul muncii ideologice, nu s-au mulțumit să enunțe principiile, ci să le aplice concret la viața și activitatea lor.

NICOLAE CRISTACHE ■

cei ce controlează pe alții știu că au datoria morală ca în primul rînd ei să se comporte desăvîrșit

«La noi, la control, știți foarte bine, nici abaterile cele mai mărunte nu sînt permise. Neglijențe care în altă parte ar părea niște fleacuri fără importanță, în munca noastră au gravitate. Noi facem caz aici, în adunarea de partid, că un coleg de-al nostru, un comunist, tovarășul Constantin Nicolau, a plecat într-o zi acasă, părăsind locul de muncă. Facem, fiindcă în ziua respectivă s-a întîrziat livrarea unui vagon de radiatoare. Și în plus ar fi putut ieși din întreprindere produse cu defecte sau de-a dreptul rebuturi. Și nu cred că e cazul să mai amintesc consecințele: beneficiari care ne returnează marfa, reclamații, obrazul și firma întreprinderii pătate.., Altul dintre noi a trebuit să lucreze dublu, să facă și munca lui și nu-i drept, nu-i echitabil» Așa și-a început cuvîntul său Petre Mihalcea, controlor cu vechime la IREMOAS, șeful grupului de recepție, în Adunarea generală de partid a organizației nr. 14, din cadrul Serviciului control tehnic de calitate-Laboratoare-Metrologie. Adunare generală dedicată dezbaterii modului în care organizația de partid a acționat pentru educația politică a membrilor săi, pentru dezvoltarea gradului de conștiință comunistă a oamenilor. Însăși adunarea lor a fost o dovadă concretă a acestui nivel de conștiință. Discuții directe, probleme de fond, abordate deschis, cu franchețe, fără estomparea lipsurilor și fără vorbe goale, de umplut timpul. «Educație politică înseamnă să înțelegem comenzile majore ale societății noastre în fiecare moment al dezvoltării ei, înseamnă să înțelegem politica partidului nostru și să o înfăptuim», spune tehnicianul Ștefan Chircă, din compartimentul sculărie. «La noi nivelul de conștiință are, ca să spun așa, instrument de măsură. Felul în care ne facem datoria, felul în care ne comportăm la locul de muncă. Să nu fim exigenți, să închidem ochii, înseamnă să încurajăm rebuturile și proasta calitate a produselor noastre, ceea ce este un act foarte grav», spune inginerul Iuliu Popescu, șeful biroului C.T.C. Și fără să rămînă la nivelul vorbelor, cum afirmam, iată cîteva fapte în jurul cărora s-au purtat discuțiile.

Comuniștii din organizația nr. 14, controlorii de la recepție, cei care verifică materia primă și materialele intrate în întreprindere au hotărît să nu-și privească îngust atribuțiile. Sigur că rolul lor e mare aici, a admite materiale necorespunzătoare sau de proastă calitate înseamnă ca, din capul locului, să condamne producția întreprinderii la rebuturi mari, la produse de slabă calitate, dar tot ei, oamenii de la poarta A, de început a procesului tehnologic, pot să vegheze și la buna gospodărire a materialelor. Sigur, unora nu le-a convenit că acești controlori de calitate își cam depășesc atribuțiile și că se cam amestecă unde nu le fierbe oala, dar insistînd, făcînd sesizări scrise la conducerea uzinei au reușit să preîntîmpine degradarea multor materiale și să evite multe cheltuieli inutile. Au constatat că de luni de zile zac în magazii materiale de care nimeni nu întreabă, pe care nimeni nu le cere, nu le folosește. Cine le-a comandat? Pentru ce destinație? Descoperă astfel oțel care stătea nemișcat nu se știe de cînd. S-a ajuns pînă la Controlul financiar intern, ca să se vadă ce-i cu el și de ce nu se folosește. Nu s-a aflat cine l-a comandat, s-a aflat în schimb că nu era nevoie de el. S-a vîndut, întreprinderea și-a recuperat cheltuielile. Deci, o pagubă a fost evitată. Cîteva tone de hexametilen tetramină, o substanță ce se folosește în amestec cu stearat de calciu la fabricarea miezurilor ce se introduc în formele de turnare pentru radiatoare, se degrada de asemenea, fără ca să se intereseze cineva de soarta lor. De ce zăceau acolo de luni și luni de zile? Fiindcă nu se primise comanda de stearat, pe care nimeni n-o mai urmărea. S-a evitat și această pagubă. În schimb, nu o dată li s-a replicat controlorilor «ce vă amestecați voi?» Iată unul din terenurile luptei dintre vechi și nou în viața unei uzine. «Dacă unul nu spune, altul se face că nu vede, cine răspunde cînd materialele se degradează? Nu pierdem tot noi, întreprinderea?» — s-au întrebat pe bună dreptate comuniștii de la control-recepție. Atunci ei au perseverat în atitudinea lor, au continuat să ia taurul de coarne, să-și asume riscurile ca să instaureze pînă la urmă spiritul de interes general și de bună gospodărire față de materialele uzinei. O situație similară s-a produs și la secția radiatoare. Vechiul, acea tendință din mentalitățile oamenilor de a cocoloși niște lipsuri și de a nu-ți păsa de consecințele lor, face să nu se descopere multă vreme cauza rebuturilor și slaba calitate a produselor. Condițiile tehnice nu le justificau. Atunci? La inițiativa inginerului Iuliu Popescu, șeful biroului C.T.C., controlorii devin tot mai exigenți și mai ales încep să urmărească, fără să fie în atribuțiile lor profesionale, tot procesul tehnologic și tot ce se întîmplă în secție. Iarăși n-au fost văzuți cu ochi buni. Se ajunsese chiar la relații încordate între controlori și fosta conducere a secției radiatoare. Dar cînd aceștia au demonstrat conducerii întreprinderii, pe faze de producție, pe fiecare loc de muncă, unde sînt deficiențele, că acestea țin de organizare și nu de altceva, a fost schimbată conducerea secției. Noua formație de tehnicieni, organizînd din nou și bine munca, a făcut ca într-un timp foarte scurt, nici două luni, calitatea să se îmbunătățească iar rebuturile să scadă de la 12 la 10 la sută. «Un val din ăsta de apariție a slabei calități a fost și la secția băi, reamintește inginerul Popescu. Și aici lupta a fost serioasă. Pînă cînd noi toți n-am arătat pe fiecare loc de muncă unde sînt abaterile, cu ora, locul, cauza, persoana care le provoacă, nu s-a rezolvat. Acum putem să ne lăudăm că nivelul calității l la vane pentru băi a ajuns la 60 la sută din producție, și că ne îndeplinim sarcinile de export». Oameni ai faptelor, oameni ai exigenței comuniste, membrii de partid din organizația nr. 14 de la Întreprinderea de radiatoare, echipament metalic și obiecte sanitare au înțeles să dezbată în adunarea lor, cu autoexigență și responsabilitate, fapte și atitudini ce indică nivelul lor de educație politică, nivelul lor de conștiință politică, lipsurile lor, să arate cît și cum contribuie ei la biruința noului împotriva vechiului din viața, munca, gîndirea, mentalitatea oamenilor.

CICI IORDACHE ■

o problemă esențială: atitudinea morală față de muncă

Despre o adunare de dezbateri, adică una în care oamenii analizează în mod democratic probleme de stringentă importanță, poți relata în fel și chip; despre atmosferă și sentimentele vorbitorilor, despre linia logică a înlănțuirii ideilor etc. În ce mă privește, despre adunarea comuniștilor din organizația de partid nr. 2 de la IEMI — inițialele însemnînd Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale — voi relata începînd cu o imagine post-epilog. Ieșind din sala ședinței am trecut din nou prin secția care în urmă cu aproximativ două ore era populată cu tineri în halate albe, ce migăleau aplecați asupra circuitelor imprimate. Acum se terminase schimbul, ei făcuseră curățenie la locul de muncă și aranjaseră într-o ordine desăvîrșită toate obiectele și uneltele muncii cotidiene. Ordinea și curățenia impresionau. În plus, mai erau și florile: multe, trăind în acest miez de iarnă o prospețime coloristică și un miros crud de cîmp.

Cum să nu te gîndești, privind această secție curată și florală, la stăpînii ei, mai bine zis cum să nu-ți pui întrebări despre atitudinea morală față de muncă și viață a acestora? O parte din răspunsurile întrebărilor prezumptive le și primisem în adunare. Discutînd, în întîmpinarea Congresului educației politice și al culturii, comuniștii analizaseră cu grijă atitudinea morală față de muncă, modul în care fiecare-și făcuse datoria față de sarcinile producției, contribuția la îndeplinirea planului în spiritul conștiinciozității și pasiunii. Secretara organizației de partid, Cristina Burlacu, inginera Florena Păun, care a ținut referatul adunării, muncitoarea Elena Șerban, reprezentanta unei organizații de tineret, inginerul Lebu Constantin, în numele secției pe care o conduce, și încă alții au vorbit despre faptul că munca și viața colectivului tind să se desfășoare tot mai mult după preceptele unui înalt cod etic. Iulian Căpraru, inginerul șef al întreprinderii, a imaginat plastic evoluția întregii unități, o întreprindere nouă aparținînd unei ramurii de vîrf a industriei. Creșterile mari la capitolul producție, diversificarea acesteia, nivelul de pregătire profesională — spunea vorbitorul — sînt efecte ale unei activități conștiente a colectivului, a unui colectiv care tinde să fie cît mai bine pregătit politicește.

Fiind o analiză a muncii, comuniștii n-au lăsat însă de o parte aspectele deficitare Muncitoarea Cristina Nițescu a criticat pe unii tineri care mai sînt încă dezordonați în producție, care absentează sau care sînt tributari la capitolul ținută. Așa cum spuneam, Elena Șerban a vorbit în numele unor uteciști: ea a insistat asupra unor stări negative de lucruri existente mai ales în viața tinerilor care locuiesc în căminele întreprinderii. Ele au fost reținute de reprezentanții conducerii acesteia, deci foarte bine, dar nu este chiar foarte bine că pe lîngă cererile îndreptățite — apă caldă, televizor, bibliotecă — nu au fost formulate și propuneri concrete privind mai buna gospodărire de către tineri înșiși, a propriei locuințe.

În general, propuneri au fost făcute. Spiritul de perfecționare al oamenilor a fost canalizat către acele compartimente de muncă și viață a căror funcționare se cere continuu îmbunătățită. Îmbunătățită în sensul ideilor codului de norme și principii ale vieții și muncii comuniștilor.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

N ÎNTREAGA ȚARĂ

studenții în litere doresc să studieze mai multă filozofie

Largile dezbateri prilejuite în întreaga țară de apropiatul Congres al educației politice și al culturii poartă, firește, amprenta preocupărilor specifice ale colectivelor în care ele se desfășoară. Și nu va mira pe nimeni, în acest context, varietatea problemelor ridicate într-o instituție de cultură de prim ordin cum este Universitatea București.

La o recentă ședință de partid a cadrelor didactice și studenților de la Facultatea de limbi romanice, clasice și orientale consacrată analizei modului în care se îndeplinesc sarcinile ce-i revin facultății în îndeplinirea programului ideologic al partidului, precum și în discuții pe care le-am avut cu participanți la ședință, problemele au fost atît de numeroase încît nici nu pot fi măcar enumerate în totalitate în acest scurt articol. Și tot din acest motiv preferăm să nu ne referim la persoane, ci la cîteva linii de preocupări majore desprinse din ședință.

Pe primul plan: trecerea de la cursurile descriptiviste la cele analitice, interpretative, creșterea rolului formativ, politic, în dauna așa-numitei și pe drept hulitei factologii. S-a accentuat mult asupra conținutului ideologic al procesului didactic, ceea ce, bineînțeles, nu înseamnă rigiditate, închistare ci, dimpotrivă, abordare frontală. în lumina marxismului a celor mai moderne teorii și tendințe în lingvistică și în teoria și istoria literaturii. S-a subliniat astfel caracterul înnoitor, precum și limitele, aspectele criticabile ale structuralismului și semioticii, care se află azi în atenția specialiștilor. În același spirit de înaltă exigență ideologică, dar deschis curentelor moderne, s-au purtat discuții în cadrul catedrelor despre teoria psihanalitică a artei. Și seminariile de estetică dezbat de pe pozițiile marxismului și ale umanismului socialist problemele cele mai actuale în mișcarea de idei, unele încă nesoluționate, controversate: progresul în artă, artă și alienare, pseudo-arta — fenomenul kitsch, arta și mass-media etc.

La ședință s-a menționat și simpozionul care va fi organizat în luna aprilie, sub egida facultății, «Relația dintre marxism și teoriile contemporane în literatură, artă și lingvistică». De remarcat că deși în intenția organizatorilor referatele urmau să fie ținute doar de membri ai corpului didactic, studenții au cerut ei înșiși să fie admiși cu intervenții la simpozion. O nouă dovadă a interesului lor față de problemele ideologice.

Alt fapt îmbucurător: studenții și-au exprimat dorința să se acorde mai multe ore de învățămînt filozofiei, resimțind nevoia, pentru viitoarea lor profesiune de profesori, să stăpînească mai temeinic noțiunile de bază din istoria filozofiei.

Un rol important s-a acordat în discuții eticii și echității socialiste. Să evocăm, în acest cadru, o experiență interesantă: sociologi de la Academia «Ștefan Gheorghiu» și de la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului de pe lîngă C.C. al U.T.C. au prezentat studenților așa-numite anchete de caz.

Nu expuneri aride, abstracte, ci... benzi de magnetofon. Un cetățean și-a părăsit soția și copii, s-a mutat la amantă. Au apărut apoi copii din legătura extraconjugală, cu tot cortegiul de suferințe pe care o asemenea situație o implică tocmai pentru cei cu nimic vinovați: copiii. Benzile reproduceau discuțiile purtate cu cel în cauză. Studenții au discutat și ei cazul. Între altele, au întrebat: «Cum era apreciat la locul de muncă omul respectiv?» Ei și-au exprimat uimirea, ca să nu spunem indignarea, cînd li s-a spus că «la serviciu» omul era bine cotat, nimeni nu-i aducea nici cel mai mic reproș, de parcă atitudinea sa în viața personală n-ar fi interesat pe nimeni. Condamnarea unei asemenea poziții din partea studenților reprezintă o reacție sănătoasă: ei au sesizat esențialul, au înțeles că principiile eticii și echității socialiste nu trebuie numai proclamate, ci traduse în viață, devenind astfel, grație contribuției și exemplului personal al fiecărui din noi, o realitate vie, un cod al muncii și al vieții de fiecare zi. Așadar, și pe această cale oarecum insolită a anchetei de caz pe bandă de magnetofon, s-a manifestat rolul formativ al procesului de învățămînt, problemă viu dezbătută și la ședința la care ne referim și aflată în centrul atenției comuniștilor de la Universitatea București.

LIONEL NIȚESCU ■

CE PROFETIM, CE PROFESĂM

activitatea diplomatică

ACT DE CULTURĂ (I)

Devenită zonă de interes cotidian, activitatea diplomatică a României este urmărită, în toate ipostazele ei, de publicul cel mai larg. Fenomenul nu ne surprinde, îndeosebi în condițiile în care simplul cetățean se simte nu numai părtaș la elaborarea liniilor directoare ale politicii externe, ci, prin însuși faptul că aceasta e o expresie a concepțiilor sale asupra integrării dinamice a țării în mersul lumii, se simte tot mai responsabil pentru realizarea ei practică. De aici nu numai cea mai vie atenție acordată zonelor fierbinți ale planetei și pozițiilor românești față de acestea, ci și preocuparea neslăbită pentru modul cum în cutare sau cutare țară România e cunoscută nu numai ca partener de afaceri economice, ci și ca entitate politică, spirituală, ca fizionomie istorică și culturală în genere. Din păcate, limitîndu-ne cel mai adesea la momentele de vîrf, finalizatoare ale acțiunii românești internaționale, noi, ziariștii, lipsim cititorul de dimensiunea eforturilor pe care le presupune obținerea unor asemenea succese. O discreție și o sobrietate care ne stau bine în genere fac totuși ca uneori să rămînă de-a dreptul în anonimat activități cu caracter diplomatic, desfășurate departe de țară. în condiții nu o dată dificile sub multiple aspecte. Diplomația ușilor capitonate și tête-à-tête-urilor misterioase e, cel puțin pentru noi, românii, ca opinie generală, depășită. Faptul că în documentele oficiale, în expunerile secretarului general al partidului și președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu numai principiile de bază, ci fiecare act de politică externă au fost supuse opiniei publice este de natură să ne cointereseze pe toți în ce se întîmplă cu punctele de vedere românești la o reuniune internațională sau alta, în ce măsură lumea ne cunoaște din cartea de vizită pe care o prezintă în numele nostru, al tuturor, oficiile diplomatice.

Iată rațiunile pentru care, aflîndu-mă recent la Viena, fie și pentru scurt timp, n-am putut să nu remarc, în postura laborioasă, cotidiană, dacă nu oficiul nostru diplomatic și reprezentanțele sale în ansamblu, cel puțin pe cîțiva dintre membrii săi, inclusiv pe ambasadorul Dumitru Aninoiu. Sentimentul că în general aceste oficii diplomatice sînt și trebuie să fie adevărate avanposturi ale patriotismului — cu atît mai viu cît spiritul de colaborare e mai activ — mi s-a fortificat și mai mult. Desigur că în Austria și la Viena, prin cunoscutele interferențe istorice și tradiția unei îndelungate apropieri, România e o țară despre care un număr tot mai mare de oameni știu multe lucruri. Se poate spune însă, fără a comite o eroare, că marea operă de cunoaștere a poporului român, a patriei sale, a virtuților noastre spirituale se realizează plenar abia în deceniile din urmă. Fiindcă sîntem la capătul unei importante perioade de cinci ani, concretizată pe plan extern într-o seamă de parametri impresionanți, să-mi permită cititorul să zăbovesc puțin mai ales asupra ceea ce exprimam, pe scurt, cu modestie și bun-simț, într-o apreciere referitoare la creșterea prestigiului internațional al României, a interesului popoarelor și oamenilor de pe alte meridiane, față de ceea ce se întîmplă — și s-a întîmplat — de-a lungul secolelor, aici, la Dunăre și Carpați. Este o adevărată mîndrie pentru oricare din noi, ca român, să constați că unui asemenea interes compatrioții noștri, aflați la un asemenea avanpost al cunoașterii, colaborării și înțelegerii între popoare, nu pregetă să facă dintr-o asemenea prezență românească un moment memorabil, un act nu numai economico-politic, reflectînd nu numai interese reciproce pe deplin justificate, ci un mare act de cultură care, la urma urmei, exprimă legăturile cele mai trainice. Sînt de salutat, de încurajat și de urmărit cu maximă exigență, eforturile de asigurare a unei judicioase eficiențe economice, reciproc avantajoase în toate schimburile materiale pe care le realizăm, dar permanenta lor acoperire și în valuta forte a stimei și prețuirii, pentru ceea ce reprezentăm în ochii altor popoare ca entitate spirituală originală, constituie un deziderat care formează în egală măsură substanța înnoitoare a unei politici externe nu întîmplător tot mai larg apreciată în lume. Acel nou umanism, chintesență superioară a unei concepții românești despre relațiile între oameni și popoare, ce vine de demult și de departe, își găsește astfel o vie materializare și într-o activitate diplomatică adesea prodigioasă în cadrul oficiilor noastre de specialitate. Dar despre modul cum mi s-a impus nemijlocit o asemenea concluzie din observațiile și impresiile directe ale prezenței mele de o săptămînă printre membrii oficiului nostru diplomatic de la Viena, într-o ediție viitoare a rubricii noastre.

NICULAE STOIAN ■

într-un muzeu se învață și încrederea în viitor

Cultul trecutului a fost adeseori greșit interpretat. În vremuri de asuprire, orice aluzie mai insistentă la valorile strămoșilor a părut stăpînitorilor străini că este subversivă, după cum bunurile cele mai de preț ale nației erau exemplul înălțător al părinților și încrederea în durata noastră de milenii, în continuitatea pe același loc. Mai apoi s-au găsit și voci care să anime spiritele împotriva unui așa-zis paseism, în timp ce toate națiunile de pe planetă se află în căutarea identității lor, cultivînd ultimul fir de iarbă care amintește de vreo faptă din trecut. Afirmarea conștiinței naționale trece în mod obligatoriu prin mîndria legitimă că ai un trecut, că nu te-ai aciuat de pe pustii, ci ești în mod natural în țara ta. Dialectica organică a conceptelor afirmate de partidul nostru a venit în mod oportun să demonstreze că este imposibil să fii internaționalist, dacă nu crezi cu tărie în binele propriei tale națiuni, dacă nu lupți pentru afirmarea sa între celelalte națiuni libere ale lumii. Pe gol nu se clădește decît golul! Sentimentul de stimă pentru celelalte popoare, încrederea în viitorul lor pașnic, nu pot izvori decît dintr-o adîncă dragoste față de umanitatea pe care o reprezinți, față de trecutul său imemorial și de viitorul său fără de moarte. Dar nici un loc nu întrunește toate aceste dimensiuni cum o face un muzeu alcătuit cu pasiune, din osîrdia unui om adevărat. Ele se află de multe ori în afara traseelor turistice importante și nu sînt cunoscute cum s-ar cuveni de către marele public, deși se bucură uneori de aprecierea celor mai înalte autorități științifice din țară și de peste hotare. Ceea ce m-a impresionat în toate cazurile în care am întîlnit asemenea centre de lumină a fost împrejurarea că se datorau mai ales efortului anonim al unor devotați slujitori ai istoriei. Am fost mai demult la Oltenița împreună cu un prieten drag, al cărui suflet este mare și curat cum sînt lacurile din munții Moldovei. Fiind de prin părțile locului, iubește orașul de pe Dunăre și oamenii săi, și n-am să uit niciodată cît de mîndru era de muzeul orașului, de atestarea vechii civilizații din lunca fluviului cel mare, ca și de tradițiile sale revoluționare. La muzeul din Oltenița am intrat într-un adevărat laborator, exista o solemnitate a vizitei, izvorîtă din exigența custodelui, tovarășul Barbu Ionescu, din credința sa că în fața exponatelor ce înfățișează trecutul se cuvine să fii recules și alert, ca în fața marilor adevăruri ale lumii. Cam așa trebuie să arate cercetătorul din laboratoarele unde se pătrunde în taina lumii, închisă cu șapte lacăte, cum numea un fizician energia nucleară. Dacă greșești un singur element dintr-o experiență nucleară, poți să produci o adevărată catastrofă. Nu de mai puțină concentrare și seriozitate este nevoie în cercetarea trecutului național. Aici răspunderea este de asemenea în relație cu viața și cu moartea comunităților, avînd legătură cu sufletul contemporanilor, cu credința lor în trăinicia națiunii. Un om serios sfințește locul în orice întreprindere umană, dar cu atît mai mult el convinge atunci cînd este vorba de temeiul existenței noastre. A aduce probe că pe lîngă Oltenița exista o așezare importantă în evul mediu timpuriu, urmașa unei străvechi civilizații preistorice, iată o problemă foarte importantă, căreia tovarășul Barbu Ionescu de la muzeul din frumosul oraș dunărean îi acorda toată energia și pasiunea sa.

În celălalt capăt al țării, la Lugoj, am cunoscut un alt exemplu de abnegație în persoana lui Ioan Stratan, directorul muzeului din localitate și cercetător cu rezultate admirate de savanți cu reputație europeană. Ioan Stratan este de fapt cel care a înființat muzeul din Lugoj, acum peste douăzeci și cinci de ani, și l-a condus neîntrerupt. El a găsit atunci cele peste două mii de fragmente ceramice descoperite de profesorul Mateescu la Tibiscum prin 1923-1924, care au format, împreună cu opt sute de monede romane, primul fond muzeal. Astăzi, muzeul din Lugoj posedă peste cincizeci și trei de mii de piese, dintre care o bună parte sînt etnografice, constituind cea mai bogată colecție de acest fel din sud-vestul țării. Ioan Stratan a investigat șaptezeci și trei de puncte arheologice din raza muzeului și a săpat douăsprezece dintre ele în mod sistematic, fiind descoperitorul paleoliticului în Banat. Dar cea mai importantă descoperire a sa rămîne tumulul tracic de la Susani. Acest tumul, datînd de la începutul perioadei fierului (aproximativ 1150 î.e.n.), conținea o ofrandă nederanjată, compusă din șaptezeci și cinci de cești și cești, pe marginea unei gropi de grîu. Probabil că incinta servea de sanctuar. Înăuntru se afla mormîntul princiar, cu patru urne, dispuse de la brîu în sus pe lîngă cei înhumați. Toată incinta era delimitată cu pietre de rîu, ca un loc sacru.

Tumulul de la Susani a fost vizitat de mari arheologi ai lumii, iar un profesor german a venit să-l vadă împreună cu studenții săi. Strămoșii noștri traci posedau o civilizație elaborată, cu rituri fascinante, care vor fi scoase treptat la lumină, prin munca unor oameni ca Ioan Stratan. Am văzut o lucrare de numismatică, publicată de directorul muzeului din Lugoj împreună cu alți doi autori. Fuseseră consultate cataloage de monede și lucrări de referință din întreaga lume, pentru determinarea caracterului a patru monede aflate într-un tezaur. Din truda acesta pacientă se adună dovezile istoriei, se demonstrează îndreptățirea noastră. Totul este important cînd avem de-a face cu trecutul patriei. «Arheologul este un om care stă întotdeauna cu capul în pămînt și-i citește semnele», mi-a spus Ioan Stratan. Este adevărat, aș adăuga eu, arheologul se uită în pămînt ca într-o carte a trecutului, unde citește semnele viitorului. Numai așa putem repeta cuvintele poetului, care dorea țării un viitor mare, pe măsura trecutului său mare. Muzeele României sînt instituții vii, unde se deprinde exemplul trecutului și al prezentului, care sînt una cu viitorul, topite în ființa patriei. Mai putem învăța acolo că nici un efort nu este de prisos și că dragostea pentru istoria neamului a dat lumină și sens unor existențe pilduitoare.

AUREL-DRAGOȘ MUNTEANU ■

ELEC-TRO-NOGRA-FIA

O REACȚIE ÎN LANȚ

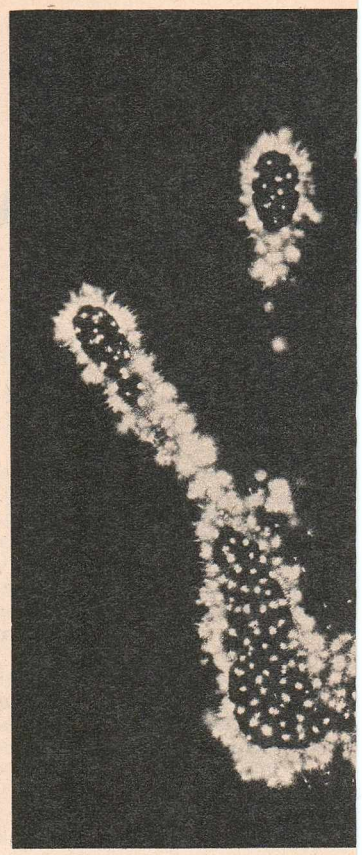

NOILE DESCOPERIRI DEMONSTREAZĂ GENEZA ȘI CARACTERISTICILE ZONELOR COMPACTE DE ELECTROLUMINISCENȚĂ INFIRMÎND NUMEROASE TEORII ȘI INTERPRETĂRI LA MODĂ

Revenim în micul laborator al doctorului Florin Dumitrescu la mai puțin de o lună după ultima noastră relatare privind consacrarea electronografiei pe plan mondial și marele succes înregistrat de principalul ei animator la un congres internațional la sfîrșitul anului trecut.

Reamintim cititorilor noștri sau celor care n-au avut prilejul de a urmări geneza electronografiei (prezentată prin intermediul unei suite de articole) că procedeul grupului de oameni de știință români a fost creat pornindu-se de la cercetarea celebrului efect Kirlian, metodă și concept biofizic extrem de cunoscute și controversate astăzi în lumea întreagă. Drumul investigațiilor întreprinse de Florin Dumitrescu este însă unul propriu, construcția aparatelor și imaginilor obținute dovedind în fapt o metodă nouă, profund originală, cu rezultate practice de o mare importanță în cunoașterea structurilor vii. Primele fotografii au fost realizate pe plante, animale și asupra unor porțiuni restrînse ale învelișului cutanat. Ulterior, confirmîndu-se experimental ipotezele, grupul de cercetători, conduși de doctorul Florin Dumitrescu, realizează prima hartă electrică a corpului omenesc. Noile imagini au adus, astfel, în fața ochiului o imagine inedită a organismului uman, o altă identitate a structurilor și funcțiunilor celulare, fără nici o asemănare cu imaginea anatomică «clasică». Au fost obținute astfel nu numai electronografii generate de structurile de înveliș, ci și imaginea electrică a organelor interne. (Amănunte în numărul 40/1975 al revistei noastre.) Electronografia a evidențiat, de asemenea, cu precizie punctele de pe învelișul cutanat indicate în mod empiric de acupunctura tradițională extremorientală, și aparente în unele imagini în cazul unei suferințe intense. S-a procedat, totodată, la realizarea de electronografii pe sute de pacienți (persoane bolnave sau perfect sănătoase), noul principiu de explorare demonstrîndu-și larga utilitate în depistarea unor maladii. (Din 200 de pacienți perfect «valizi», de pildă, 52 au prezentat semnalele unor tulburări funcționale imposibil de constatat prin metodele și analizele convenționale de laborator.)

Din păcate, în ciuda acestor descoperiri remarcabile și în pofida unor aprecieri elogioase sosite din diverse centre științifice ale globului activitatea grupului de cercetători români este încă departe de a fi cunoscută în toate cercurile de specialiști internaționale. Beneficiind de un mecanism publicitar mult mai larg, metoda propusă de Kirlian, și preluată de multe și diverse institute de cercetare ale lumii, continuă să anime investigațiile unui număr mare de biofizicieni, cu toate că descoperirile cercetătorilor noștri au dovedit, fără drept de tăgadă, că atît celebra «aură», cît și sofisticatele interpretări privind originea haloului luminiscent au provocat concluzii eronate, imposibil de demonstrat științific.

După cum se știe, fotografierea prin metoda Kirlian a unor plante, animale și porțiuni exterioare ale organismului uman a dus la evidențierea unui efect luminos marginal denumit «aură». Descoperirea fenomenului de electroluminiscență în biologie — prezent în fotografii prin existența aurei ce înconjoară obiectul fotografiat — a reprezentat, la momentul respectiv, un nou domeniu de cercetare, o descoperire senzațională cu mari perspective. Celebrul efect Kirlian, înfățișat prin intermediul unor fotografii fascinante în publicațiile de mare tiraj ale lumii, a fost însă preluat și de speculații lipsite de temei științific, de interpretări fanteziste. Și-au spus părerea în acest sens nu puțini psihiatri, psihanaliști, psihologi și parapsihologi, care au ajuns, între altele, la concluzia că bioluminiscența vizibilă pe peliculă este produsă nu numai de condițiile electrice ale organismului, ci și de un corp de plasmă biologică, sinonimă cu eterul sau cu substanța astrală presupusă de gînditorii antichității. S-a vorbit și se mai vorbește însă despre o dimensiune suplimentară a organismelor vii, evidentă prin prezența «aurei», foarte asemănătoare cu haloul luminos pictat de iconografi în jurul capetelor de sfinți și care — se susține în continuare — a fost menționată

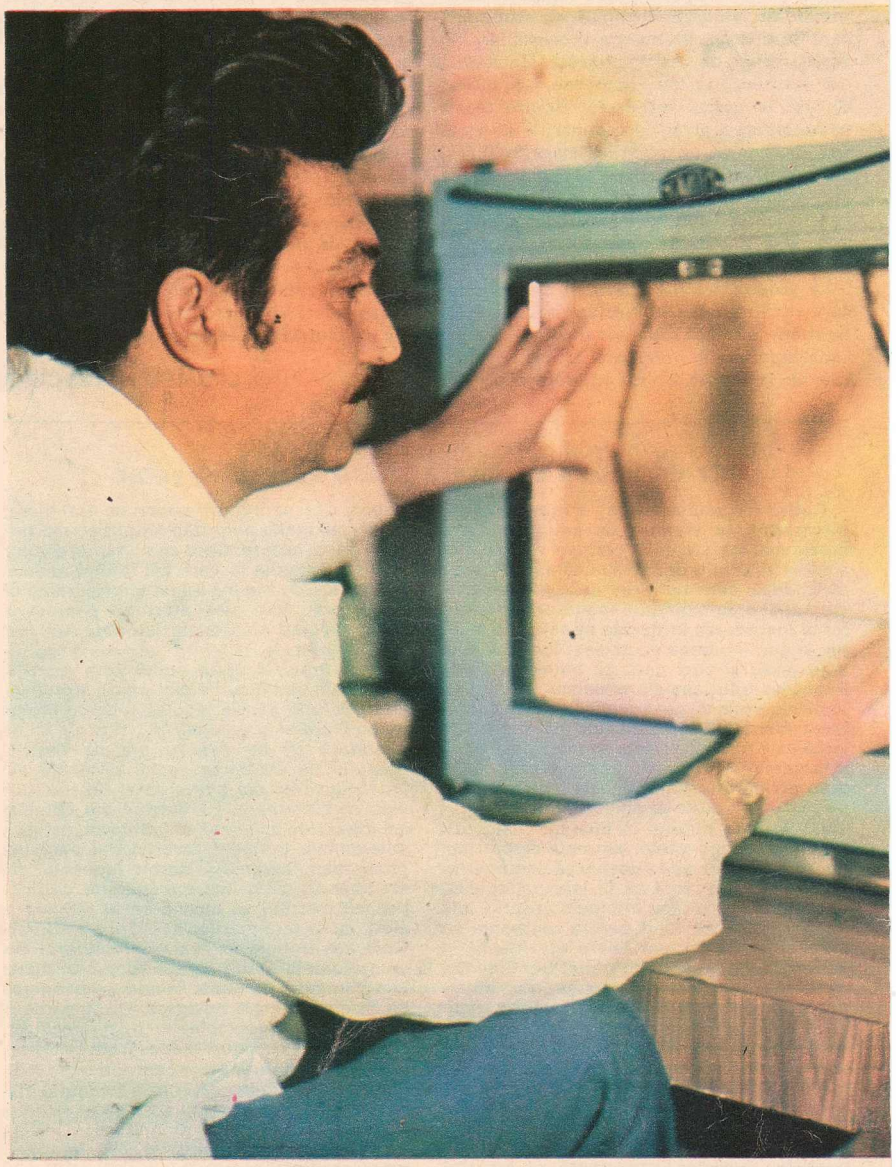

Medicul Florin Dumitrescu, creatorul și animatorul electronografiei.

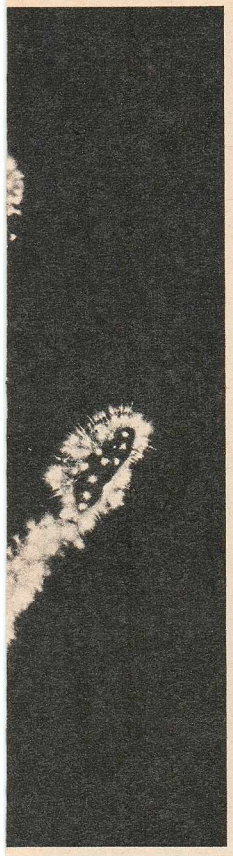

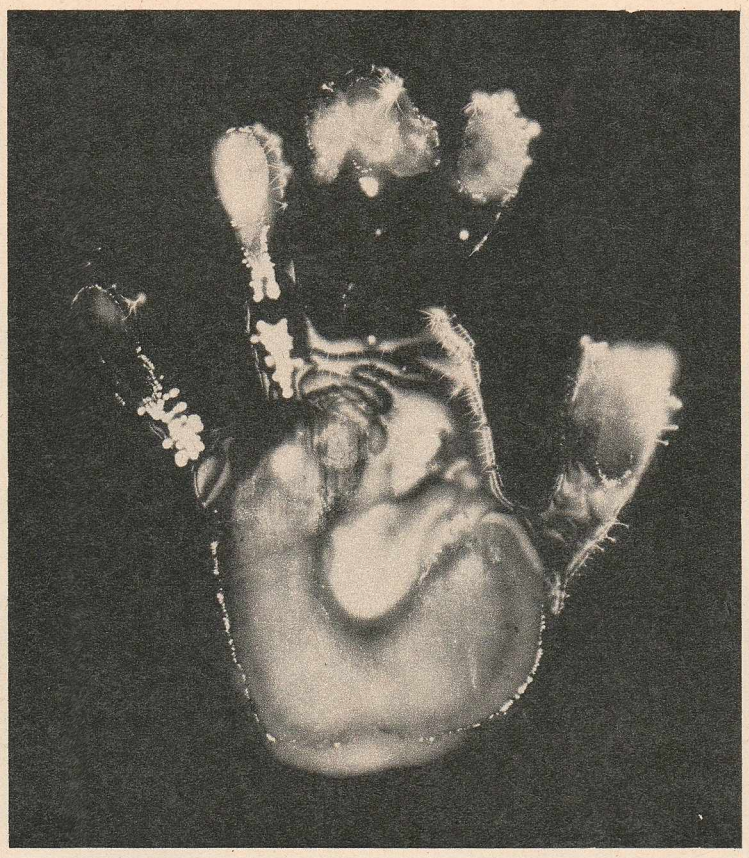

și de către unele persoane dotate cu percepție extrasenzorială. (În 1939 americánul Wilhelm Reich comunică existența unei energii vitale la plante și animale, pe care o botează «orgon», dar descoperirea a fost curînd uitată.) Iar de aici exagerări care depășesc granițele strict științifice. (De curînd cunoscuta revistă «Paris Match», într-un amplu articol consacrat fenomenului Kirlian, își invită cititorii să mediteze dacă imaginile rezultate prin acest procedeu nu evidențiază existența unui «corp energetic» care însoțește corpul fizic și supraviețuiește după moartea acestuia.)

Beneficiind de aparate de construcție originală, complet diferite în comparație cu cele existente pînă la ora actuală în lume (executate după indicațiile medicului Florin Dumitrescu și ale colaboratorilor săi) imaginile electronografice au izbutit treptat să descifreze consistența zonelor de bioluminiscență, denumite în mod convențional «aură», demonstrîndu-i geneza și stabilind factorii care o produc. Despre dezlegarea acestei enigme am vorbit pe scurt în prima noastră relatare, dar în prezent, mulțumită unor descoperiri de ultimă oră, datorate medicului Florin Dumitrescu, putem oferi noi amănunte. Noile fotografii electronografice stabilesc în mod strict științific că zona luminoasă compactă se datorează sursei de energie (de radiofrecvență în cazul procedeului Kirlian) care determină obținerea unui mare număr de imagini ce se suprapun pe aceeași peliculă fotografică. În acest fel caracteristicile de moment dispar, realizîndu-se o fuziune de imagini care contopesc în fapt o serie de detalii electrice ale organismului investigat. Acest lucru devine evident pentru orice ochi experimentat prin simpla comparație a unei imagini, realizată prin procedeul Kirlian cu una executată de un electronograf. În prima, cîmpul bioelectric se înfățișează sub forma unei zone luminoase compacte, în vreme ce în a doua se disting o mulțime de detalii luminiscente.

— Organismul viu — ține să precizeze doctorul Florin Dumitrescu — este înconjurat de un strat de aer cu proprietăți fizice determinate de caracteristicile energetice ale respectivului țesut vital. Evidențierea lor ridică dificultăți de ordin tehnic pe care metoda Kirlian nu le-a rezolvat. Aura luminoasă, reprezintă în fapt electroluminiscența generală de electroni, «elastici» care izbindu-se de suprafața învelișurilor cutanate sînt dirijați spre exterior sau interior în funcție de caracteristicile sursei. Astfel, serii întregi de imagini fundamentale se suprapun succesiv creînd o zonă luminoasă relativ omogenă, «aura». Electronografia diferențiază imaginile în funcție de valoarea energetică a electronilor din cîmp. Mai mult decît atît, am obținut imagini fără descărcări marginale (deci fără aură) și care reflectă numai fenomenele energetice din interiorul organismului. Spre deosebire deci de aura Kirliană, dependentă în cea mai mare parte de caracteristicile sursei de electroni și numai în mică măsură de cele ale organismului, imaginile noastre, reproductibile, arată o structură ionică ce copiază relieful organismului uman pînă în cele mai mici amănunte. Astfel, imaginea crestei papilare a degetelor (vizibilă și într-o fotografie alăturată) sînt reproduse în cadrul «anvelopei electrice» aflată la o distanță de 3–4 cm. Acest strat de ioni gazoși aflați în vecinătatea organismului viu nu apare în condițiile efectului Kirlian sau prin alte metode cunoscute.

Tot cu ajutorul metodei electronografice a fost înregistrat un fenomen interesant: apariția unei radiații de interferență biologică care apare între două organisme vii, separate printr-un mediu gazos sau lichid. Radiația de interferență biologică constituie un alt fenomen de schimb electric dintre organismul viu și mediul electric.

Fenomenele evidențiate își au explicații biofizice concrete, sînt reproductibile și pot fi modelate cu ajutorul computerelor, deci pot fi inventariate în patrimoniul științelor moderne.

Fotografierea detaliată a caracteristicilor bioelectrice ale organismului a mai stabilit — electronografic — un amănunt deosebit de important. Fenomenele energetice din interior sînt independente de descărcările energetice marginale. Adio, cu alte cuvinte, misterioasei «emisiuni vitale», sosită din adîncul corpului, adio speculațiilor teozofice și interpretărilor naive și pseudoștiințifice. Prin marea invenție și descoperire a lui Kirlian, tehnica fotografică a izbutit să surprindă pe peliculă imaginea energiei bioelectrice generate de structurile vii, iar prin metoda nouă a oamenilor de știință români a fost înfățișată pentru întîia oară, în cele mai mici amănunte, harta electrică a corpului uman, demonstrîndu-se totodată sursa și modul de producere a zonelor de electroluminiscență biologică.

Paginile de față găzduiesc și cîteva electronografii colorate. Este vorba tot de o premieră mondială aparținînd medicului Florin Dumitrescu și colaboratoarei Rela Herivan (biolog). Este vorba de o variantă microelectronografică realizată prin viraj cromatic, și care evidențiază mai pregnant efectul de electroluminiscență la nivel celular. Culorile nu le reprezintă pe cele ale țesutului, ele sînt alese convențional doar pentru mărirea contrastului cromatic.

Iată, așadar, că spre marea noastră bucurie, noua întîlnire cu doctorul Dumitrescu ne-a prilejuit demonstrarea unei afirmații inserate în precedentul articol: «electronografia tinde să devină o reacție în lanț. Finalitatea ei: descifrarea tainelor nebănuite ale organismului și depistarea precoce a tuturor maladiilor». **LIVIU TIMBUS** ■

Suita de fotografii demonstrează deosebirea netă dintre procedeul Kirlian și metoda folosită de colectivul medicului Florin Dumitrescu. În prima, o mînă fotografiată prin procedeul Kirlian, înconjurată de haloul luminiscent, celebra «aură». Următoarele trei, obținute prin electronografie, dovedesc că schimbarea sursei de curent determină dispariția zonei luminoase omogene și înlocuirea ei prin detalii luminoase (1). Se dovedește de asemenea că fenomenele electrice din interior exclud orice apariție a unui fenomen electroluminiscent extern (2), iar în cazul fotografierii învelișului cutanat, anvelopa luminoasă reproduce la o distanță de 2—3 cm chiar și crestele papilare ale degetelor.

O noutate de ultimă oră: microelectronografii colorate (cu viraj cromatic), care permit mărirea contrastului imaginii studiate. Petele brune indică prezența energiei bioelectrice. În cea de jos, aparatul a surprins întîmplător și o **amoebă** (săgeată), care și-a dezvăluit astfel conținutul bioelectric.

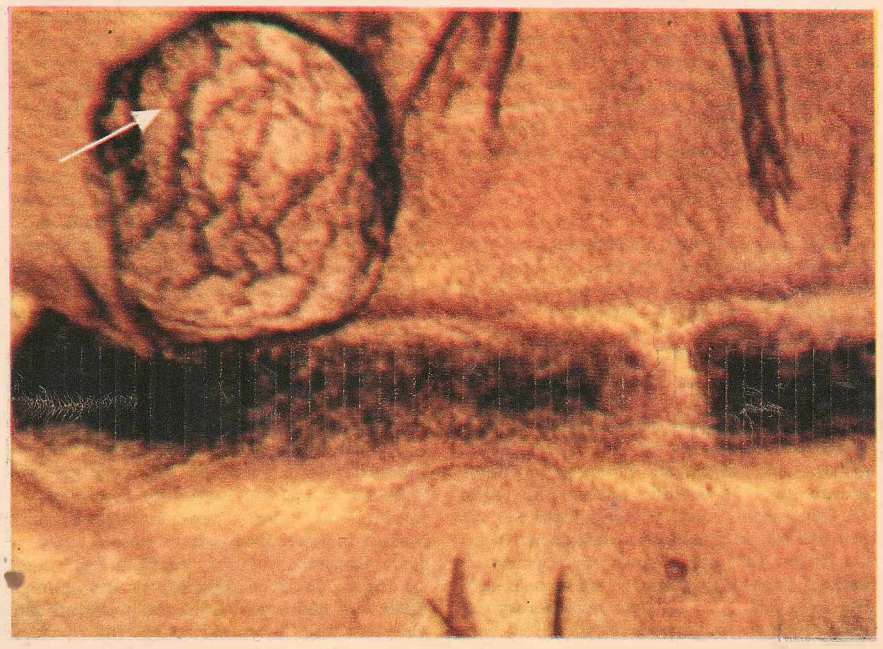

O ZI CU PRIMARUL DIN MAGLAVIT

Bizară, mecanica prin care imagini fără un suport faptic reuşesc să se agaţe de conştiinţa noastră. Pînă în acest februarie nu mai fusesem la Maglavit. Cu toate astea îl «vedeam». Sărac, risipit printre nisipurile de lîngă Dunăre... Şi dacă cineva m-ar întreba de ce îl vedeam astfel n-aş găsi la îndemînă răspunsul potrivit. De aceea, azi, după ce i-am străbătut uliţele cu pasul, şi departe fiind de Moş Gheorghe Mirică, Aurel Bînă, Constantin Dumitru, Constantin Tuică, Emil Stănuică, Marinică Mirică şi de toţi oamenii aceia minunaţi, minunaţi de fireşti şi de autentic olteni, divulgîndu-mi ignoranţa, le adresez implicit un tandru omagiu pentru bărbăţia cu care au parcurs veacurile păstrîndu-şi nealterată firea şi nemurirea lor în acele locuri. Fiindcă nici pămîntul, nici veacul, nici clima nu le-au fost prieteni; «Prin 1810, scrie cronica, un ţăran, Decă Colcea, desnădăjduit de nisipul pe care vîntul îl aducea în casă, în pat, în apă şi chiar în mîncare se hotărî să-i vină de hac şi plecă la Bucureşti cu un sac de nisip, făcînd această cale pe cal, la mai marele administraţiei. Aşteptă el mai multe zile ca să fie primit, iar cînd a fost şi a ajuns nu a fost luat în seamă». Nisipurile au rămas lîngă Dunăre, satul s-a strămutat în deal şi între el şi nisipuri oamenii au plantat perdele de salcîmi, puiet cu puiet proteguit cu adăposturi de buruieni şi împletituri de ştiuleţi de porumb. Pentru acest Maglavit din deal am coborît într-o haltă mititică din trenul de Calafat, într-o dimineaţă învrăjbită de vînt şi în faţa trăsurii ce mă ducea în centrul civic, zgribulindu-mă de frig, comuna se desfăşura la pas, la pas de cal bătrîn, pe şoseaua înspre Drobeta-Turnu Severin, cu case din piatră şi din cărămidă, solide şi generoase, strînse una într-alta prin curţi pline cu viţă-de-vie. E greu să vă explic dumneavoastră, acelora care n-aţi văzut niciodată Maglavitul şi mai ales acelora care n-aţi trecut niciodată prin satele de altădată de lîngă Dunăre cu sentimentul pe care-l încerci aflîndu-te pe neaşteptate, cum am spus, în faţa unei comune aproape cît un orăşel şi bogată şi sclipind alb între cîmpuri şi viroage. E greu de explicat, dar uşor de înţeles, cînd faptele o iau înaintea imaginaţiei, de ce oamenii de aici afirmă oltenește şi firesc: «bunăstare ca acuma nu mai fuse pe la noi». Recentul Congres al consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale le-a dat maglavitenilor chezăşia nu numai că această bunăstare o vor conserva, ci şi amplifica, printr-un plan detaliat şi concret la elaborarea căruia au lucrat şi participat cu toţii. Acestea au fost primele cuvinte ale primarului Constantin Dumitru, pe care l-am întîlnit plin de gînduri avîntate şi curate precum îi e firea.

*

Constantin Dumitru s-a născut şi a absolvit Şcoala elementară în Maglavit. O fotografie ni-l arată împreună cu colegii de clasă, avînd cu toţii aceeaşi ţeastă ascuţită şi chilugă. Între băieţelul cu cămaşa albă, închisă la gît, cu umeri înguşti şi ochii mari de spaimă în faţa aparatului de fotografiat şi bărbatul de acum, cu părul cărunt, s-au aşternut patruzeci de ani. Fotografia nu-i aparţine. Şi nu-şi mai aduce aminte de ea. Zăboveşte asupra ei cu ochii micşoraţi îndărătul lentilelor groase, apoi i-o întinde posesorului, adică lui Constantin Tuică, coleg, prieten şi rudă prin alianţă, pe care nu l-a vizitat de mai mulţi ani. Primarul zice: «Voiam să te vizitez o dată cu soţia. Dar acum îmi dădui seama că făceam o gafă. Eu n-am făcut nici pe sfert din ce-ai făcut tu în gospodărie şi pentru asta n-aş mai fi scăpat de gura nevesti-mi».

Un destin ciudat i-a despărţit şi i-a reunit în acelaşi timp, dar nu şi în acelaşi fel. Mai puţin disciplinat de viaţă, Constantin Tuică a întîrziat la încorporare şi a fost «pedepsit» într-un batalion care pînă la urmă n-a mai plecat pe front. Constantin Dumitru a trecut prin Budapesta şi în Munţii Tatra i-au degerat mîinile şi picioarele. Din spitalul din Craiova, unde fusese transportat s-a întors acasă refăcut, pentru a pleca la şcoli şi în munci de partid, urmînd aceeaşi cale ca toţi tinerii ca el. Evenimentele din locurile de lîngă Dunăre l-au balansat între Calafat şi Cujmir, lăsîndu-l în cele din urmă la casa părintească şi în comuna la al cărei viitor nu încetase să se gîndească. La început ca secretar de partid, apoi şi ca primar. Prietenul său, Constantin Tuică, s-a întors în sat ca să se pensioneze, copt de reumatism, cu cîte trei perechi de mănuşi pe fiecare mînă şi picioarele ca nişte bureţi. «Da, rîde primarul, ascultă ce-ţi spun, îmi băgam singur discordia în casă, fiindcă eu n-o să reuşesc, nici în douăzeci de ani, să fac la mine acasă ce-ai făcut tu». Constantin Tuică ne deschisese casa şi ograda să le privim după plac. În bucătărie, deşi comuna nu-i canalizată, mîinile umflate de boală ale gazdei apăsaseră un buton şi dintr-un robinet începuse să curgă apă. Un alt buton reglase debitul apei, iar un altul crescuse intensitatea curentului electric. La fel şi în baie. În curte, de o parte şi de alta a aleii pietruite, ţevi de canal prin care nu curge apă, ci substanţe chimice pe care Constantin Tuică le stropeşte peste viţa-de-vie care se întinde pe casă, deasupra coteţelor, peste alee, în aer, pe mai multe niveluri; nici o palmă de pămînt şi nici un centimetru cub din spaţiul de deasupra pămîntului n-a rămas neexploatată. «Toate acestea le-am realizat foarte simplu, povesteşte Constantin Tuică: odată, nevastă-mea s-a întors de la cooperativă cu o broşură, altfel nu-i dădea gaz. Dacă tot e plătită, am zis, s-o citesc. Şi am citit-o. Cărţile pe care le vedeţi le-am cumpărat după aia. Mi se deschisese pofta».

Pînă a nu fi fost încorporat, Constantin Tuică a cutreierat mai multe mansarde neîncălzite din Bucureşti, s-a urcat pe ruinele blocului Carlton după cutremur, unde a văzut femei zgîriind piatra ca pisicile şi n-a mai apucat să-şi completeze clasele elementare; din această pricină, arătîndu-ne tablourile pictate de el, îşi zice, nu fără mîndrie, pictor naiv. «Asta-i părerea mea de artist, spune, şi totuşi, vezi ce-i viaţa? de visat visez tot că servesc la vreo tejghea». Tablourile sînt într-adevăr aşa cum afirmă, şi asta nici nu le creşte nici nu le scade din valoare. Constantin Tuică şi-a propus să alcătuiască o cronică în imagini a comunei Maglavit şi în parte a şi reuşit. A reuşit adică să ridice în ulei ceea ce prietenul său, primarul, a ridicat, gospodărind fondurile comunei, din piatră şi ciment, noul Cămin cultural, Şcoala generală de 10 ani, sediul Consiliului popular, sistemul de irigaţii, crescătoria de porci, una din cele mai mari din ţară, aceea de vite, nu lipsesc ilustrările la munca în acord global, care a prins nespus de repede aici, copiii, profesorii, bătrînii şi multe alte lucruri şi fapte ale maglavitenilor.

*

Ne strecurăm pe lîngă porţi şi garduri înalte, alegînd locurile bătătorite, primarul în faţă, uşor gîrbovit de oboseală şi ani, lăsăm în urmă străzi drepte şi case cu grădini largi şi deodată începe să ningă, după mai mulţi ani, cu fulgi mari şi rari, peste viţele de vie din curţi, peste dispensarul comunal şi complexul cooperaţiei de consum, ninge alb şi uscat. La ce s-o fi gîndind primarul? Coborînd din trăsura ce mă adusese de la gară, mă primise în biroul din incinta Consiliului popular, scăpase dintr-o şedinţă şi se pregătea să intre în alta, răgaz în care apucase să-mi spună că Maglavitul este o comună mare, una din comunele mari ale Olteniei, cu peste 7 000 de locuitori, toţi oameni înstăriţi şi harnici, agricultori pe cîmpurile de lîngă Dunăre, în serele de lîngă drumul spre gară, crescători de vite şi viermi de mătase, muncitori şi specialişti în fabricile de la Calafat, Craiova sau Reşiţa, îmi dăduse chiar o cifră: peste 30 de automobile proprietate personală, îmi vorbise de fabrica de cărămizi şi ţigle cu care se ridicaseră majoritatea caselor de pe şoseaua Calafatului... Mă dusese cu el să-mi facă cunoştinţă cu un artist popular şi plecasem cu o idee: urbanizarea nu se cunoaşte numai după numărul kilometrilor asfaltaţi sau al caselor cu etaj, construite, ci şi după indicatorul numit autoeducaţie pentru civilizaţie, indicator care nu se vede din stradă, nici măcar prin fereastră. Carnetele de CEC ale magla-

«Nu trebuie să uităm nici un moment că rolul hotărîtor în înfăptuirea politicii partidului, în edificarea noii orînduiri sociale îl au oamenii, felul în care fiecare cetăţean îşi îndeplineşte îndatoririle la locul său de muncă, forţa creatoare, consecvenţa şi abnegaţia cu care întreaga noastră naţiune acţionează în direcţiile hotărîtoare ale progresului economic şi social.»

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din Expunerea la primul Congres al Consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale)

vitenilor conțin cifre urmate de multe zerouri și, s-o recunoaștem, automobilul nu-i o necesitate pentru țăranul de lîngă Dunăre. Cine face educația cum să fie cheltuite miile și zecile de mii obținute în ultimii ani?

*

«Da, da, zicea, e cum îți spusei, îmi băgam singur discordia în casă, fiindcă eu n-o să reușesc nici în 20 de ani să fac în casă ce-ai făcut tu...» Știința și sacrificiul sînt menirea activistului de partid, a oricărui revoluționar, știe asta, și cînd uită e întotdeauna cineva care-i aduce aminte... Prietenul lui, primarul din Ciuperceni, «văzurăți Ciuperceniul?, minunea aia e opera lui», s-a îmbolnăvit brusc, a cerut să fie îngropat în comuna natală, Flămînda, l-au dus acolo viu încă, era frig, casa lui rămăsese de izbeliște, n-avusese vreme pentru el, geamurile erau sparte, le-au astupat cu pături la repezeală, nu se putea totuși locui acolo și l-au dus la un nepot de-al lui care n-a vrut să-l primească, ar fi fost prea mare deranjul, abia au apucat să-i pregătească coșciugul pe două scaune, așa l-au aflat tovarășii ce veniseră să-l ducă la groapă, și nu se știe cum, din opt medalii, opt medalii primise cît trăise, una dispăruse și Măgarșchiop, Petrică Cioană, a observat și s-a oțărît la unul mai de-aproape și numai așa s-au făcut opt la loc... Copilul din fotografia lui Constantin Tuică, cu țeasta chilugă și speriat de aparatul de fotografiat, nu bănuia desigur nimic din toate astea și încă multe altele... Crescătoria de porci, de la prima stinghie pînă la cel de-al șaizeci de miilea porc sînt rezultatul muncii inginerului Emil Turbatu. Într-o iarnă, crescătoria a rămas fără nutreț și inginerul a contractat la Petroșani brînză furajeră, meritul lui fiind nu că a cumpărat-o, ci faptul că a găsit-o în acea iarnă săracă în furaje, dar cineva l-a reclamat și banca a descoperit că fondurile alocate nu erau pentru furaje și altceva n-o mai interesa. Inginerul a fost destituit din funcție și obligat să achite despăgubiri de peste o sută de mii lei, somația venise pe statul de plată al șefilor lui și trebuia executată, cu toate că ei știau că inginerul nu e vinovat. Ca să se descurce lucrurile, mai mulți oameni din comună n-au dormit deloc zile în șir, în frunte, firește, cu inginerul Emil Turbatu. «Nu! Banca nu poate dicta sancțiuni organizației noastre de partid», a zis Aurel Cioană, președintele C.A.P.-ului, cu toate că se afla în ceartă cu inginerul Turbatu. Miliția și procuratura din Craiova și Petroșani au anchetat cazul și instanța judecătorească a hotărît: Decizia de imputare e netemeinică și nelegală. Introducerea produselor lactate furajere în hrana porcilor a fost determinată de lipsa acută de furaje și ea a salvat în ultimă instanță zeci și sute de porci de la pieire. Inginerul Turbatu a fost primit în cele trei luni cît a rămas fără serviciu la crescătoria de berbecuți de la Filiași care merge foarte bine, ceea ce nu se mai poate spune după plecarea lui despre crescătoria de la Maglavit. Desigur, cît va mai trăi nu va găsi timp să-și facă în casă ce-și făcuse Constantin Tuică, dar atîta vreme cît va trăi mulți din comună vor avea chiar mai multe decît prietenul lui din copilărie.

*

Ninge alb și uscat, cu fulgi mari și rari peste comuna Maglavit, e zi de tîrg și moș Stan a ieșit ca de obicei în curte dănțuind și cîntînd. De la o vreme moș Stan numai așa obișnuiește să-și anunțe trezirea. «Înainte, zice, mă trezeam în toiul nopții să văd de vite și de furaje. De cînd cu fermele astea, singura mea grijă cînd mă culc este să mă scol sănătos». Nimeni nu l-a văzut vreodată enervîndu-se. Elanurile răutăcioase le consumă în pat, cu capul pe pernă, înțesînd cu ele noaptea, destrămîndu-i-le faptul zilei... Fratele lui locuiește alături și duminica se întîlnesc la gard. «Auzi, zice, îl visai pe taica, pe taica îl visai, ce poate fi?» «I-o fi sete», i-o întoarce fratele și atunci moș Stan revine din casă cu două căni cu vin. Odată, aflîndu-se cei doi frați la gard, nevestele lor au început să se sfădească și să se ocărască una pe alta. Frații le priveau din apropiere, calmi și răbdători lîngă cele două ulcele cu vin. Cînd cearta a luat proporții și tindea să devină altceva, moș Stan zice: «Io zic să mai aducem două căni și să vedem a cui e a mai dată dracului».

*

E zi de tîrg și pe puțini îi găsim acasă. Gheorghe Mirică, în vîrstă de 74 de ani, tocmai revenise de la cooperativă, unde primise ajutorul de bătrînețe în produse (grîu și porumb). «Iertați-mi expresia, zice, că arat cu mîna, uite așa e știuletele de porumb». Gheorghe Mirică a avut trei supărări în viață: în copilărie a avut niște friguri, apoi un pic de tifos după primul război mondial și, mai recent, o insolație.

— Atît?

— Nu-i destul? Acum poate o să mai am una. Baba mea e pe cale să orbească. Dar poate n-o să se întîmple. N-aș vrea. Maglaviteanul n-a trăit niciodată mai bine ca în zilele de-acuma. Da și statul ne-a ajutat cu scule bune. Io zic că sculele astea au fost totul...

*

Și, iată, discuția alunecă iarăși la Aurel Bînă, despre care n-am mai pomenit pînă acum cu toate că numele lui fusese rostit în toate casele pe unde am umblat, cu duioșie și respect bătrînesc, cu înțelegere și recunoștință, și faptul e cu atît mai încărcat de semnificații cu cît Aurel Bînă nu este nici mulgător fruntaș, nici inventator, om de știință, inginer, medic, sau învățător, ci contabil-șef al cooperativei agricole, un contabil-șef fără studii superioare și într-un fel de aici pleacă totul, nu de la studii, ci de la faptul că le va avea și pe astea în curînd. Orfan la 12 ani, muncitor agricol, șef de brigadă, socotitor, contabil, contabil șef. Fără nici un ajutor, și acesta este al doilea fapt care ar putea explica într-alt fel cîte ceva, și nu atît împrejurarea că s-a descurcat singur, cît performanța de a-i ajuta pe toți ceilalți cînd au rămas fără nici un ajutor de la nimeni, performanța aceea de neexplicat a oamenilor de omenie care găsesc timp să fie și aicea și aiurea, pretutindeni, unde cineva avînd nevoie să fie ajutat nu cere ajutorul din același bun-simț care-l îndeamnă pe Aurel Bînă să i-l acorde. «Ce studii ai?», l-a întrebat o comisie de control de la Craiova. Iar el le-a răspuns fără să-i supere: «Școala elementară neterminată și liceul neînceput».

— Îmi place, îi spun lui moș Mirică, îmi place că oamenii laudă astfel de fapte.

— Da, zice moș Mirică, le lăudăm.

*

N-a nins de mult în Maglavit, ninge acum cu fulgi mari și rari spre bucuria copiilor de la școala generală unde profesorul de biologie George Zglimbea a obținut și obține, prin lecții metodice și un astfel de sistem de predare încît pînă și un bătrîn ca mine, spune primarul, înțelege și reține totul, ca toți elevii care au mers și merg la școlile și institutele de specialitate sa reușească fără excepție. La Hunia, continuă primarul, avem o școală cum sînt puține în județ, în ce privește dotarea, organizarea și nivelul de predare.

— Hunia?

— Satul aparținător. Înseamnă drum accidentat. Niște viroage ce coboară spre Dunăre. Oamenii au avut de luptat serios cu natura. Au învins-o, deocamdată.

La Căminul cultural s-au aprins luminile pentru repetiția coriștilor. Lîngă sobă, un tînăr muncitor povestește altui tînăr muncitor: ...și atunci i-am zis: Tovarășe inginer nu vă-ntreb decît atît, sînteți obiectivi sau oameni? Seara, tîrziu, la ședința membrilor de sindicat, maglavitenii aveau să afle că în curînd, prin contribuție bănească, centrul civic al comunei va fi termoficat, iar școala generală va fi dotată cu două ateliere-școală.

— Și ce vă doriți, tot pentru perioada imediată?

— Să nu mai văd prin Maglavit camioane transportînd tutun verde la Calafat. E păcat și de benzină, și de autocamioane, și de șoferi, și de maglavitenii care se duc cu naveta pînă acolo, cînd ar putea la fel de bine să-l lucreze aici.

— Tutunul?

— Nu numai tutunul.

NICOLAE CRISTACHE ■

FIȘE PENTRU EPOPEEA NAȚIONALĂ

restituirea daciei

Peste țara aceasta-n care cerul stă gînditor
cu greutatea unei vrăbii în palmă,
orice vale coboară
așteptînd răspunsul unui munte în ridicare
pe cînd pe fața lumii trec războaie
cum trec înecații prin mare.
Restituirea Daciei ne-o cereau, încă din vis
materii și gîndiri: fîntîni sculate în picioare
să vadă cerul însuși al patriei nepieritoare!
Restituirea Daciei ne-o cereau
cei continuați în trandafiri de sare,
dacă prin luminoasa ondulare
prin rouă și prin urmare
orice vale coboară
așteptînd răspunsul unui munte în ridicare.
Un semn de vînt, o pictură de miere,
un eveniment de lumină
și-o lacrimă de încheiere
ne-aduc aminte de stelarul stejar.
Dacia este restituită ei însăși.

DAN MUTAȘCU ■

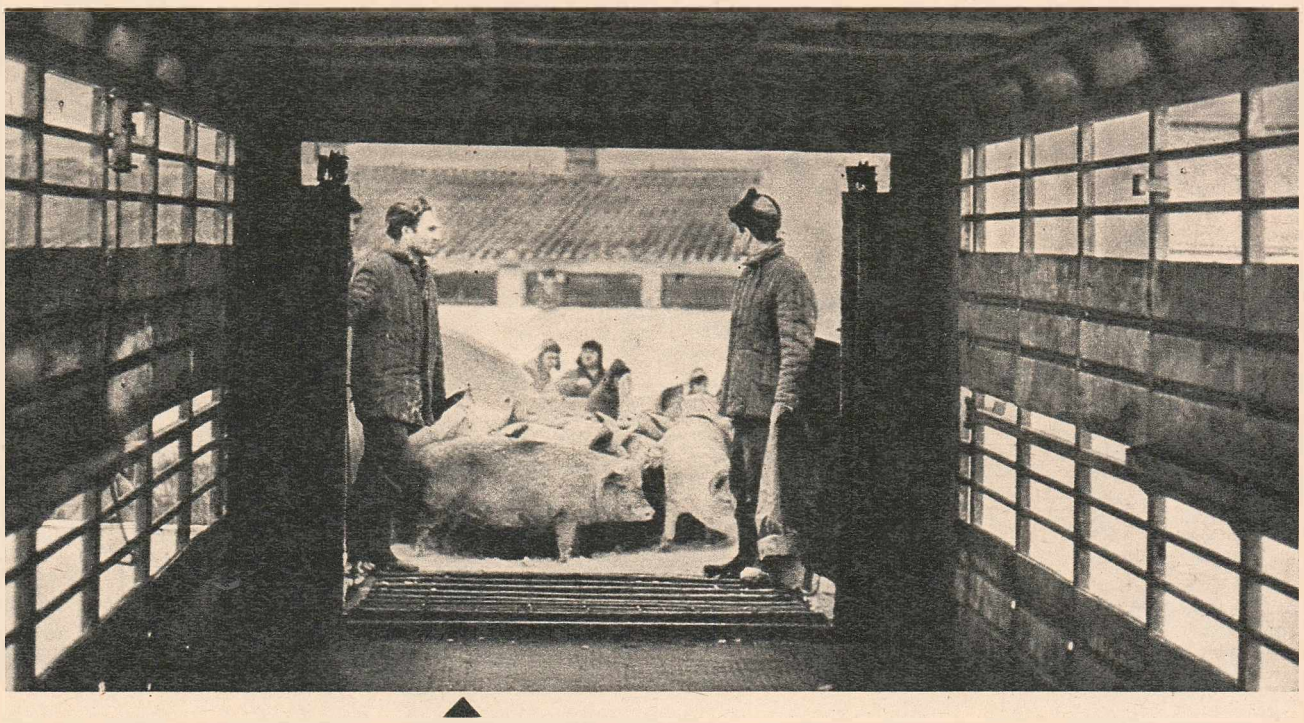

Porci made in Maglavit.

Nu chiar atît de naivele tablouri ale lui Constantin Tuică vor fi rînduite într-o nouă expoziție de către elevi ai școlii generale.

Fotografii de ELENA GHERA ■

APROAPE NEȘTIUȚI, NIȘTE OAMENI TRĂIESC ȘI MOR IUBIND CAII

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Am avut parte de curînd de două sărbători ale sufletului: i-am ascultat pe Tudor Gheorghe cîntînd «Voica» pe strunele de aur ale unei inimi mușcate de îngerul turbat al poeziei și am văzut minunea simplă a zbenguirii cailor **gidran** în herghelia de la Rădăuți. Ceva unea, în nevăzut, aceste două-n-vecinări cu praguriile celei mai de sus ale frumosului înfiorat. După ce, anonimi, dar de neîniocuit, au făcut uneori mai mult decît generații pentru croirea istoriei, caii au ajuns să însemne și ei un fel de baladă a inimii noastre. Au devenit ceva exotic, cum sînt poate pentru mulți și baladele acum. «Ce vrea acest Gheorghe cu arheologia lui folclorică?», am auzit odată pe cineva întrebînd. Dar acei cineva nu-i văzuse și nu-i auzise cîntînd. Ce vor ăștia cu caii, în vremea zborului spre steie?, se vor fi întrebînd, de asemenea, nedumeriții «superiori» ai modernității. Trebuie să-i vezi și să-i auzi pe cei care ne mai aduc , în ranița sufletului, de pe drumuri uitate, cîntece vechi: îi vei zice atunci Tudor, parcă nu atît pentru că-l cheamă așa,cît ca o recunoaștere, prin șoapta silabelor trecute în legendă, a hotărnicirii livezii lui de vis lîngă cernozjomul istoriei, aproape de azurul limpede al izvoarelor baladei și-n preajma ciopotnițelor doruiui. După cum trebuie să vezi splendoarea gaiopului trufaș al cailor **gidran** în cîmpurile de la Mitocul Rădăuților ca să-nțeiegi cum se face că mai sînt încă oameni care iubesc, mai mult decît ai crede, caii. Și e știut: **cine iubește caii, nu-și trădează iubirea.**

Mitoc se numește locul unde se află herghelia. Nu e un sat. În plin cîmp, la vreo 15 kilometri de oraș, pe drum ocolit, cu peste opt sute de hectare în jur, se află incinta: secția Mitoc a herghelliei Rădăuți Pentru că mai sînt și secția Brodina, ca și secțiile vegetale de la Todirești și Soica. Grajduri vechi, de multe decenii, frasîni înalți, mai groși ca omul, pe care nimeni din cei de azi nu i-a văzut subțiri, cuioarul împrejmuit pentru gimnastica **tineretului,** fierăria și tîmplăria — cam asta e tot. Într-una din clădiri sînt și două camere: birou și locuință provizorie pentru inginerul zootehnist Petru Berenghi. Cam la a doua tinerețe, inginerul, sur la tîmple, te întîmpină oricînd bucuros de oaspeți, în spațiul vast și destul de izolat al herghelliei. «Mai mult acolo-și face veacul», spun cei întrebați unde locuiește. Într-un colț pușca de vînătoare, alături doi cățeiuși de rasă semănînd că nu-i deosebești, spun cîte ceva despre pasiunile acestui om, mai mult tăcut, dar primitor, care nu se desparte aproape niciodată de cai. «Trebuie să știu tot ce se întîmplă aici. Așa m-am învățat și numai așa sînt liniștit.» Un mînz trebuie pansat la o ureche. Inginerul îl roagă pe medicul veterinar Titus Rogojan să-i vadă. «Îngrijim de puii ăștia ca de niște copii. Dar sînt frumoși: uitați-vă la ei. Uiți și de oboseală, uiți și de necazuri cînd îi vezi».

E o liniște de gospodărie așezată. Îngrijitorii sînt mereu cu ochii pe cai, în grajduri, ori în culoarul de plimbare. Meșterul potcovar Gheorghe Nomțoc are mereu de lucru. «Potcoavele bune se fac anume pentru fiecare cal, pentru fiecare copită. Să fie ca o încălțăminte. Dacă nu vin bine pe picior, mai mult strică». Maistrul zootehnist Sebastian Juravie și tehnicianul veterinar Gheorghe Grigoraș n-au, de fapt, ore de program. Ei sînt acolo oricînd e nevoie. Ziua și noaptea. «Întîi caii. E timp și pentru celelalte». Patruzeci și doi de oameni îngrijesc **gidranii** de aici cu o dragoste pe care cei mai mulți dintre noi ne-o descoperim abia la răstimpuri. Și atunci, parcă mirați, descoperim că încă ne plac caii. Așa cum ne mai plac baladele, redescoperite și ele din ce în ce mai rar.

Herghelia e veche, de aproape o sută de ani. Lîngă Mitoc este un sat, Costișa. Îngrijitorii sînt țăranii de acolo. Oameni care au crescut cai de cînd se știu. Generații întregi au învățat să-i iubească și nu i-au părăsit. Nicolae Nicoliescu e de 21 de ani la herghelie; Vasile Irimița, de peste 17 ani. Frații Andrusciac, Silvestru și Constantin, sînt atît împătimiți ai dragostei de cai. Așa cum a fost și celălalt frate al lor, Ion. Era maistru zootehnist din 1949. Acum vreo cîțiva ani, inima cu care a iubit atît de mult splendida fierbere vie a roibilor l-a părăsit într-o fulgerare a trădării. Privea caii. Caii aceia pe care «îți crește inima numa să-i vezi», cum zicea el. În clipa cînd l-a secerat boala, hotește, ca mușcătura unui cîine pe furiș, privea caii. O viață-ntreagă îi iubise și poate că nu numai întîmplarea a făcut să-și încheie drumul cu ochii la ei. Dreptul la acea uitimă bucurie de zîmbet al sufletului, îl plătise tăcut, anonim și statornic în toate zilele și nopțile lui. Dragostea pentru cai a țăranilor de aici e o patimă luminoasă, ușor amețitoare ca aibul zăpezii din acest nord al țării.

Rasa **gidran** e o combinație reușită între pursîngele englez și calul arab. Singura rasă care n-are decît o culoare: **roib.** Din cele 12 herghelii pe care le avem azi în țară, doar cea de la Rădăuți «produce» **gidran.** Cai mîndri, cu mers elegant și ținută de gală. La trei ani, exemplarele reușite depășesc în talie 1,60 metri. Unii ajung celebrități ca **Begonia, Rubin** sau **Uragan.** Aceștia, ca și mulți alții, au crescut la Rădăuți. În informațiile sportive însă,adesea de răsunet, nimeni nu mai amintește de unde au provenit. Sigur, «acasă» caii fac doar «școala primară», după expresia inginerului Mircea Irimescu, directorul herghelliei. «Dar parcă e nedrept să se uite unde au copilărit», zice în treacăt interlocutorul, cu o umbră a ochilor uitîndu-se departe, ca atunci cînd își amintește propria copilărie aspră, muncită, cînd caii erau averea gospodarilor, mai ales a celor harnici dar cu pămînt puțin.

Zeci de roibi de aici au trecut fainici ori în iureș turbat de bătălile prin fața aparatelor de luat vederi cînd s-au turnat filmele «Frații Jderi», «Mihai Viteazul», «Ștefan cel Mare». Atîta celebritate și atît anonimat.

În grajdurile de la Rădăuți caii ne primesc prietenoși. E de ajuns să le vorbești și îți fac loc să intri lîngă ei. «Am încercat să-i folosim și la excursii, adaugă inginerul Irimescu. Am putea organiza, în colaborare cu O.N.T.-ul, trasee pe care turiștii să poată vizita, călare, nordul Moldovei atît de căutat. Am și făcut o asemenea încercare, ne-a reușit, și O.N.T.-ul n-ar trebui decît să asigure vreo zece șoproane la popasuri; de celelalte ne-am ocupa noi. Pînă acum însă nu s-au hotărît».

Directorul nu poate povesti despre munca sa fără însuflețire. Într-un tîrziu, parcă scuzîndu-se că ne-a reținut prea mult, se oprește cu prefăcută supărare de gospodar mîndru și bucuros să-i vezi ograda: «Cine v-a pus să aduceți vorba de asta? Ce vreți, fiecărui om îi e drag ceva. Și mie caii mi-au plăcut de mic». Are două fetițe: Cristina și Alexandra, de 15 și de 9 ani. «Pe asta mică trebuie s-o dau la zootehnie. De la opt ani merge singură călare la munte». E mîndru de noul hipodrom pentru antrenament, cu manej acoperit, al herghelliei, care va fi gata în primăvară. Se indignează că încă n-avem în țară un hipodrom modern pentru selecția și pregătirea cailor de performanță, în timp ce un exemplar de prestigiu poate ajunge la cîteva milioane de dolari. «Irosim valori pe care nici nu le cunoaștem».

Cînd ne întorceam de la Mitoc, l-am întîlnit pe director exersînd șase gidrani la ham, într-un minunat echipaj care oprea lumea pe străzile Rădăuțiului, să admire roibii superbi.

Mai creștem și mai iubim caii. Gîndul te părăsește greu după ce-i lași în urmă pe acești oameni care, aproape neștiuți, trăiesc și mor iubind caii. Caii care au ajuns și ei o baladă.

DORIN GHERGHINESCU ■

RUBRICA MEA

între epigramă și poezie (II)

În «rubrica mea» de săptămîna trecută am încercat să integrez specia defăimată și evitată de edituri a genului didactic, anume epigrama, în glorioasa familie a lirismului. Așa cum arătam, este de ajuns licărirea unei metafore sau a unei imagini, în cadrul celor patru versuri ale epigramei, ca să-i confere prestigiul Lirei și să fie vrednică de starostele ei din vechimea clasică, Apolo. Am dat cîteva exemple dintre seniorii defuncți ai epigramei noastre. Îmi propun, de rîndul acesta, să exemplific cu cîțiva dintre talentații noștri epigramiști contemporani, unii mai ales, cunoscuți publicului de auditori ai Radioteleviziunii române.

Încep cu decanul de vîrstă și de talent al epigramei de azi, Aurelian Păunescu, fost ofițer de marină și aviație, și invalid din primul război mondial. Iată cum se adresează **Cochetelor:** «Cochetele ce se răsfață/ În al plăcerilor extaz,/ Atîta «roșu»-și pun pe față,/ Că-i greu să mai găsești... obraz.» Elementele concrete, care-și răspund pentru a colora textul, sînt «rujul» și «obrazul», acesta din urmă înțeles în bisemantismul său (la propriu și la figurat). Nu mai e nevoie să relev excelența poantei.

Partizan al romanului realist și nu prea admirator al romanelor lui Ionel Teodoreanu, suprasaturate de lirism, poetul și epigramistul N. Crevedia îi pune în această paralelă: **Ionel Teodoreanu — Liviu Rebreanu** —«Zarzări, piersici, primăveri și toamne,/ Dincoace, răscoale, șreang, pogon,/ Cită diferență, cîtă, Doamne,/ De la Ionel pîn la Ion». Scara ascendentă a celor două prenume nu mai lasă nici un dubiu asupra preferinței epigramistului, împărtășită chiar și de prețuitorii **Medelenilor.**

O scară a valorilor, plină de poezie, am descoperit-o în sugestiva epigramă a lui Gh. Belei, **Lumea copilului:** «Un fulg... o floare.. o furnică.../ Un fluture zburînd spre soare.../ Pierdută-n lumea noastră mică,/ O, lumea lui, cît e de mare!» Nu-i așa? Imaginația vîrstei fragede e neînchipuit mai vastă decît percepția noastră, a lumii exterioare, mai ales în veacul acesta, al vitezei supersonice, care a micșorat atîta dimensiunile planetei noastre.

Cine ar fi crezut că **Omul de zăpadă** se topește de altă căldură decît aceea a soarelui? Ne-o spune, spiritual, epigramistul Mircea I. Ionescu-Quintus: «Îl cunoaște toată țara/ Pe ăst crai cu fulgi de nea:/ Cum apare primăvara/ Se topește după ea.» Este Primăvara cu majusculă, personificarea tinereții și a frumuseții și prototipul iubitei.

Smirna și tămîia, de obicei citate în contexte mistice, ca substantive, pot fi, adverbial și verbal manevrate, tăioase instrumente ale satirei și umorului, ca în epigrama cunoscutului caricaturist Alexandru Clenciu, dedicată **Unui slugarnic:** «Omul meu e de ispravă:/ Sfînt, din cap pînă-n călcîie./ Cînd dă ochi cu cei din slavă,/ Șade smirnă și-i tămîie.»

Vi-o închipuiți pe Venera din Milo în postură de reparatoare a moralei sau a decenței? Dacă nu, reflectați asupra acestei acidulate epigrame a lui Mircea Trifu, președintele cenaclului «Cincinat Pavelescu»: «Venus — numai nuri și grații/ Mîini nu are și-i păcat./ Ascultînd ce spun bărbații,/ Ce de palme ar fi dat.» Să i le întoarcem epigramistului, în formă de aplauze!

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Erată. În **Rubrica mea** de săptămîna trecută, din cauza unei paginații greșite a **Antologiei epigramiștilor români de ieri și de azi** am atribuit lui Vasile Bogrea o epigramă a lui Constantin Riuleț și lui Cridim una a lui I. Ionescu-Quintus. Pe de altă parte, inegalele dueluri de epigrame au avut loc între Nigrim și Cincinat Pavelescu, ne sesizează talentatul epigramist C. Corbu.

FAPTELE ȘI VORBELE

altă ipocrizie literară

Nu numai genul «polițist» este o victimă a «ipocriziilor literare», așa cum îmi permiteam să remarc de curînd. Alta se dovedește a fi cel «științifico-fantastic», dacă ne dăm osteneală să-i examinăm puțin statutul, la noi, fără prejudecăți.

Aici ipocrizia literară îmbracă însă o formă mai subtilă. Scrierile științifico-fantastice nu sînt vehiculate oarecum pe sub mînă și savurate acasă, în secret. Colecțiile cu o asemenea literatură stau expuse fălos la lumina zilei, există autori «serioși» care-și recunosc public slăbiciunea pentru lecturile științifico-fantastice, ba se mai și recenzează prin reviste, din cînd în cînd, cîte o carte de anticipație. Tacit, totuși literatura de «science-fiction» e considerată bună pentru «copii și tineret». I se recunosc chiar anumite virtuți educative; trezește la spiritele neformate încă interesul pentru universul marilor probleme ale matematicilor, astronomiei, fizicii, chimiei sau biologiei, cultivă gustul visării lucide cu ochii larg deschiși către viitorul omenirii etc., etc... dar oamenii maturi nu sînt prea dispuși să asculte astfel de basme puerile. Ipocrizia literară constă nemijlocit în reacția prezentată mai sus și iată pentru ce:

Întîi nu e deloc adevărat că lumea adulților a pierdut răbdarea să urmărească istorisiri fantastice, construite pe extrapolarea unor ipoteze științifice îndrăznețe. Dimpotrivă, mă simt împins să afirm exact contrariul. Mi se pare că tocmai acestea sînt singurele forme sub care maturii continuă să-și satisfacă o nevoie adîncă de a asculta basme, resimțită și după ce copilăria a luat sfîrșit. Curiozitatea stîrnită imediat de orice privește așa-numitele O.Z.N.-uri e o dovadă grăitoare. Faptul are o atare evidență încît marele filozof Jung a scris în 1961 o carte, **Ein moderner Mythus** (Un mit modern), unde analizează fascinația exercitată asupra omenirii contemporane de «farfuriile zburătoare».

În al doilea rînd, mulți literați de la noi ignoră dezvoltarea formidabilă pe care au luat-o, peste tot aproape, scrierile de anticipație. Ele au devenit utopiile secolului XX și atacă în chip mai curajos ca alte cărți problemele grave sociale, politice, psihologice, morale, sexuale și filozofice ale vremii noastre. Anticipația constituie, de multe ori, pretext pentru speculații critice ascuțite asupra prezentului și dilemelor lui fundamentale. Din rîndul autorilor de science-fiction, după Jules Verne și H.G. Wells, s-au impus în ultima vreme numeroase nume, ajunse la o solidă prețuire mondială pentru talentul lor artistic incontestabil și forța vizionară, ca H.P. Lovecraft, Ray Bradbury, Clifford Simak, Robert Heinlein, Stanislas Lem, René Barjavel, Gérard Klein, pentru a cita doar pe cei mai notorii. Scriitori cu un mare prestigiu cîștigat în alte domenii literare simt o tentație mereu crescîndă de a aborda tărîmul anticipației: Franz Werfel sau Ernst Jünger, Dino Buzatti, Italo Calvino, Michel Butor. În Statele Unite hotarele dintre «science-fiction» și ultimele producții de prim ordin ale romanului american actual tind să se șteargă complet cu **Nova Express** de William Burroughs, **Gravity's Rainbow** de Thomas Pynchon ori **Crash** de J.G. Ballard. O situație asemănătoare pornește să se contureze și în alte părți. Cea mai însemnată și mai răspîndită revistă de critică din Franța, **La Quinzaine littéraire,** și-a închinat recent în întregime un număr acestei simptomatice mutații.

În al treilea rînd, fapt puțin cunoscut, noi avem o producție de science-fiction destul de evoluată, consonantă cu tendințele amintite și realmente prețuită peste hotare. A o considera în continuare o materie artistică «marginală», destinată exclusiv minorilor, e o lipsă de informare, ascunsă sub aere savant estetizante, adică tot o ipocrizie literară.

În sfîrșit, să admitem că trebuie să fi păstrat ceva infantil în tine ca să guști scrierile de science-fiction. Le scade aceasta automat valoarea? Riguros vorbind, chiar și din punct de vedere strict estetic, lucrurile stau cu totul alt fel. Oare legătura dintre sufletul copilăros și poezie mai este un secret pentru cineva? Nu trebuie să păstrăm neapărat destulă libertate a imaginației ca să trăim efectiv emoțiile artistice? De ce am condamna atunci solicitarea la visarea trează din literatura de anticipație, în numele esteticii înalte, fără a plăti un tribut serios ipocriziei literare?

Ov. S. CROHMĂLNICEANU ■

critica și existența literaturii

Oare de ce detestă scriitorii atît de mult critica? De ce o consideră cu atîta încruntare, de ce, în cel mai bun caz, se căznesc cu tot dinadinsul să se prefacă a-i ignora existența? Să fie aceasta numai o dovadă a marii ei forțe și, în același timp, a slăbiciunii celor care nu vor s-o accepte?

Cine urmărește presa noastră literară observă repede că luările de poziție cele mai vehemente nu se iscă în legătură cu vreun roman evident prost, nici cu vreun volum de versuri fără har, nici cu vreo piesă de teatru care ajunge prea repede să se joace cu sălile goale. Aceste nereușite abia sînt semnalate ca atare (ba chiar acest lucru e făcut cu toate menajamentele) sau sînt socotite niște rebuturi fatale în cadrul unei activități creatoare generale cu atîtea și atîtea accente pozitive.

Critica e însă necontenit pusă la stîlpul infamiei îndeosebi de oameni care tocmai pe un ton violent critic îi afirmă, îi subliniază, ba poate chiar îi și exagerează, prin ceea ce fac ei înșiși, dreptul înalt la existență și rolul activ în viața unei literaturi, cu efecte chiar și în planul creației.

Și nici nu poate fi altfel, oricît de mare ar fi supărarea unora pentru aceasta. Critica nu e numai conștiința unei literaturi, după cum s-a afirmat de atîtea ori, ea e însăși viața ei adevărată. O carte nu există decît dacă e supusă unei conștiințe critice (nu totdeauna întrupată neapărat de un critic de profesie), o carte devine un simplu titlu, un obiect care ocupă un loc într-un raft de bibliotecă, sau, și mai grav, o goală emblemă, dacă nu e supusă periodic unei lecturi critice. Existența valorilor, și cu atît mai mult a marilor valori, nu se poate sustrage climatului dialectic de adeziune și opoziție, de simpatie și respingere, de schimbare a punctelor de vedere și a motivelor de admirație. Nimic din ceea ce se produce în domeniul literaturii nu stă într-o lume intangibilă, care se propune de la sine admirației globale și fără rezerve, căci admirația nu poate fi decît forma supremă a unui proces critic.

E o tactică de struț să refuzi confruntarea cu conștiința altuia, cînd arta însăși e doar un dialog între conștiințe, e o prea naivă socoteală să confunzi critica vie cu elogiul oportunist sau exagerat, după principiul pe care nimeni nu îndrăznește să-l enunțe dar aproape nimeni nu ezită să-l creadă aplicabil: există doar atunci cînd mă laudă pe mine. Critica nu numai că există, dar dă adevărata viață unei opere.

E un fapt de curaj elementar al spiritului realmente creator și de minimă onestitate intelectuală să reții critica, să încerci să o aprofundezi și, în cele din urmă, să o înglobezi în propria ta acțiune — dacă te țin puterile. Faptul că un scriitor refuză acest lucru nu înseamnă decît o amînare de deznodămînt, sau mai bine-zis o încercare de a-și astupa urechile față de un verdict rostit cu glas tare. Critica nu dispare prin această amînare, căci ea e prezentă și în mintea celui mai simplu cititor, la cel mai simplu nivel de lectură și, cîteodată, acest așa-numit «mare public» se instituie în instanța cea mai directă și cea mai severă.

ALEXANDRU GEORGE ■

flacăra literară

ATITUDINI

în căutarea clasicilor!

Un prieten îmi povestește un fapt aparent incredibil: voind să cumpere pentru copilul său, școlar, versurile lui Eminescu, Arghezi, I. Barbu a avut surpriza neplăcută să constate că acești autori lipsesc din librăriile noastre. Cum lipsesc?, am replicat eu, nu se poate! Clasicii trebuie să fie mereu în librării! Se poate totuși, în librăriile pe care le-am vizitat n-am văzut nici o ediție nouă, accesibilă, din scriitorii citați, cum nu există, se pare, nici un volum cu **Amintiri din copilărie** și **Poveștile** lui Creangă. Faptul este îngrijorător, inexplicabil, toate ideile noastre despre educația prin cultură rămîn vorbe în vînt dacă nu punem la îndemîna publicului operele literare. O librărie fără Eminescu, Arghezi, Blaga, Barbu ș.a. este un depozit de cărți, nu vitrina unei spiritualități, cum ar trebui să fie în realitate. Nu vreau să dramatizez lucrurile, poate fi vorba de un simplu **gol** în producția noastră editorială, altfel bogată, variată, totuși cineva trebuie să fie atent ca scriitorii cu adevărat exemplari să nu lipsească de pe standurile de cărți. Mai este ceva: lipsa de fantezie în editarea (cînd sînt editați) a aceloraşi clasici. Voi lua un singur exemplu. De curînd a apărut într-o ediție de popularizare **Proza literară** a lui Eminescu. Inițiativă bună, edițiile anterioare se epuizaseră și o reimprimare a textelor epice ale poetului nu poate fi decît salutară. Vai, dar sub ce formă! O copertă urîtă, un volum în totalitatea lui mohorît, potrivit mai degrabă pentru anunțurile de parastase decît pentru proza unui scriitor cu o inspirație extraordinară! Cu aceleași elemente (hîrtie) s-ar fi putut scoate o carte frumoasă, atrăgătoare și, încă o dată, nu înțeleg de ce ea nu a fost astfel concepută! Avem buni graficieni, buni tipografi, ce ne împiedică, atunci, să edităm pe clasici în forme variate, plăcute, mai ales cînd aceste ediții se adresează marelui public?! Faptul că unele din aceste volume fac parte din colecții nu schimbă cu nimic lucrurile. Poate fi schimbată înfățișarea colecției, dacă ea se dovedește neinspirată. Deviza unor reputați editori occidentali: «să publicăm cărți bune, frumoase și ieftine» n-ar trebui să fie ignorată de editorii noștri. Sînt și la noi atîtea exemple de iscusință și bun-gust în publicarea textelor literare, vechi și noi, încît nu mai e cazul să mai insistăm.

Revenind la clasici, trebuie spus că un tratament egal, uniform față de ei nu este recomandabil, pentru că unele texte s-au învechit în toate chipurile și interesul publicului de azi față de ele este minim. Cei care se ocupă cu devotament de un scriitor din trecut trebuie să nu scape din vedere faptul că întîia lor datorie este să pună în mîinile noilor generații de cititori textele care și-au păstrat valoarea estetică. Există, firește, și interesul cultural mai general (și acesta poate fi satisfăcut în edițiile de referință), dar să nu uităm că o bucată de literatură trebuie citită înainte de orice cu plăcere. Am sentimentul că devoțiunea rău înțeleasă față de literatura din trecut ne împiedică uneori să lăsăm de o parte scrierile care s-au datat. O selecție bine făcută poate servi inteligent și o cauză și un autor.

EUGEN SIMION ■

CRONICA LITERARĂ

vocația sintezei

Direcții în poezia secolului XX, lucrare de remarcabilă coerență a gîndirii, confirmă la Dan Grigorescu în primul rînd vocația marilor sinteze. În mod semnificativ studiul începe și se termină invocîndu-l pe Picasso (aici, mai mult ca argument stilistic, bineînțeles). Autorul mai declară undeva că ceea ce îl preocupă, în perspectivă, e un sistem al artelor. Comparativismul ilustrează și o asemenea idee, din care Dan Grigorescu — specialist deja consacrat al artelor plastice — scoate efecte subtile. Să ne gîndim numai la contextul în care el asociază erotica lui Eluard cu **Domnișoarele din Avignon.** Așadar, **Direcții în poezia secolului XX,** carte cuprinzătoare, de admirat în sine, trebuie raportată și la proiecte mai ample, pe care criticul, nu mai încape nici o îndoială, are competența și (de-acum) datoria de a le împlini.

Metoda comparativă e aplicată unei materii debordante, imposibil de cuprins în totalitatea ei statistică. Apreciem puterea de selecție. Impresia generală e una de erudiție temperată și de reducție la esențial. Totuși, autorul nu caută pur și simplu structura, ca Hugo Friedrich, ci mai degrabă tendința de creștere, care e un atribut al mișcării. Dan Grigorescu preferă viziunea istoristă.

Pe de altă parte, formația sa filozofică — raționalistă — îl împinge pe critic mereu către definiția limpede și substanțială. Fiecărui poet i se rezervă un medalion, în care citatul nefalsificat de traducere stă alături de judecata critică cea mai pertinentă (de obicei preluată din texte de autoritate). Dar pentru Dan Grigorescu (întrucît urmărește, am văzut «tendința», «direcția») a defini mai înseamnă a grupa, a așeza în serii convergente, în care valorile să-și păstreze și individualitatea.

Inutil să mai accentuăm că dinamica tabloului propus de Dan Grigorescu reproduce, într-un fel organic, dinamica însăși a istoriei. Concepția marxistă e aplicată cu acuratețe la sfera atît de pretențioasă a lirismului. Criticul reușește să pună în valoare, fără să forțeze nota, relația cu socialul și politicul. Primul capitol se intitulează **O lume complexă.** E vorba de lumea artei ca reflex al «universului» real. Un principiu de care autorul va ține seama și în continuare. Acolo unde unii critici vedeau inconsecvențe stilistice (la J. Guillén, de exemplu) Dan Grigorescu descoperă mai ales inconsecvențe ideologice. Altfel spus, oricît de individuală, expresia lirică reflectă și o anumită atitudine morală și socială.

Investigația critică nu face abstracție de marea diversitate a concepțiilor poetice. Totul e subordonat însă tendinței dominante: înnoirea limbajului în poezie, avînd ca înaintași pe Baudelaire sau chiar pe unii romantici. Se conturează și un paradox (dialectic): pe de o parte, internaționalizarea expresiei lirice, pe de altă parte, accentuarea notei specifice naționale și individuale.

La un moment dat criticul scrie: «Fenomenul criticii românești este, fără nici un fel de îndoială, unul dintre cele mai originale din cuprinsul întregii literaturi universale a acestui secol.» E o constatare, dar și un deziderat al cercetării. Dan Grigorescu scoate mereu în relief, cu argumente, fenomenul poetic românesc. Face referințe generoase și convingătoare. Prin aceasta cartea sa aduce o perspectivă care ne lipsea.

CORNEL MORARU ■

REVISTA REVISTELOR

brâncuși, 100

Trei reviste românești, consacrate în întregime memoriei lui Constantin Brâncuși, sînt pagini de istorie vie. De la evocarea personalității marelui sculptor și pînă la analize subtile ale creației sale, întreaga gamă a mijloacelor gazetărești este folosită și într-adevăr nu ne putem decide care din aceste reviste ne-a plăcut cel mai mult. Între «Tribuna României» și «România literară» există asemănări în stilul de abordare a personalității lui Brâncuși, în ceea ce privește plusul de solemnitate care parcă poartă pecetea timpului, a timpului scurs de la apariția lui Brâncuși pînă azi. «Luceafărul» ni-l aduce pe Brâncuși mai aproape. Brâncuși devine, ceea ce se obișnuiește să se spună azi, contemporanul nostru. Cele trei reviste au știut să pună în paginile lor și gîndurile lui Brâncuși, chiar dacă, natural, unele din ele s-au repetat. Reproducerile apărute se aflau parcă sub protecția mîinii lui Brâncuși, frumoasă și mare, întinsă spre noi peste veac, mînă a cărei fotografie e un adevărat portret al muncii artistului. Credem că revistele — și nu numai cele citate aici — care prin paginile lor ne-au readus în memorie pe Brâncuși, prezentîndu-ne chiar și ultima fotografie înaintea trecerii lui spre necunoscut, și-au onorat astfel menirea.

Dar, în sfîrșit, mai drept ar fi să conchidem că Brâncuși se vede mai bine, privit din toate unghiurile din care presa românească din acest moment l-a abordat, readucîndu-l printre noi, în anul centenarului glorios al marelui artist român.

IOANA PROCA ■

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ

săptămîna trecută, 35 000 de spectat

flacăra — CENACLU [redacted]

cronica (117-118)

În după-amiaza și în seara zilei de miercuri, 18 februarie 1976 s-a desfășurat la Palatul Sporturilor și Culturii din București cea de-a doua manifestare pentru elevi a **Cenaclului Flacăra**. Ca și prima manifestare de duminică, 15 februarie a.c., și aceasta s-a petrecut în aceeași atmosferă. Adică elevii, miile de elevi, s-au comportat cu o corectitudine exemplară în cele 7 (șapte) ore de program. Cu o corectitudine pe măsura vîrstei lor de aur. Participarea lor s-a manifestat activ, vibrant. Ca niște petarde (metaforic, nu la propriu cum au insinuat unii veninoși binevoitori), izbucneau în aplauze entuziasmele lor adolescentine pentru muzica și poezia românească. În tinerele lor inimi mesajul patriotic și civic al artei cenaclului și-a aflat un puternic și însuflețit ecou. Nu afirmăm aceasta ca o figură de stil, ci exprimăm o realitate cum nu se poate mai concretă. Nu rare au fost momentele cînd tinerețea lor s-a contopit cu cele ce se prezentau pe scenă. Unul din aceste momente, spre a ne opri la un singur exemplu, l-a constituit recitarea unui fragment din poemul **În mai** al lui Nicolae Labiș de către Florian Pittiș. De peste ani, simbolul unei perene tinereți spirituale, întruchipat de poezia lui Labiș, pecetluise asistența din vasta sală, cînd cei peste nouă mii de tineri recitau împreună cu Pittiș aceste versuri atît de potrivite cu vîrsta și cu visul lor: **Azi mînuim o mașină, un plug,/ Un condei, o idee ce arde cu pară;/ Mîine-poimîine noi vom mînui/ Complexe întregi de mașini și o țară/ Această răspundere-i fără sfîrșit,/ Pe noi ne privește atent tot poporul;/ Prin felul cum creștem, prin tot ce gîndim/ Noi hotărîm cum va fi viitorul.** S-a recitat și cîntat pe texte și poezii de Miron Costin, Ienăchiță Văcărescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Matilda Cugler-Poni, Al. Macedonski, Octavian Goga, T. Robeanu, Ioan Nenițescu, Tudor Arghezi, Miron Radu Paraschivescu, Nicolae Labiș, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Radu Cosașu, Geo Dumitrescu Constanța Buzea, Nicolae Stoian, Ion Nicolescu, Adrian Pău nescu. Au cîntat și recitat: Tudor Gheorghe, Anda Călugă reanu, Mircea Vintilă, Doru Stănculescu, Valeriu Steriar Evandro Rossetti, Sorin Minghiat, Adina Dimitriu, Mirce Vancă, Gheorghe Gheorghiu, Ion Zubașcu, Reflex Flacăr (Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Florin Tănase), Ionela Copaciu Ion Lăceanu, Marin Cotoanță, Ion Milu, Valeriu Penișoar Victor Socaciu, Constantin Moțet, Mircea Bodolan (debut Marin Octavian (debut), elevii Stoian Ilie, Teodorescu Vla Petra Călin, actorii Mihail Stan, Florian Pittiș, Florin Zamf rescu.

În după-amiaza și în seara zilei de sîmbătă, 21 februarie 197 s-a desfășurat tot la Palatul Sporturilor și Culturii o manifestar a **Cenaclului Flacăra** dedicată de astă dată studenților cadrelor universitare din Capitală. Cu această a treia manifestar cenaclul nostru a fost frecventat pe parcursul a șase zile de u număr de circa 35 000 (treizeci și cinci de mii) de spectator recrutați în imensa lor majoritate din rîndurile tineretul bucureștean. Transcriem această cifră nu pentru senzațional informației, ci pentru tonica semnificație pe care o implic Deoarece e exprimată în această cifră arzătoarea dragoste d patrie și de arta patriei, dorința de frumos, de cultură adev rată a tineretului nostru. În ceea ce privește numărul solicităr lor de participare la ultima manifestare, situația se prezin astfel: Institutul politehnic, 4813; Institutul de construcți 1432; Academia de studii economice, 1912; Institutul agron mic «N. Bălcescu», 952; Institutul de medicină și farmaci 758; Facultatea de filozofie, 300; Facultatea de drept, 25 Institutul de arhitectură «Ion Mincu», 264; Facultatea de ge logie, geografie, 170; Facultatea de matematică-mecanică, 11 Facultatea de limbi romanice, clasice și orientale, 100; Facult tea de biologie, 32. Ca oaspeți au fost înscriși 250 de studenți d la Facultatea de industrializare a lemnului-Brașov. După înch ierea înscrierilor s-au mai prezentat cîteva mii de solicitări de la alte facultăți. Fără a generaliza, observăm că student

Primim din partea profesorului doctor CONSTANTIN ARSENI

După ce m-ați invitat să particip la manifestarea de înalt patriotism și de adevărată artă care este Cenaclul Flacăra, vă scriu cîteva rînduri de recunoștință. Pe vremea cînd eram elev și student, simțeam lipsa unei asemenea alcătuiri, în stare să cultive mintea și să sporească dragostea de țară. Am înțeles asta atunci, am înțeles-o și acum, cînd pentru cîteva ceasuri am trăit în atmosfera de omenie, de frumusețe și de pașnică mîndrie a acestui cenaclu. Muzica și poezia oferite de cenaclu sînt de aleasă ținută și cultivă tineretului virtuțile de care au nevoie el și țara. M-a impresionat faptul că multe sute de tineri au așteptat două ceasuri afară după începerea spectacolului, pe o vreme aspră de tot, în speranța că se vor mai redeschide intrările. M-a impresionat năvala zecilor de mii de tineri spre muzică și spre poezie, felul în care le primesc, cum se supun rigorilor pe care le impuneți în Cenaclu. E plăcut să observi cît de bine înțeleg creația artistică adevărată, cît se simt de legați de spiritualitatea românească și cîtă dragoste de țară există în ei.

Cu prietenie, dr. CONSTANTIN ARSENI

u fost prezenți la cele 3 manifestări ale cenaclului flacăra

disciplinelor exacte simt cu necesitate nevoia de a fi în pas cu arta care se adresează tinereții lor. Faptul e îmbucurător, în sensul întregirii și creșterii armonioase a personalității lor. Se remarcă absența studenților în limba și literatura română, lucru ce nu ne vine la îndemînă să-l punem pe seama unei anumite indiferențe chiar față de obiectul ce-l studiază. Dar și așa sala, oricît ar fi ea de mare, nu ar putea niciodată să cuprindă toată suflarea studențească bucureșteană. Rămîne însă ca un fapt cert setea de artă patriotică, revoluționară a tineretului nostru. Problema ce se pune e cu ce venim în întîmpinarea acestei nobile dorințe. Credem, acum cînd am depășit simțitor suta de ședințe și cînd numărul celor ce ne frecventează crește îmbucurător, că încercările și străduințele noastre nu se găsesc prea departe de exigențele tineretului, în ceea ce privește poezia și cîntecul. E vorba după cum se știe de o poezie directă, dar nu simplistă, de o poezie de o înaltă artă a comunicării și de profund angajament, de un cîntec accesibil, dar fără cedări în fața bunului-gust. Și la manifestarea din 21 februarie publicul a îmbrățișat o astfel de poezie și cîntec cu deplină înțelegere și participare. Poeziile și cîntecele nu o dată au fost recitate și cîntate de întreaga asistență. Durata programului — ca și în alte dăți — a fost aceea a unei zile de muncă. Nici în această afirmație nu se află nici un fel de intenție metaforică, ea exprimă doar un adevăr. Dacă programul cenaclului cată a fi și de divertisment, el însă e **determinat** de latura lui educativă, formativă. Prin el membrii cenaclului urmăresc o dublă modelare:a lor înșiși și a acelora care ne frecventează. A fost o seară cînd poezia a predominat. Cîntată și recitată. Dar sporită în spiritul ei și prin prezența poetului Marin Sorescu, invitat să participe pentru a fi sărbătorit de cenaclu cu prilejul împlinirii a 40 de ani. A fost sărbătorită persoana poetului Marin Sorescu, dar s-a sărbătorit în același timp și spiritul unei poezii făcute pentru oameni, novatoare și accesibilă în limitele artei. În cadrul momentului dedicat poetului, Marin Sorescu citește un foarte îndrăgit poem al său închinat geniului eminescian. Mihail Stan recită, sugerînd soresciana inteligența artistică: **Minunea, În capul trebii, O seamă de textieri.** Florin Tănase recită cu sobrietate **Muzeul satului.** Jeanine Stavarache interpretează expresiv **Ctitorie.** Gelu Colceag și Gabriel Iencec recită cu vervă parodii. Programul serii a fost bogat, divers. Tudor Gheorghe introduce prin marea lui artă publicul în substanța unor reprezentative creații lirice populare și culte. Doru Stănculescu continuă în a-și preciza locul său distinct în muzica tînără. Despre expresivitatea artei Andei Călugăreanu au vorbit cu prisosință aplauzele. Arta lui Mircea Vintilă seduce, ca de obicei, prin firesc și muzicalitate. Aparițiile în diferite ipostaze ale lui Radu Gheorghe sînt strălucitoare. E ascultat cu emoție Valeriu Sterian, acompaniat de Gabriel Vulpe și Iulian Constantinescu. Evandro Rossetti trece instantaneu rampa cu percutantele sale cîntece. A plăcut și publicului universitar arta de autentică extracție populară a lui Ion Zubașcu. O prezență de discretă sugestie muzicală: Adina Dimitriu. Intră tot mai mult în preferințele publicului cîntecele lui Gheorghe Gheorghiu. Captează atenția Romeo Ghiur prin vibrațiile subtile ale artei lui. Reflex Flacăra,format din Gelu Colceag, Gabriel Iencec și Florin Tănase,accentuează buna dispoziție a publicului. Despre cei doi acompaniatori la flaut,Sorin Minghiat și Mircea Vancă,se poate vorbi și independent, deoarece contribuția lor vocală și instrumentală are și valoare solistică. Uimitor succesul recentului debutant Valeriu Penișoară! Francheţea cîntecelor sale a cucerit imediat publicul. La cererea insistentă a spectatorilor, Valeriu Penișoară cîntă încă o dată piesa închinată Unirii: **Cuvîntul lui Ion Roată la Divan.** Cu el cîntă toată sala: **Zice Roată: Vrem cu țara/ Noi il vrem pe Cuza domn.** Constantin Moțet e pe drumul aspru al afirmării. Mai puțin convingător ca la debut s-a prezentat Mircea Bodolan, totuși un cîntăreț de reale calități. E prezent pe scenă taragotistul Ion Milu. Un moment de prestigioasă ținută artistică: Aurelian-Octav Popa (clarinet), Angela Gavrilă (vioară), Eduard Popa (vioară), Sanda Duțulescu (violă), Mirel Iancovici (violoncel) interpretează **Cvintet pentru clarinet și Cvartet de coarde** de Mozart. Florin Zamfirescu recită impresionant **Meșterul Manole** și cu mare vervă **Hany** de M.R. Paraschivescu. Cu reținută emoție Aimée Iacobescu recită **Bună seara** de Zaharia Stancu. Mihail Stan recită cu penetranță **Cine mai merge cu mine** de Ion Nicolescu. Remarcabilul interpret al poeziei eminesciene, Ovidiu Iuliu Moldovan, recită **De vorbiți mă facă că n-aud...** În tot ce face, Florian Pittiș — recitare, cîntec, pantomimă — sînt prezente pasiunea, dăruirea, fiorul artei.

Programul cenaclului Flacăra dedicat studenților și cadrelor universitare din București a cuprins, printre atîtea momente frumoase, unul de înaltă semnificație, cînd inimile tineretului nostru studios au vibrat de ardoarea dragostei pentru țară, de hotărîrea luptei pentru învingerea tuturor greutăților, de încredere în viitorul comunist al țării. A fost momentul în care artistul Tudor Gheorghe a cîntat și poetul Adrian Păunescu a recitat poemul **Un cîntec** pentru președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Într-o atitudine solemnă și plină de căldură omenească, 35 000 de guri tinere au repetat în cele trei manifestări ale cenaclului ideea dragostei profunde față de cîrmaciul destinului național, a mîndriei de a fi cetățean român.

TRAIAN STOICA ■

1. Poetul Marin Sorescu citind un foarte îndrăgit poem al său închinat geniului eminescian.
2. Marea artă a lui Tudor Gheorghe ne introduce în substanța poeziei.
3. Un recitator de poezie sensibil și de mare vervă: Florin Zamfirescu.
4. Regizorul Nae Cosmescu își manifestă prin atenție și competență prietenia față de cenaclu.
5. Jeanine Stavarache recită Ctitorie de Marin Sorescu.
6. Cîntecele lui Evandro Rossetti trec imediat rampa.

Fotografie color de ELENA GHERA ■

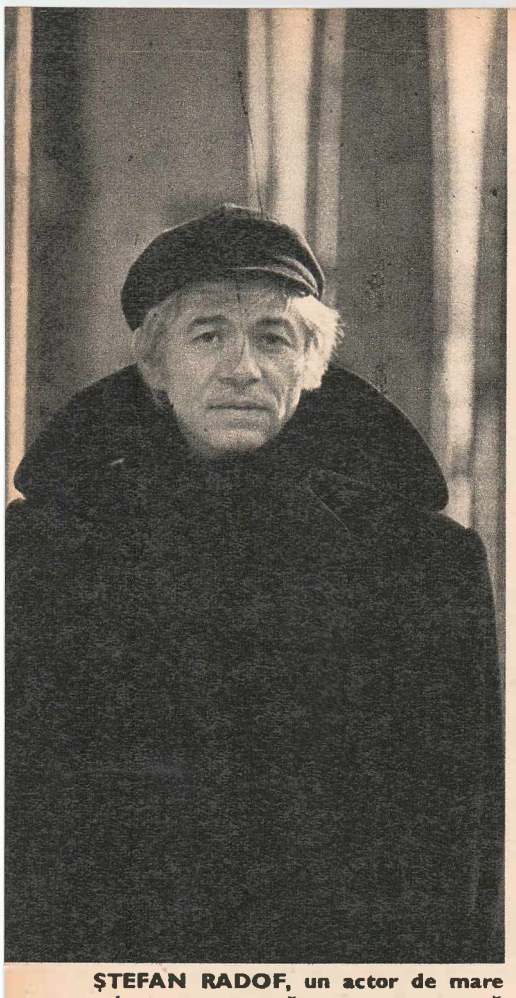

ŞTEFAN RADOF, un actor de mare talent care se pregătește pentru o nouă premieră a Teatrului Nottara: «Barbarii» de Maxim Gorki.

Fotografie de EMANUEL TÂNJALĂ ■

BLOCNOTES

pe scenă, miturile se creează și se surpă cu o rapiditate de vis

Trecutul trebuie să fie mereu prezent pe afișele Naționalului și nimeni nu ar reproșa includerea în repertoriul nostru chiar a unor opere mai puțin importante ale dramaturgiei românești. Dar dacă am înfățișa astăzi o suită de piese originale care nu sînt toate certitudini artistice, sînt sigur că am vedea ridicîndu-se împotriva noastră o divizie de intransigențe. E o stupiditate. Mai întîi întrucît valorile răsar și sînt pregătite de o abundență de scrieri. Apoi pentru că, pe scenă, miturile se creează și se surpă cu o rapiditate de vis (ceea ce astăzi nu-i decît un nume periferic, mîine poate fi o efigie și, vorba lui Nea Iancu, viceversa). În fine, deoarece teatrul adevărat reprezintă o investiție de muncă, de nădejdi, de entuziasm care nu se capitalizează ordonat. Uneori trec ani pînă cînd o inițiativă își plătește dobînzile. Iată de ce cred că avem datoria să reprezentăm un număr sporit de lucrări ale scriitorilor de astăzi, fără a ceda prejudecăților acreditate de o critică nu totdeauna bine inspirată în jurul unui autor sau al altuia. Firește, pe de o parte aria dramaturgilor jucați trebuie să fie cît mai largă și pe de altă parte se cuvin reliefate anumite preferințe. Căci o afirmație este fără consecințe, dacă nu se însoțește de cîteva negații corespondente. Numai că să nu ni se ceară ca toate astea să rezulte dintr-o stagiune și să se dea crezare cuvintelor lui Cervantes: «Cine vrea să fie bogat și înțelept într-un an, ajunge după șase luni să-și plîngă datoriile și orbirea».

RADU BELIGAN ■

CRONICA MUZICALĂ

„elixirul dragostei" în condiții de laborator

Studioul Conservatorului «Ciprian Porumbescu» este o Operă în miniatură. Spectacolele se desfășoară pe o scenă de dimensiuni reduse, iar orchestra se înghesuie într-o fosă pe măsura scenei. Studioul are o frumoasă tradiție și mulți dintre marii noștri cîntăreți de astăzi și-au făcut ucenicia aici. Ne amintim de un splendid **Orfeu** de Gluck, de o **Traviata** la care nu găseai bilete, ori de **La serva padronna** a lui Pergolessi, purtînd pecetea inventivității și bunului gust, spectacole care au certificat buna faimă a acestei săli de-a lungul anilor. Tot atît de apreciate erau renumitele — odinioară — recitaluri de canto și balet organizate în colaborare cu Liceul de coregrafie. Dar, vorba poetului, «où sont les neiges d'antan»! Recitalurile s-au dus, spectacolele de operă în premieră au mai mult un caracter întîmplător, atmosfera nu mai e parcă atît de sărbătorească. La premiera de săptămîna trecută cu opera **Elixirul dragostei** de Donizetti, spre deosebire de altădată, au fost prezente puține personalități muzicale, iar în sală erau multe locuri libere.

După «aria calomniei», interpretată de tenorul Ion Stoian, au urmat primele acorduri din **L'elisire d'amore**. Opera aceasta are toate calitățile și toate defectele lucrărilor lui Gaetano Donizetti: scrise în grabă uneori, deși cu mare ușurință, avînd melodii de o rară inspirație și expresivitate, care își pierd însă din valoare datorită unor sumare și superficiale tratări armonice și orchestrale. Ne-am convins și noi, dacă mai era nevoie, de frumusețea și căldura inspirației unor arii, cavatine sau romanțe de genul **Una furtiva lagrima**, chiar dacă interpretarea lor nu era tocmai la înălțimea imprimărilor cu care ne-am obișnuit. În schimb, ne-a dezamăgit cadrul scenografic și regizoral în care s-a cîntat de astă dată opera. Regizorul Anghel Ionescu-Arbore este un specialist al montărilor de operă studențești. În spectacolele pe care le pune în scenă, el trebuie să-și proiecteze interpreții în situații scenice firești, în context dramatico-muzical adecvat. Numai că ideile sale cel mai adesea se pierd pe parcurs, or, așa cum s-a întîmplat acum la **Elixirul...**, nu se acordă nici cu subiectul, nici cu muzica și nici cu lipsa de experiență a soliștilor studenți. Astfel că aceștia cîntă nefiresc, în poziții caraghioase uneori, pulverizînd cu lipsa lor de experiență ideile regizorului.

Muzical, spectacolul e cîntat corect, orchestra și corul sînt conduse cu eleganță, aplomb și autoritate de tînăra dirijoare Carmen Capato-Velincov. Dintre soliști, cel care convinge în cel mai înalt grad este basul Traian Țugulea, voce amplă, generoasă, frumos timbrată, joc de scenă viu, alert, nuanțat în rolul doctorului șarlatan Dulcamara. Margareta Niculescu este o soprană cu frumoase calități vocale și de expresie. Vocea îi joacă însă cîteodată festa, «îi bate», cum se spune, în registrul acut. În rolul timidului îndrăgostit Nemorino, tenorul Carol Herca a fost de o timiditate îngrijorătoare. El a evoluat mult sub posibilitățile sale, întrezărite arareori, dar din păcate nu și în celebra romanță din actul al doilea. Tenor dramatic, el a fost greșit distribuit într-un rol eminamente liric. Un alt personaj, sergentul Belcore, apare handicapat din cauza manierismului și tendinței de imitație a interpretului său, baritonul Sorin Semilian, dealtfel nu lipsit de muzicalitate, pentru care mai importantă e copierea în gesturi și manieră a lui Dan Iordăchescu, decît conturarea personajului său. În general însă, așa cum spuneam, soliștii sînt siliți să cînte în situații nefavorabile, în condiții de laborator. De aceea poate «elixirul» de la Conservator nu are toate calitățile reclamate de trecerea sa în producție de serie.

NICOLAE SPIRESCU ■

savantul și folclorul

Mă număr printre acei care au avut privilegiul de a fi trăit în preajma marelui gînditor care a fost Grigore C. Moisil. Îmi amintesc cu duioșie de prelegerile de inițiere muzicală înghebate de mine pentru un grup de prieteni și cunoscuți. Profesorul a ținut cu tot dinadinsul să participe la aceste lecții pentru a pătrunde cît mai adînc și tainele muzicii pe care o iubea atît de mult. Mă emoționa foarte atenția cu care urmărea descrierea unui acord, analiza unei fugi de Bach. Nu realizam însă atunci că, primind noțiunile, marele savant despica viitorul cu decenii înainte, prevăzînd parcă însemnătatea ciberneticii — pe atunci încă nedescoperită — în diferitele compartimente ale artei.

Am avut prilejul de nenumărate ori să-i vorbesc lui Grigore Moisil despre activitatea mea folclorică, să-i cer sfatul privitor la diferite probleme științifice și astfel să-mi dau seama cît de întemeiate erau judecățile sale și în acest domeniu.

Totuși, răspunsurile date unui ziarist dezvăluie trăsăturile de caracter ale marelui savant: modestia, curajul și lupta hotărîtă pe care el a purtat-o mereu împotriva impostorilor.

Iată ce spune în interviul intitulat **«Muzica folclorică văzută de acad. prof. Grigore MOISIL și prof. univ. Hari BRAUNER»** din revista «Magazin» din 29.04.1972.

«Eu cred că folclorul este o treabă serioasă, și am auzit că ar fi și oameni pricepuți în folclor. De asemenea, e foarte probabil să fie și oameni nepricepuți în folclor. Dintre aceștia, cel care mi-e mai bine cunoscut sînt eu însumi. E foarte probabil că mulți nepricepuți în folclor se amestecă în folclor, iau hotărîri în folclor și, de asemenea, e foarte probabil că alții îi ascultă și fac cum spun nepricepuții. Iată de ce eu n-am să spun nimic despre folclor. Mi-e teamă să nu facă oamenii cum spun eu, fiindcă nu sînt sigur că n-o să m-asculte nimeni...»

Cîndva, un reporter de la radio i-a cerut lui Moisil să vorbească într-o emisiune din ajunul Anului nou despre preferințele sale muzicale, specificîndu-i să nu pomenească despre muzica populară care — pasămite — nu intra în raza de activitate a reporterului. Îmi reamintesc indignarea profesorului care nu a îngăduit să se facă această discrepanță între creația muzicală a poporului și cea semnată de compozitori.

Iată unele fragmente din cele spuse la microfon în ziua de 31 dec. 1970:

«Îmi place să aud din acele valsuri care sînt legate de orașul meu de naștere, Tulcea, și despre care părinții mei îmi spuneau că a făcut repede ocolul lumii: valsul Valurile Dunării. E un vals românesc care s-a răspîndit mult. Am auzit recent că noi vindem o mașină — nu știu ce mașină — care pe piața occidentală are, sau va avea, un mare succes. Eu știu despre succesele în toată lumea ale cercetărilor de matematică și de aceasta valabilitatea internațională a unei mașini, a unei cercetări științifice, am căpătat-o probabil mult mai de tînăr: atunci cînd auzeam în copilărie «Valurile Dunării»... Să facem un mare salt și să ajungem la zilele noastre. Mi-a plăcut mult să-l ascult, nu știu dacă n-am fost, să nu zic dintre primii, dar să zic prima serie, a celor care l-au auzit pe Gheorghe Zamfir. Cîntecul lui din nai, ca și Valurile Dunării, de acum 50 de ani, ca și cercetările de matematică, cîntecul lui Gheorghe Zamfir, fac astăzi ocolul lumii».

Grigore Moisil cere, înainte de a încheia, să asculte o înregistrare cu Ionela Prodan **«care e mai la început decît Gheorghe Zamfir, dar despre care eu am o impresie bună...»**

HARI BRAUNER ■

CRONICA T.V.

„columna mea rezistă prin propria ei forță"

Pelicula realizată de Studioul de film TV condus de regizorul Geo Saizescu, în coproducție cu Televiziunea franceză ne-a produs o reală și profundă impresie reușind să arate în imagine drumul operei unui artist de geniu rod al spiritualității românești. Locuri brâncușiene de la poalele Carpaților cu porți brodate de daltele anonime ale acelor bărbați coborîți din lumea Basarabilor și încă de mai departe, cu păduri de brazi și mesteceni, acele locuri cu cerul boltit de zborul păsărilor măiastre și de stîlpii pridvoarelor care au rămas pentru totdeauna săpate adînc în sufletul marelui Brâncuși. Filmul nu explică, ci trăiește efortul sublim de căutare a unui drum unic, zăbovind îndelung și cercetînd fiecare obiect, fiecare structură pentru a ajunge la acea simplitate care este însăși opera. «Simplitatea nu este un țel în artă, dar ajungem la ea pe măsură ce ne apropiem de sensul real al lucrurilor... Nu căutați forme ascunse sau mistere... Ceea ce vă dau eu este bucuria pură»... spunea Brâncuși și filmul subliniază aceasta prin excelentele imagini semnate de Boris Ciobanu, care privește totul cu calm, mirare, pe toate fețele, din toate unghiurile, pătrunzînd pînă în intimitatea materiei, mîngîind detaliul, luminînd și umbrind, depărtîndu-se, apropiindu-se, meditînd. Ochiul operatorului îndrăgostit de frumosul operei descifrează sensurile adînci, o pătrunde cu sufletul, se emoționează și rămîne cu obiectivul încremenit pe imagine ca într-o reculegere. Trebuie să subliniem o secvență pe care scenaristul o creează pentru a arăta prelungirea în mit a «Coloanei fără sfîrșit». La moartea unui bărbat tînăr se tăia un brad, se curăța de cetină și pe coajă se sculptau romburi. Bradul era purtat pe umeri cu pioșenie, ca o ființă dragă, și înfipt la capul celui dispărut. Secvență de film artistic. «Coloana fără sfîrșit» este un omagiu adus eroilor patriei, avînd înălțimea unui brad secular (30 m). Iată și cuvintele lui Brâncuși: «Natura creează plantele care cresc și își trag forțele din pămînt. Iată Coloana mea a Infinitului pentru Tîrgul Jiu. Formele sînt aceleași, se repetă romboidal, de la sol pînă la vîrf și statuia nu are nevoie nici de soclu, nici de bază ca s-o susțină. Vîntul n-o va putea atinge, fiindcă Columna mea rezistă prin propria ei forță...»

Filmul reconstituie întregul drum al operei de la cele două rame executate de elevul Constantin Brâncuși la Școala de arte și meserii din Craiova, pînă la «Domnișoara Pogany», bunica sculpturii abstracte... Atît scenaristul Marin Sorescu cît și regizorul francez Jean Pradinas ne-au redat emoționant în cele șaizeci de minute de peliculă «succesiunea de miracole» care este viața marelui sculptor român Constantin Brâncuși.

COMAN ȘOVA ■

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

„în clipa aceea a sfintelor friguri cînd tainele toate sînt dezlegate"

În «Azilul de noapte» un personaj povestește cum a cunoscut odată un om care credea într-o țară a dreptății. «Trebuie să fie pe lume, zicea, o țară a dreptății...». Și într-o zi a sosit un cărturar cu cărți, cu planuri... și omul s-a dus la el și i-a spus: «Fă bine și arată-mi unde se găsește țara dreptății și cum să ajung acolo?» Cărturarul și-a deschis cărțile, și-a întins planurile și i-a arătat că o țară a dreptății nu există nicăieri. «Cum se poate una ca asta?... Asta-i jaf!»,a zis omul, nevenindu-i să creadă. Și neputînd să îndure dezamăgirea s-a spînzurat. Piesa lui Al. Căprariu e o întrebare pe care și-o pun în zilele premergătoare războiului cîteva personaje: e posibil ca oamenii să-și construiască o țară a dreptății? Marin Marin crede că numai pistolul și crima pot fundamenta dreptatea, fiindcă nu este drept ca toți să vadă totul — pentru că atunci n-ar mai fi deosebire între cei care comandă și cei care trebuie să fie comandați. Și în timp ce afară se întețesc rafalele, el spune posedat că astfel se va crea o rasă întreagă de eroi. Delea crede că libertatea este o fericire pe care n-o pot vedea și n-o pot cunoaște decît cei vii și că istoria o fac aceia care apropie viitorul de acel prezent sîngeros. Pe acest fundal, un sculptor ce trăia într-o țară a sa, suspendată peste pămînt, plutind peste pămînt, și un gazetar ce se ocupa de istorioarele de la periferia istoriei descoperă că o țară a dreptății se poate înfăptui doar trăind în adevărata istorie a timpului lor.

L-am citat pe Gorki fiindcă și Alexandru Căprariu îl citează în piesa de care ne ocupăm acum (el fiind autorul a mai multor piese, dealtfel). Ioana îi spune sculptorului, soțul ei: «În Gorki, undeva am găsit împreună aceste cuvinte: «Trăim pentru cel mai desăvîrșit». Le-ai înțeles vreodată, Andrei? Ai înțeles că lumea în care și arta ta va cunoaște o dragoste unanimă trebuie să fie locuită de asemenea oameni? Oare cum ai vrea să se nască ei, dacă cei mai mulți dintre noi vom trăi sub teroarea foamei, sub teroarea mizeriei — dacă nimeni nu s-ar gîndi să pună capăt lumii de azi (afară se aud rafale de armă), dacă toți s-ar refugia în lumea măruntei lor fericiri egoiste și înșelătoare?» Lumea trebuie făcută pe măsura celor mai buni, țara dreptății trebuie construită pe măsura celor mai desăvîrșiți dintre noi, e răspunsul pe care dramaturgul prin personajele sale îl dă întrebării personajelor sale. Dar cea mai exactă descifrare a piesei lui Alexandru Căprariu o găsesc în excelenta poezie «Lotca de aur» scrisă tot de Alexandru Căprariu:

«În propriu-mi cîntec sfîrșesc și încep/ Mi-e soră lumina pe care o laud/ În codri de taină, pe care-i pricep/ Atunci cînd septembrie cîntă din flaut.// În propriu-mi cîntec încep și sfîrșesc/ Stelele nopții pe umeri coboară/ La ceasul în care, zvelți, plopii foșnesc/ Și luna lungi umbre cu jaru-i doboară.// Nu-i timpul sosit. Nu-s zorii cuminți./ Mai pot să aștept în golful tăcerii/ Febre ciudate mă leagă, fierbinți,/ De pomul dîntîi, al durerii!// Edenul rămîne solar dar pierdut/ Hărțile lumii nu-l mai arată/ Un cîntec doar vine dintr-u-nceput —/ Lotca de aur pe-o mare-mpăcată./ / Țărmi neprimitori. Austeră visare./ Lotca se-ntoarce și pleacă/ Să-și caute mare mai primitoare./ Sufletu-n sine, plîngînd, se apleacă.// Un port al speranței, cu pace în diguri/ Caută lotca în singurătate —/ Și clipa aceea, a sfintelor friguri/ Cînd tainele toate sînt dezlegate.»

Piesa surprinde remarcabil clipa sfintelor friguri cînd tainele toate sînt dezlegate și portul speranței se arată în zare cu pace în diguri...

Jucată într-o distribuție de frunte a Teatrului Național din Cluj-Napoca (Constantin Adamovici, Melania Ursu, Gheorghe M. Nuțescu, Petre Moraru, Gheorghe Gherasim, Gheorghe Radu, Octavian Lăluț, Ana Maria Domnic, Ligia Moga, Anton Tauf, Gelu Bogdan-Ivașcu), piesa lui Alexandru Căprariu s-a bucurat la premieră de o primire călduroasă din partea publicului, constituind, credem noi, intrarea întîrziată dar sigură în scena românească a unui nou dramaturg.

Regizorul Victor Tudor Popa, în scenografia lui T. Th. Ciupe și beneficiind și de inspirația cîntăreței de muzică folk Adriana Ausch confirmă că se află pe un drum ascendent.

D.R. POPESCU ■

O ÎNTREBARE DIN MERS

— Stimată Ecaterina Oproiu, vă propunem o rubrică de film pe următoarea formulă: noi vă vom pune săptămînal o întrebare referitoare la filmul românesc (vom căuta să se situeze cît mai aproape de miezul de foc), iar dumneavoastră o să vă exprimați punctul de vedere. Prin urmare, un dialog sub semnul: «întreabă pe pătimaș, nu întreba pe drumaș». Prima chestiune ar suna astfel: de unde credeți că vine acea senzație de artificial de care nu izbutesc să scape o serie de pelicule autohtone?

— Un diagnostic comun e greu de pus, dar eu voi îndrăzni să pronunț aici un cuvînt pe care noi, criticii, — și nu numai noi — avem aerul că l-am uitat, l-am scos din uz, l-am îngropat. Vorba retrogradată pe nedrept este: talent. Mai complet spus: talent responsabil.

Acest talent responsabil a produs acum cîțiva ani «Puterea și Adevărul». În peisajul cinematografiei noastre, filmul acesta arată cam cum arată Omul în Bucegi. N-am mai atins asemenea altitudini, dar în ultimul timp au apărut niște «Ilustrate cu flori de cîmp», o «Filip cel bun», o «Cursă» și alte cîteva reușite parțiale semnalizate de majoritatea criticilor cu o mare căldură, întrebarea rămînînd, în continuare, dacă această înțelegere permanent caldă (adeseori călduță), acest **maternalism critic** n-ar fi de dorit să-l depășim, în favoarea unei atitudini mai bărbate. Întrebare retorică! Bineînțeles c-ar fi de dorit. Trebuie.

În lumina acestui «trebuie» noi, criticii (ca să stau doar în curtea mea, deși privind peste gard...), vom redescoperi cu folos că eșecurile artistice nu apar din acel: «din păcate». Din păcate, dialogul a fost scris în pripă; din păcate, autorii n-au lucrat suficient asupra scenariului; din păcate, operatorul n-a dat atenția cuvenită... Arta nu se face numai cu bunăvoință, cu sîrguință, cu atenție. Zelul e o condiție necesară, dar nu suficientă. Trebuie să ne asigurăm la ADAS și să îndrăznim, în sfîrșit, să pronunțăm și cuvintele: lipsă de talent.

În afara acestor silabe, nu se poate duce lupta cu mediocritatea, care a făcut atîtea pagube, în toate compartimentele, inclusiv pe ecran. Și dacă vrem să fim realiști pînă la cap, ea nu a **făcut**, ea **mai face încă**, pentru că, spre deosebire de talente, care au o mare forță de respingere reciprocă, non-talentele au o imensă forță de coeziune, de coalizare, de infiltrare, deci de supraviețuire. Marele atu al mediocrității este, dealtfel, aerul ei inofensiv. Ea îți promite că nu o să te lege la cap fără să te doară. Tactica ei este: a nu ridica probleme. Cîndva, o să trebuiască să ne gîndim serios la această deviză transformată, pe parcurs, într-un tic verbal oribil, dar de mare circulație: «materialul e bun. N-are probleme». Cu alte cuvinte: mireasa e frumoasă. N-are cap.

Nu s-ar putea spune că producătorul nu se lasă, adeseori, tentat de un scenariu care nu-i bate cuie-n talpă. Dealtfel, cum o să știe să bată un cui acel doctor, care doctor fiind și răscopt în meserie, se miră peste poate cînd se trezește la ușă cu un buchet de flori, pleacă luînd acei trandafiri albi — încotro pleacă? — și se plimbă o dimineață întreagă cu taxiul — de ce? de ce? — se plimbă, dar se și oprește din cînd în cînd, dar numai atît cît să se lase urecheat de rude, prieteni, cunoștințe și necunoștințe, de toți, inclusiv de fetița proprie, inclusiv de puștiul taximetristului? Multe, mult prea multe filme de actualitate s-au lucrat cu echipe categoria B și C. În același timp este însă evident că, mai ales în ultimul timp, la nivelul caselor producătoare se duce, nu deopotrivă la toate, dar se duce, adeseori cu seriozitate, iar uneori chiar cu dîrzenie, «o politică de promovare a talentelor».

Nevoia care apare, acum, s-ar putea numi: a nu lăsa toată grija sfinților în seama părinților. Cu alte cuvinte, oricît de selectiv ar fi producătorul și oricît de intransigent, el nu va reuși ceea ce trebuie să reușească, dacă breasla cineaștilor, adică noi, fiecare în parte și toți laolaltă, nu vom face tot ce ne stă în putință pentru a crea sau, cel puțin, pentru a nu împiedica crearea unui climat favorabil. Un climat favorabil talentului este un climat nefavorabil mulțumirii cu puțin, care, precum știm cu toții, începe cu mulțumirea de sine. Să nu ne facem iluzii! Talentul nu e panaceu. El poate să fie însă un antidot al meschinăriei, al bîrfei, al fricii de a spune da sau nu, al invidiei neputincioase în artă, dar în afara artei atît de putincioasă încît mută munții din loc și adeverește cu brio vorba — «cine ți-a scos ochiul? — Frate-meu! — A, de aia a scobit așa de adînc». Pe de altă parte, tot atît de adevărat este că talentul e nu numai insecticidul invidiei, ci și ținta ei. Dar asta intră în prețul de cost al harului.

ECATERINA OPROIU ■

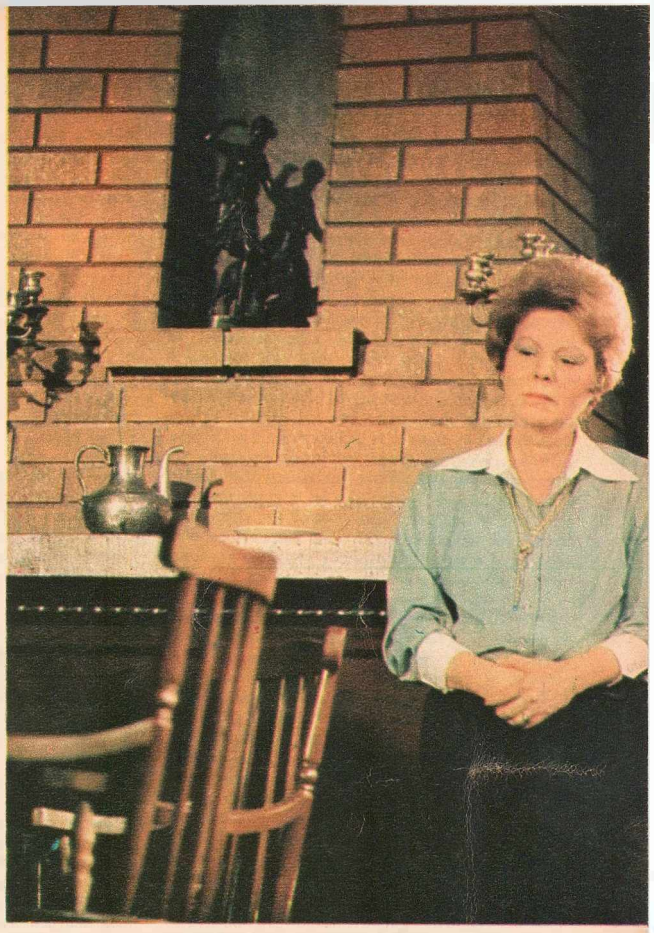

O actriță pentru care scena înseamnă «aproape de lumea dezlănțuită»: MARCELA RUSU.

CRONICA SPECTACOLELOR

cadavrul din new brighton

Moartea lui Sizwe Bansi anunțată în caietul program și scrisă de dramaturgul sud-african Athol Fugard trece dincolo de rampă, trece dincolo de limitele geografice ale aparthaidului și face să se cutremure ființa noastră, ființa noastră perisabilă, pentru că oricînd și oriunde moartea unui om, chiar fictivă, declanșează toate resorturile de alarmă ale conștiinței și ultragiază sensibilitatea cea mai opaca. Sizwe Bansi nu e numai victima unei tragedii rasiale; e victima unui trist și lamentabil viol la adresa individului anonim, a cărui existență e constrînsă la evadarea în neant sau la renunțarea definitivă la identitate. Un om mort, un cadavru oarecare întîlnit într-o noapte plină de orori pe o stradă proscrisă este tot una cu un om viu, încă viu, care pentru a supraviețui comite un gest disperat: fură legitimația unui destin încheiat și preia numele unei fantome ca să rămînă încă un timp incert în viață. Și viața, în decorul acela de catacombă, de adăpost subteran, e mai mult o abdicare, o aminare a ireversibilului, a implacabilului. Sizwe Bansi nu a murit în fapt. El poartă de acum încolo alt nume. De abia din clipa aceasta piesa ar fi putut intra într-o nouă fază. Ne așteptam să vedem ce i se va întîmpla acestui om sub identitate împrumutată. Dar finalul propriu-zis se află încă sub ochii noștri: e cadavrul celui ucis. Semn că povestea, story-ul propriu-zis al evoluției falsului Sizwe Bansi sfîrșește de fapt de unde a plecat. Și atunci orice continuare e un faliment.

Actorii regizați de Alexa Visarion sînt îmbrăcați obișnuit ca și cum au fost împrumutați temporar, de pe una din străzile lumii unde omul nu mai are nici o importanță. Nu sînt machiați. Ei nu sînt negrii din piesa lui Athol Fugard. Ei pot rămîne foarte bine albi cu trăsăturile lor din viața de toate zilele. Meritul actorilor este de a fi înțeles exact intențiile regiei.

Ștefan Radof ne introduce în atmosfera spectacolului cu un firesc dezarmant. «Fratele meu» îi spune el omului din stal și dintr-o dată ne cuprinde pe toți într-o îmbrățișare înfățișîndu-ne pe rînd fotografiile sale expresive ca niște imagini posibile ale unor vieți obișnuite ce ascund însă coșmare. Ștefan Radof nu s-a întrecut pe sine aici, dar a servit textul într-un rol grav, de rezoneur care ni se adresează singur timp de trei sferturi de oră și ne coboară în infern cu omenească precipitare, cu temperată malițiozitate, cu umor trist și cu speranța că vom înțelege exact farsa tragică a eroilor. Emil Hossu oferă o mare surpriză în bărbatul care dă impresia că se mișcă liber, încă liber, în limitele cenzurii violente a oprimării pentru că a cîștigat înțelepciunea supraviețuitorului, cu cruzimea și cinismul impuse de o societate care fabrică sicrie pe bandă rulantă, dar și cu tandrețea și fraternitatea caldă a oamenilor pregătiți să lupte încă și să-i învețe și pe alții să trăiască sfidînd dezastrul. Acesta e rolul maturității lui Emil Hossu. Sizwe Bansi e interpretat de Victor Strengaru. Prezența sa e memorabilă. Zbuciumul victimei amenințate permanent de forțele brutale ale iraționalului, lupta disperată cu sine a omului constrîns să-și falsifice identitatea, să renunțe la propria sa biografie pentru a-și păstra bătaile inimii, pentru a rămîne cel puțin biologic în picioare, sînt magistral transfigurate pe scenă. Merită să fie urmărit cu atenție încordată acest actor pentru că talentul său a triumfat în sfîrșit. (Reproșurile țin doar de faptul că uneori eforturile sale, precum și unele accidente de emisie, vorba umedă și precipitarea distrag atenția spectatorului de la actul artistic).

Dar, evident, rolul principal în această reprezentație l-a jucat un regizor de mare talent: Alexa Visarion, care a decongelat toate sensurile piesei și a dat profunzime și durere tragediei umane de la celălalt capăt al pămîntului, dar prin lăuntrul ființei noastre. El a creat un spectacol care, pe măsură ce ne îndepărtează de seara vizionării, ne pune tot mai mult pe gînduri și ne cutremură.

Nu mergeți la acest spectacol dacă vreți să vă amuzați sau să priviți indiferenți din stal la ceea ce se petrece pe scenă. Veniți la acest spectacol numai dacă sînteți pregătiți să vă confundați și să vă confruntați timp de cîteva ore cu destinul unor oameni care vă privesc în ochi pînă acolo unde se văd naufragiile lumii noastre pline de contradicții sfîșietoare.

A. DOHOTARU ■

CRONICA FILMULUI

cînd ne privesc de sus trandafirii...

«Singurătatea florilor», al treilea film al tînărului regizor Mihai Constantinescu, ne propune să vorbim despre fericire. E un film «roz», în care filozofia fericirii ni se oferă, ca și altă dată, frumos împachetată în ambalajul unor declarații despre muncă, familie, copii și prieteni, în care «oaia neagră» e adusă pe calea cea bună cu cîteva vorbe dulci, iar singurătatea, împovărată și cu cîteva mentalități «înapoiate», rămîne singurul obstacol de temut. Nu vrem nici un moment să punem sub semnul îndoielii bunele intenții sau calitățile profesionale ale autorului. Susținut de doi actori de farmecul și forța interpretativă ale lui Radu Beligan și Toma Caragiu, Mihai Constantinescu a transpus onest pe peliculă ceea ce putea fi un excelent scenariu radiofonic. Pentru că, realmente, fără dialogul elaborat cu multă artă de pana meșteșugită a regretatului Octav-Pancu Iași filmul ar fi fost greu de suportat. Cum, probabil, e greu de suportat pentru personajul principal, doctorul Ovidiu Pavel, felul în care toată lumea îi face morală. Oriunde intră, la fosta soție, la un prieten, la fratele său, în taxi sau pe stradă, străini și cunoscuți, maturi sau puștani, toți îi fac morală, așa, în loc de bună ziua, și îi servesc cîteva adevăruri simple, spuse frumos și ostentativ, ca să-i folosească drept lecție, dar lui nu-i folosesc și pleacă mai departe purtînd ca o povară buchetul de trandafiri pe care nu-l primește nimeni. De fapt, în lumea schematică prin care se învîrtea n-ar fi ajuns niciodată să înțeleagă nimic dacă n-ar fi avut șansa să fie întovărășit de acea înțeleaptă invenție a epocii, șoferul de taxi, singura ființă care, datorită elementelor din scenariu și interpretării lui Caragiu, capătă substanță și credibilitate. Numai că o singură floare... Soția și fiica îl acuză că a redus relațiile umane la scara achitării unei pensii alimentare. Colegul său nu-l iartă după mulți ani pentru un gest de lașitate, dar a lăsat să treacă timpul fără ca să fi încercat să-l ajute altfel decît prin niște vorbe bine plasate pe un teren de rugbi. Un fost elev îl mustră aproape ireverențios. Fratele său, muncitor, îi oferă o lecție amplă de morală dar nu ne convinge că ar fi făcut vreodată, în numele acestei morale, altceva mai mult decît să vorbească. Ba și o trecătoare, pe stradă, îl apostrofează în clipa cînd, într-un gest spontan de regret și căință poate, îi întinde florile — simbol al singurătății. Dar poate că și alte gesturi ale lui au fost cîndva greșit înțelese... În fond, întreg efortul filmului de a ne vorbi «despre o anume fericire» eșuează în fața unui personaj care nu are motivații. De ce este, de ce a ajuns singur doctorul Pavel? Din lipsă de căldură sufletească? Datorită unor mentalități «de elită»? Ce motivează dezechilibrul său interior la vîrsta maturității? Cerem scuze, dar a minimaliza astfel lucrurile, a vorbi în termeni vagi despre omenie, despre satisfacțiile muncii și vieții de familie ca fundament al fericirii nu s-ar potrivi nici în cazul unor adolescenți, unor personalități în formare. Ca să nu mai spunem că prin ostentația cu care se face elogiul muncii fizice putem cădea într-o extremă nedorită. Ei bine, întreaga activitate de convingere morală pe care o depun personajele filmului neavînd ca obiect un caz cu determinări explicite, doctorului Pavel nu-i rămîne decît să înghită totul, fără să izbucnească nici un moment. Conflictul pe care-l intuiai se consumase de mult, în afara filmului, pentru că din pregeneric știm cu toții că eroul a înțeles lecția, și-a recunoscut vina, s-a căit și ca prim act de depășire a condiției sale egoiste și-a luat fiica de mînă și a dus-o să se angajeze într-o mare uzină pentru a evita ca ea să ajungă specialistă în «drumuri și trotuare». Cum a făcut de a convins-o nu sîntem siguri, dar putem bănui. I-a vorbit îndelung și bine adus din condei, pînă a așezat-o pe calea cea bună, așa cum și ceilalți procedaseră cu el.

«Ar fi frumos să ne judece florile și să ne privească de sus trandafirii» — se spune în film. Așa e. Numai că florile acestui film, personajele sale, sînt puțin cam palide, de o frumusețe cam artificială și prea colorate în «roz bombon» pentru ca să ne convingă să ne lăsăm judecați de ele.

EUGEN PATRICHE ■

INSTANTANEE

Evrika! — pare că exclamă poetul cîntecelor de pierzanie: MIHAI BENIUC.

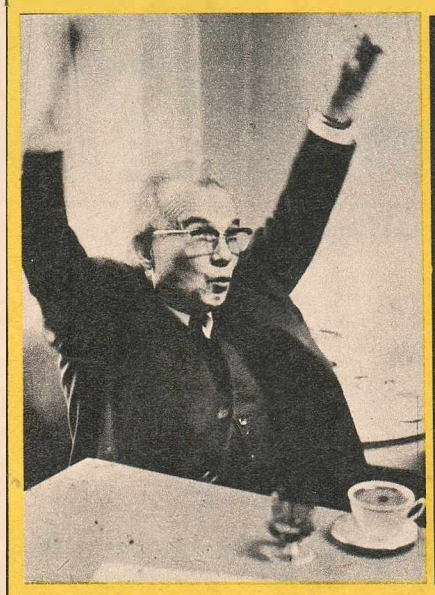

MARIN CONSTANTIN, Madrigalul sau «curatul sunet al perfecțiunii».

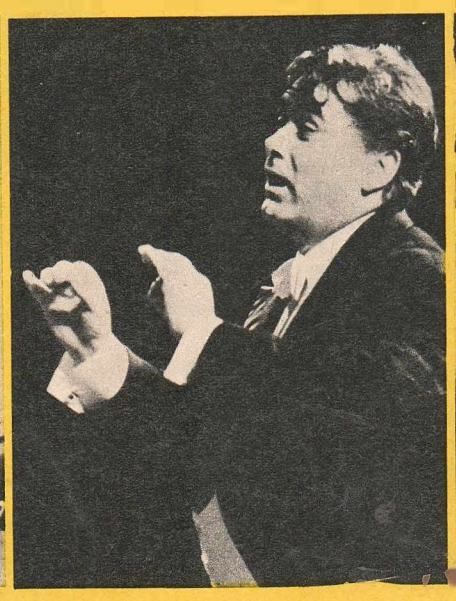

Scriitorul, reporterul și redactorul șef adjunct al revistei Ramuri: MIHAI PELIN.

Un mare actor la ora memoriilor calme: COSTACHE ANTONIU.

Fotografii de PAVEL ȘI EMANUEL TÂNJALĂ ■

un obicei care îndeamnă la un singur copil la părinți

O așezare puternică, cu casele înșiruite ca soldații într-o gardă de protocol, de o parte și de alta a șoselei spre Sînnicolau Mare. Un microclimat ciudat îi străbate întreaga viață. Anul trecut, la sfîrșitul lui august, o grindină necruțătoare a culcat la pămînt întreaga viță-de-vie, în timp ce spre Biled sau în partea opusă, spre Sînnicolau, cerul se spuzea de atîta secetă. La numai cîțiva kilometri, în Comloș, sătenii bătuseră clopotele pînă ce vibrațiile aerului au împrăștiat norii ducîndu-i aici. Și astfel se întîmplă de obicei. S-ar zice că lovrinenii polarizează ciudățeniile, iar în privința asta viața se arată darnică cu ei. Destul de ciudat de asemenea este ca o comună să aibă echipă de handbal în divizia A și Lovrinul a avut una, Știința Lovrin, o lungă perioadă de timp. Ca și handbaliștii odinioară, fotbaliștii din divizia B vin azi la Lovrin desigur ca la țară, dar uită imediat acest sentiment după o dimineață petrecută la bazinul olimpic, sau pe terenul de tenis din parcul comunei și după ce vizitează noul stadion cu tribune și gazon ca la carte.

Au de toate lovrinenii: și restaurant nou cu o orchestră tînără, și fabrică de gheață, și sere de legume, și fabrică de uscare și calibrare a porumbului, și magazine specializate, și automobile, și patru C.A.P.-uri distinse cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, și I.A.S., și S.M.A., și patru cămine pentru copii plus trei grădinițe plus cinci școli generale... N-au însă mulți copii, deoarece, vorba lor: «Unu-i ca nici unul». La o gospodărie revin în medie doi copii, dar într-o gospodărie trăiesc îndeobște trei generații, fiindcă gospodăriile lovrinenilor sînt mari și îndestulate.

Și totuși, acum douăzeci de ani și mai bine, cînd a venit în Lovrin, primarul de azi, Petre Milităroiu, n-a reușit să găsească o gazdă decît după o lună de zile și, pare-se, această izbîndă nu i se datorează în întregime. Lovrinenii au ținut porțile închise pentru străini. Cu toate că sînt foarte ospitalieri și generoși pentru cei în afara lor zidurile erau groase și apărarea proprietății a creat dincoace de ele un obicei care se numește, aici, un singur copil la părinți. Un singur copil care să preia nedivizată agoniseala de o viață a părinților, cînd această agoniseală abia de ajungea unuia singur. Obicei desigur puțin întîlnit în alte locuri din țară, dar obicei, cîtă vreme a asigurat condiția perpetuării nealterate a vieții.

Dealtfel, despre această perpetuare nealterată a vieții m-am dus să aflu zilele trecute într-una din comunele unde acest obicei, deși pe cale de dispariție se mai păstrează în unele familii: Lovrin și nu numai aici.

— Îmi spui cîți ani ai?

— Eu am patru ani și șapte luni.

— Și unde stai?

— Eu stau cu mama și cu tata, și cu o bunică, și cu încă o bunică.

— Atît?

— ?!

— Ai vrea să ai un frățior?

— Nu.

— N-ai vrea să ai un frățior cu care să te poți juca?

— Nu.

— De ce?

— Ca să nu-mi strice jucăriile.

În cele din urmă a fost de acord că i-ar trebui o surioară, dar numai puțin, pînă se face mare.

— Ce-ai vrea tu mai mult și mai mult?, am întrebat o fetiță.

— Mai mult și mai mult aș vrea... Mai mult și mai mult?

— Da.

— Nu știu.

— O păpușă?

— Am o păpușă.

— Două păpuși?

— Nu. Am două păpuși.

— O mașină?

— De-adevăratelea?

— De-adevăratelea.

— O să am o mașină de-adevăratelea dacă o să merg la școală, o să învăț bine și n-o să-mi mai sug degetul...

Am aflat astfel despre concurența părinților, uneori în forme ciudate, în a-și ști copiii cei mai eleganți, cu cele mai multe jucării, cu zestrea cea mai scumpă, concurență la al cărei capăt un copil, ca oricare alt copil, duios uneori, crud alteori, frumos și năzdrăvan și sănătos de-ți ia ochii, ajunge să spună că nu-și dorește un frățior, visul oricărui copil singur, ca să nu-i strice jucăriile. Nu e cazul cred să ne gîndim prea mult cum va proceda acel copil cu semenii lui cînd va fi mare, atît de mare încît nu-și va mai suge degetul, iar părinții îi vor cumpăra, pentru strădania lui ieșită din comun, un automobil.

Am discutat din punct de vedere teoretic și mai puțin teoretic despre acest obicei al lovrinenilor și am aflat că nu se mai păstrează azi, dar cazuri există și e păcat fiindcă pentru a le veni în ajutor, fără excepție, copiii au fost integrați în învățămîntul preșcolar, că există cămine și grădinițe suficiente pentru ca mamele să-și poată vedea liniștite de rostul lor gospodăresc și am mai aflat că poate atîta nu e de ajuns pentru ca mamele să treacă în corpore la o nouă tradiție, aceea cu copii mulți, că pentru asta, afirma unul dintre medicii comunei, este nevoie să discutăm, nu numai din punct de vedere teoretic, despre promovarea femeii în mediul rural, despre posibilitățile degrevării ei de o mai mare parte din obligațiile ce s-au înmulțit, în care scop industria locală, cooperația meșteșugărească și de consum ar putea experimenta deschiderea unor unități în agricultură, unde se poate, de pildă la Lovrin, unde oamenii sînt doritori, a unor unități Gospodina cu semipreparate, unități de curățătorie chimică și spălătorii, precum și producerea unor obiecte indispensabile cum ar fi de pildă congelatoarele etc. Fiindcă, spunea medicul, promovarea femeii în Lovrin înseamnă în egală măsură alegerea ei în diferite comisii și comitete, dar și promovarea ei ca mamă și gospodină, iar de asta nu e neapărat nevoie să se ocupe sociologii și propagandiștii, cît meseriașii, meșteșugarii și bucătarii.

— De ce credeți că și astăzi unii oameni de la dumneavoastră din comună se mai înverșunează încă să crească un singur copil? am întrebat-o pe Maria Kiss, care nu s-a sfiit să nască și să crească o droaie de copii sănătoși.

— Nu prea știu ce să vă spun. Dar e păcat. Oamenii din părțile astea au muncit și muncesc încă fără preget. Pentru copii, desigur, cărora le dau totul și nu le cer nimic, mai nimic vreau să spun, fiindcă a învăța e datoria lor, cum a noastră este să-i creștem. Ca să înțelegeți v-aș da exemplul mițelor sau mai bine al cățeilor care, ca să fie căței adevărați, rod ce le cade sub bot, ca să-și întărească dinții. Un copil are și el nevoie de competiție, de rezistența vieții. Mai ales un bărbat care nu e dîrz nu e om adevărat. Copiii nu vor putea crește niciodată în sere, așa cum creștem noi roșiile și castraveții, dîndu-le procente calculate de lumină, de căldură, de aer... E păcat pentru ei și e păcat pentru comuna noastră deoarece gîndesc ce departe am fi ajuns dacă, la fel ca în alte comune, am fi crescut fiecare cîte trei patru copii...

Aceeași întrebare și-o pune și primarul comunei, Petre Milităroiu. Cu o viață ce n-ar încăpea într-un roman de proporții obișnuite, Petre Milităroiu conduce treburile comunei de la înființarea acesteia. Venit din Drăgășani, dintr-o familie cu șapte copii, după un ocol prin Sibiu, s-a atașat de Lovrin cu dragostea omului pus pe schimbări. «V-aș ruga să observați la familiile cu doi copii — care astăzi au devenit cele mai numeroase — diferența de vîrstă. Uneori această diferență merge pînă la 10 ani sau chiar mai mulți. Al doilea copil, vreau să spun, nu-i rodul accidentului, ci al meditației și al nevoii părintești. E limpede cred că la Lovrin se schimbă cîte ceva în gîndirea oamenilor. Uneori acest ceva pornește de la niște întîmplări tragice, cum ar fi moartea unicului fiu într-un accident stupid. Vă dați seama ce înseamnă să moară unicul copil la vîrsta cînd nu mai poți face altul? Întîmplarea a zguduit toată comuna. Dar nu numai asta. În comună au venit specialiști, meseriași din alte locuri, cu mulți copii și cu exemplul lor, cu caracterul lor de noutate, și iarăși vă spun că nu e ușor să dai brusc ochii cu intimitatea unui cămin cu mulți copii, cu prietenii copiilor și fiii de mai tîrziu ai copiilor și cu prietenii fiilor copiilor. Dar cele mai importante sînt schimbările economico-sociale ale comunei și aici trebuie să vă spun că sînt și nu sînt de acord cu medicul nostru. Desigur, în principiu are dreptate. Și teoretic pînă la un punct. Femeia trebuie degrevată de multe treburi ca să crească copii. Teribil de adevărat, mai ales că noi asta și facem, nu atît de repede poate pe cît am dori, dar asta facem implicit prin: canalizarea comunei, aprovizionarea cu apă prin conducte, prin creșele și grădinițele și școlile pe care le construim și le vom construi în continuare, prin trotuarele asfaltate, prin specializarea unităților comerciale, prin dezvoltarea producției în general care să ne permită să facem tot ce v-am spus și altele pe care să le obținem prin investiții de la stat. Avem nevoie și de unități Gospodina și de secții de curățătorie și de congelatoare, iar unitățile vizate ar putea studia aceste posibilități. Cu medicul nostru nu sînt de acord cînd din neatenție sare peste cal și s-ar putea înțelege că dorim să raționalizăm creșterea copiilor ca pe niște purceluși: îmi dai unitate Gospodina cu semipreparate de carne, dau și eu statului un copil în plus. Să fim serioși! Nu acestea sînt motivele sau rădăcinile acestui obicei de a avea un singur copil devenit ulterior o dăunătoare prejudecată. Și mai ales remedierea lui este un proces delicat și multilateral, pe care noi l-am și început și ale cărui roade nu azi, nici mîine, le vom culege în proporție de masă.

NICOLAE CRISTACHE ■

RACUL

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 97

nu știi bomba ?

Hodorog și peltic, lipsit de caracter și de dicție, e întotdeauna bine căptușit cu ultimele bîrfe și ultimele acatiste, ultimele dezastre sentimentale. Transformă ezitările erotice ale domnișoarei Mimi sau transferările de la serviciu în evenimente cosmice cu urmări incalculabile. Evenimentele, marile surprize, sînt la urma urmei un capitol pe care hodorogul și pelticul se zbate să-l fructifice. Pentru o bîrfă — conform legilor trocului — vrea două bîrfe.

Stai liniștit, ești mulțumit cu ceea ce știi, nu vrei să afli nimic nou și insul năvălește asupra ta cu veștile lui ieșite din comun.

— A, nu știi bomba?

Nu. N-o știi. Nici nu vrei s-o știi. El te privește ironic și, apoi, fără să-și ceară consimțămîntul, te informează pe larg. Începe bombardamentul informațional.

— Bombă mare de tot...

De la înălțimea acestui cer îngust prăvălește asupra ta «bombele»... Că unul s-a transferat și nu în interes de serviciu, ci în interes de patimă oarbă; că altul s-a croazierat, că, în sfîrșit, al treilea n-a mai divorțat.

Deși inconștient și zdrențuit, are o părere bună despre el însuși și se îngrijorează numai de soarta altora, atît a oamenilor, cît și a instituțiilor. Că Gogu n-are caracter, că artele plastice bat pasul pe loc, că Stela întîrzie bisăptămînal și prea mult la coafor, că cibernetica nu mai progresează și așa mai departe.

Victimă a «bombardamentului informațional», e la curent cu totul — și cu situația rezervelor de energie, și cu divorțurile din sector, numai în legătură cu el n-are nici o informație exactă. Habar n-are de lipsa lui de caracter, habar n-are de studiile lui neterminate, habar n-are de adulterul lui suav și primăvăratic încropit. Știe tot despre Brigitte Bardot și nimic despre nevastă-sa. Știe ce mănîncă la micul dejun Alain Delon, dar nu știe ce se întîmplă la el în casă.

Suferă mereu pentru alții și din această suferință își scoate veștile senzaționale. E capabil să calce în picioare propriile necazuri numai să aducă la suprafață o veste ieșită din comun... Nu știi bomba? Nu o știi. De unde dracu să o știi...

TEODOR MAZILU ■

condica de sugestii și reclamații

Azi dimineață, intrînd la TITANIC și servind la o masă niște bere am observat un tovarăș la altă masă care bea niște lapte cu niște coniac. M-a mirat mult. Cînd am cerut să fiu servit și eu cu acestea chelnerul a declarat ni s-a terminat laptele. Vreau să știu dacă este adevărat.

ss indesc

MĂSURI LUATE
Totul este conform dispozițiilor. Laptele îl servim pînă la ora 10, coniacul numai după această oră. Tovarășu celălalt am putut să-l servim cu ambele comanda fiind făcută chiar în jurul orei zece, dar reclamantul solicitînd prea tîrziu laptele nu i s-a mai putut aduce decît coneac.

Resp.

Azi 23 noembrie 1975 am observat că, privită atent dintr-o parte, ospătara Pîrvu aduce puțin cu o pasăre de ogradă.

ss indesc.

MĂSURI LUATE
Se va recomanda tovarășei Pîrvu mai multă atenție din punctul de vedere al unui aspect comercial cît mai corespunzător.

Resp.

Student, vînd convenabil un cîine mare de rasă maro. Tel. 18 22 54.

MĂSURI LUATE
Tovarășa Berciu, nu mai da domle condica la toți tîmpiții! Îl vezi domle ce scrie? Precis că cîinele e de furat.

Resp.

Mi-am petrecut patru ore din viață în această cîrciumă ordinară unde niște rataţi își bate joc de alți rataţi. Mi-e scîrbă. Sînt un Kant în fața voastră pigmeilor!

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE
Clientu aduce injurii fără emportanță.

Resp.

M-am îmbătat. Mi-e rău. M-am îmbătat rău și-i noapte. N-am unde mă duce, acasă mă omoară nevasta. Așa-mi trebuie. E ultima oară cînd îmi mai beau mințile în localul ăsta. Să spuneți la toți chelnerii SĂ NU-MI MAI DEA NIMIC DE BĂUT. NU MAI VREAU SĂ BEAU NICIODATĂ! M-a otrăvit acești oameni. De ce m-a servit în stare de ebrietate? N-au voie! De ce a făcut-o? Să fie amendați. Eu acum mă duc.

Lăzărescu de la case.

MĂSURI LUATE
Tovarășe Mîrțicu dumneata nu cunoști dispozițiile? Vezi ce scrie clientu? Pe Lăzărescu ăsta să nu-l mai prind pe-aici că vă amendez pe toți.

Resp.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

entomologii lingvistice

J. K. L.

Jachetă	— haină obținută prin cheță
Jalbă	— plîngere în alb
Jalon	— țăruș urban
Japcă	— șapcă luată cu forța
Jumară	— eșantion de porc
Kilogram	— un gram care cîntărește un kil
Kripton	— element chimic funerar
Langustă	— crustaceu îngust
Larvă	— zgomot de larve
Laviță	— lava vulcanilor mai mici
Leoarcă	— leoaică în ploaie
Leșie	— stare de leșin a unui leș
Leucă	— subdiviziune monetară a leului
Lihnit	— cărbune flămînd
Lirism	— pasiune pentru lire, dragoste de bani
Locomoție	— comoție pe locomotivă
Lubricitate	— publicitate senzuală
Luntre	— barcă folosită numai luni
Luxație	— urmarea luxului

CORNEL UDREA ■

ION DOGAR-MARINESCU

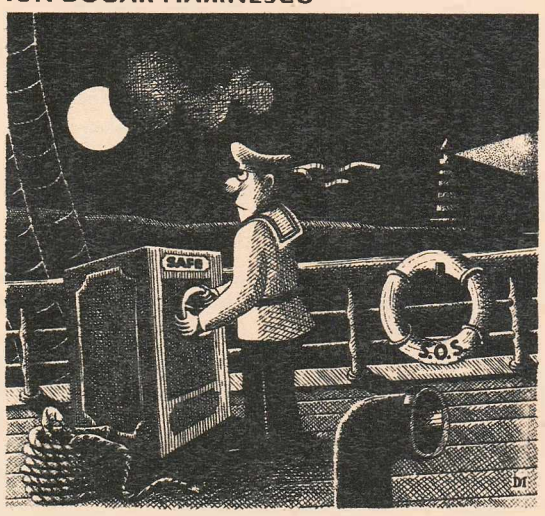

M. PÎNZARU-PIM

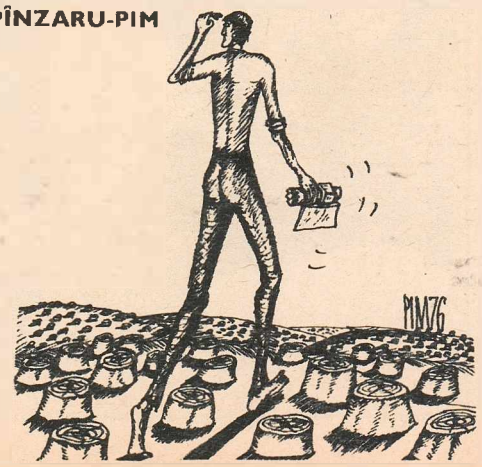

flacăra

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis și nu uitați să vă iscăliți.

la dispoziția dumneavoastră

Către Mircea Sântimbreanu, director la Editura «Albatros».

Stimate coleg,

Scrisoarea publicată de dumneavoastră în această publicație cu un număr în urmă mă îngrijorează. Este un sentiment sincer pe care-l nutresc și nu mi-o luați în nume de rău. O îngrijorătoare neținere de minte face din dumneavoastră un subiect ce ar trebui studiat și din mine un mincinos. Pentru a restabili adevărul vă rog să cercetați **Cartea** *dumneavoastră de* **Muncă,** *unde probabil o să găsiți și datele angajării dumneavoastră la* **Editura tineretului** *de la nu știu ce dată pînă în 1968 cînd am discutat cu dumneavoastră soarta romanului* **«Principele».** *De față la această convorbire a fost, din fericire pentru mine, și poetul Adrian Beldeanu, de care eram însoțit în această vizită pe care v-am făcut-o. Discuția a avut loc în biroul vechiului sediu al* **Editurii tineretului,** *în biroul directorului sau redactorului șef sau ce erați pe atunci. Cît privește faptul că afirmați că nu m-ați cunoscut niciodată, asta îmi agravează îngrijorările în ce vă privește. Vă reamintesc că am discutat în două împrejurări pe vremea cînd fuseseți avansat ca director sau redactor șef (vă urmărește acest destin) în Cinematografie, în prezența tovarășului Ion Brad, pe vremea aceea superiorul dumneavoastră, ca ministru adjunct. Și pentru ca memoria să vă revină cu totul, vă mai amintesc că ați jucat pînă și într-unul din filmele mele din seria* **«Haiducii»,** *unde mureați spectaculos.*

Cu acestea zise, vă urez multă sănătate și o mai mare grijă pentru starea dumneavoastră generală.

Al dumneavoastră
EUGEN BARBU

P.S. *Mulțumiri pentru urări. Cît privește sănătatea — nu vă doresc o erată!*

Primim din partea Ministerului Sănătății, Direcția asistenței medicale — personal și învățămînt:

«La adresa dv. nr., ... prin care ne trimiteți memoriul tov. dr. **Mihăilescu Boșneag Vanda Veronica,** *medic de medicină generală, absolventă promoția 1974, ce solicită schimbarea dispoziției de repartizare de la dispensarul medical comunal Girgeni, județul Vaslui, la dispensarul medical comunal Tufeni, județul Olt, vă comunicăm următoarele... Avînd în vedere că sus-numita s-a căsătorit cu un inginer agronom care funcționează în comuna Priseaca, județul Olt, Ministerul Sănătății a soluționat favorabil acest caz, aprobîndu-se încadrarea tov. dr. Mihăilescu B.V. Veronica ca medic de medicină generală la dispensarul medical Tufeni, județul Olt».*

«INVITAȚIE — Casa orășenească de cultură Dorohoi vă invită să luați parte la manifestările cultural-educative dedicate... etc.» *Urmează o ștampilă, și... atît. Nu există număr pe această fîșuică bătută la mașină, nu există nici o semnătură, v-o anexez, dragi tovarăși din redacție, pentru a vă convinge. Ceea ce nu ne poate însă convinge pe noi, cei din Dorohoi, că este necesar să ni se vire pe gît astfel de «bilete», și încă la prețul de 5 (cinci) lei! Nu vă supărați că vă deranjăm cu astfel de «fleacuri», dar atunci cînd am întrebat pentru ce sîntem obligați să cumpărăm astfel de... hîrtii, ni s-a răspuns: «Taci, că îți pierzi pîinea!» Oare...?!* **(Victor Tănăsescu,** *Dorohoi)*

Primim din partea Direcției sanitare a județului Argeș:

«Referitor la... prin care ne înaintați scrisoarea adresată revistei Flacăra de către tovarășa Pîrvu Maria, **în care solicită rezolvarea situației soțului său dr.** Pîrvu Alexandru, **medic la Băile Bîrla, județul Argeș, care nu a primit leafa pe luna noiembrie 1975, vă precizăm următoarele... Analizîndu-se situația cu privire la reținerea retribuției tov. dr. P.A. pe luna noiembrie 1975, s-a văzut din documentele analizate că această reținere s-a făcut ilegal întrucît respectivul medic a dovedit cu registrul de consultații că, cu toate că Băile Bîrla și-au întrerupt activitatea, a asigurat în continuare controlul medical al bolnavilor care fuseseră externați. Primarul comunei Bîrla luase măsura ca dr. P.A. să asigure asistența medicală în cadrul dispensarului medical Urluieni, neștiind că medicul este secundar balneolog și că trebuia să i se asigure cît de cît continuitatea asistenței pentru profilul respectiv. Din această situație Direcția sanitară a județului Argeș a intervenit cu precizările legale, iar tovarășul primar al comunei Bîrla, înțelegîndu-le, a procedat la restituirea sumei reținute...»**

Am fotografiat clădirea noului hotel «Parc» din Arad, aflat în preajma inaugurării: complex ultramodern, cuprinzînd 308 locuri în camere cu unul și două paturi, restaurant, braserie, bar, discotecă etc. Situat în apropierea Mureșului, noul complex a devenit încă de pe acum un loc cu care arădenii se mîndresc: o nouă clădire de interes turistic și practic, realizată pe măsura ospitalității de care sînt obișnuiți a da dovadă. **(Nicolae Tokacek,** *București)*

Am întîlnit în unele texte din manualele școlare fraze confuze, abuz de metafore inutile, greu accesibile copiilor cărora le sînt destinate. De exemplu, în manualul de citire pentru clasa a III-a (autori: I. Serdean, F. Dițuleasa, E. Paveliu) la pagina 83 în lectura «Drumul Oltului» se pot citi următoarele: «Acum undele Oltului își iau tovarășe de călătorii culmile Munților Făgărașului și se tot duc împreună lăsînd în urmă lumea uimită de atîtea frumuseți». În același text, la pagina 84, se scrie: «În orașul Rîmnicu Vîlcea o fabrică modernă dă lemnului din Carpați o altă întrebuințare pe care i-o puteau da vechile ferăstraie»!? La pagina 97, într-un text despre Munții Făgăraș: «Dacă vrei să vezi soarele strecurîndu-se printre stînci, dacă vrei să auzi muzica împărătească a vîntului de pe culmi, dacă vrei să te ridici pe vîrfurile picioarelor și să simți că mîna ta întinsă ar putea atinge bolta fără seamăn de albastră, este destul să urci în Munții Făgăraș»... Un copil de 8 ani poate pricepe că șuieratul vîntului în munți poate produce sunete asemănătoare celor muzicale, dar că această «muzică» este «împărătească» cred că-i mai greu de explicat. Poate o vor face autorii manualului. Dealtfel, cred că ar fi utilă o discuție publică pe această temă a calității manualelor școlare. **(Emil Lupu,** *Sibiu)*

Vă scriu în numele locatarilor căminelor de nefamiliști «Bucureștii Noi» ale I.T.B. din strada Hrisovului nr. 2-4. Noi, locatari ai acestor cămine, nu beneficiem de condiții de cazare corespunzătoare cerințelor noastre, deoarece tovarășii de la Centrala termică Pajura nu-și respectă programul de furnizare a căldurii și apei calde, încălcînd prevederile articolului 3 din decizia 1985 din decembrie 1975 care prevede că temperatura de încălzire în camere de locuit să se limiteze la 20°C, iar apa caldă să se întrerupă zilnic între orele 24-4. Menționez că temperatura din camerele noastre nu diferă mult față de temperatura de afară, iar apă caldă avem doar dimineața. Astfel, noi sîntem nevoiți să dormim în frig, după orele petrecute tot în frig, pe traseu, rufele le spălăm cu apă rece, cît despre baie nici nu mai discutăm. Noi apreciem, înțelegem efortul depus de către tovarășii de la Centrala termică Pajura (Oficiul 68) pentru economisirea de combustibil, sîntem convinși însă că lucrul acesta se poate realiza printr-o exploatare rațională, și nu pe... spinarea sănătății noastre. **(Girel Constantin,** *în numele a 41 de locatari ce semnează scrisoarea adresată redacției noastre)*

Sînt un pensionar din învățămînt, am ajuns la frumoasa vîrstă de 66 ani, nu stau tocmai bine cu sănătatea, dar în mod sincer mă bucur de viață și pot afirma că, trăind pînă acum, nu am făcut zadarnic umbră acestui pămînt — cum spune un vechi proverb. Deși rămas orfan de tată la vîrsta de numai 7 ani (tata a murit în primul război mondial), am reușit cu greu, dar am reușit, să urmez școala primară, apoi secundară și după aceea viața și-a urmat cursul ei firesc: m-am căsătorit cu fata unui gospodar din sat: în 7 februarie a.c. căsătoria noastră ne-a dat ocazia aniversării a patruzeci de ani; am crescut șapte copii, șase dintre ei au astăzi familiile lor, ne-au adus 9 nepoți — copii ce fac parte cu cinste din armata de muncitori ai societății noastre socialiste. V-am scris toate acestea datorită faptului că citind în revista Flacăra nr. 3 articolul «Chitanțele dragostei de mamă și de tată», am rămas surprins și plin de compătimire pentru lipsa de căldură părintească și de educație a acelei tinere, atît de necesare pentru a o fi ajutat să ocolească gropile ce se deschid și ispitesc asemenea fragede vlăstare. Condamn, cu indignarea sufletului de părinte care a știut să crească nu unul, ci șapte copii pe care i-a dat societății oameni integri, detest cu aceeași indignare exemplul deplorabil ce l-au dat soții Alexandru T., păstrînd niște chitanțe cu care dovedeau plata unor sume de bani ce nu aveau alt rost decît a înlesni fostei soții Elena T. să trăiască într-un mod neonorabil — copilul lor devenind, cel puțin pentru moment, nimic altceva decît o prostituată, internată într-un cămin de ocrotire. **(Tudor Nicolae,** *sat Leicești, comuna Coșești, județul Argeș)*

Într-o scrisoare adresată redacției noastre, cititoarea **Dinescu Paraschiva** *relata despre comportamentul absolut revoltător al unui taxator I.T.B.: «ofensat» că femeia îi ceruse restul corespunzător, acesta o bruscase lovind-o peste față, învinețindu-i un ochi, luîndu-i căciula etc. Deși omul nu-și declinase numele — lucru dealtfel firesc pentru o astfel de canalie! — femeia reținuse cîteva date exterioare, precum și numărul mașinii și data și ora exactă la care se petrecuse incidentul. Am adresat scrisoarea ei Întreprinderii de transport București care, dînd dovadă de o înaltă conștiinciozitate și de operativitate în același timp, ne comunică următoarele:*

«...urmare sesizării tov. Dinescu Paraschiva din București... vă comunicăm: pentru abaterea disciplinară semnalată în activitatea încasatorului Avădani Ion, la data de 9.01. 1976, conducerea întreprinderii a dispus desfacerea disciplinară a contractului de muncă al acestuia, cazul prelucrîndu-se în unități».

La Hunedoara, în apropierea stadionului, într-o zonă aerisită, s-a inaugurat de curînd una dintre cele mai moderne baze sportive din județ: bazinul de înot «CORVINUL», ingenioasă concepție arhitectonică a Anei Solomon de la I.S.C.A.S.-București și construit

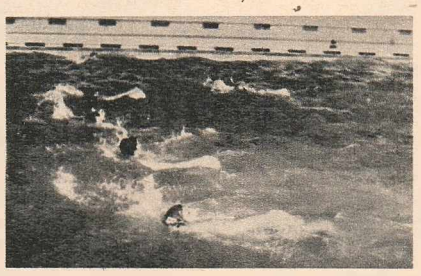

de lotul 3 al șantierului 4 ICSH — obiectiv sportiv, dar și social, avînd implicații pozitive în recrearea oamenilor muncii din municipiu. Vă trimit două aspecte fotografice realizate la inaugurarea acestui bazin. **(Ioan Vlad,** *Hunedoara)*

Încă de acum patru ani și ceva s-a hotărît ca și în comuna noastră, ca în atîtea altele, să se construiască un cămin cultural. Iată că a trecut atîta amar de vreme de atunci și construcția noului cămin — ridicată în chiar centrul comunei, lîngă Consiliul popular — se rezumă la temelie și ziduri: o cetate, cu alte cuvinte, pe care o bat vînturile și ploile, și zăpezile, dar care nu ne «încălzește» cu nimic pe noi, oamenii acestor locuri. M-am gîndit să vă scriu dumneavoastră, poate că în acest fel se vor trezi și cei răspunzători să ducă la bun sfîrșit construcția acestui lăcaș de cultură atît de dorit de noi. **(Emil Ciocîrlan,** *comuna Oporelu, județul Olt)*

Dacă ar fi trăit marele dramaturg și scriitor Victor Ion Popa ar fi avut, astăzi, 80 de ani. El a trecut însă repede prin viață, ca și mulți alții, ceea ce nu l-a împiedicat însă să lase în urma sa o operă pe cît de valoroasă, pe atît de vastă. Teatrul de stat din Bîrlad, care îi poartă numele, a pus în scenă în această stagiune, în semn de omagiu adresat omului de teatru care a fost Victor Ion Popa, piesa «Take, Ianke și Kadîr». În cei 20 de ani pe care îi are acest teatru, mărturisesc, fără falsă modestie, că am vizionat majoritatea spectacolelor montate aici — niciodată însă nu am avut ocazia să asist la o astfel de afluență de public cum a fost cea la piesa menționată mai sus, dovadă că Bîrladul știe, odată mai mult, să-și prețuiască fii. **(Lupu Bucholtz,** *Bîrlad)*

În repetate rînduri am intervenit la Direcția comercială a sectorului 7 pentru a lua măsurile necesare de izolare fonică și deparazitare a instalațiilor frigorifice instalate la parter și în subsolul blocului în care locuim: acestea nu numai că ne fac, practic, imposibilă odihna pe timpul nopții, dar perturbează în mare măsură și recepționarea programelor radio și TV. În plus, neglijența și dezinteresul organelor în drept fac să se scurgă în subsol, în permanență cald, scursori de carne, pește etc., producînd un miros greu de suportat. Am sesizat și acest lucru Direcției comerciale a sectorului, ne-am plîns și de faptul că din pricina «clasicului» trunchi de copac folosit pentru tăierea cărnii — care nu este amplasat corespunzător și nici amortizat cît de cît — fiecare izbitură a toporului de tranșat carnea se transformă în tunet, cutremurînd clădirea. Înțelegem că trebuie să facem comerț, dar nu putem înțelege ca din lipsa de interes a unor lucrători din acest domeniu, să avem de suferit noi o mulțime de oameni. A nu primi nici un răspuns din partea organelor în drept, considerăm a fi o modalitate care trebuie să dea cel puțin de gîndit. (Semnează, în numele asociației proprietarilor blocului C 6 din str. Prelungirea Ghencea nr. 32, sector 7, **Victor Axani,** *președinte)*

POȘTA REDACȚIEI

Cornel Gherghina — Brașov. Studenții exmatriculați din învățămîntul superior nu pot fi reînmatriculați pentru că normele legale în vigoare nu prevăd o asemenea posibilitate. Dumneavoastră dacă doriți să vă reluați studiile este necesar să participați la un nou concurs de admitere la facultatea pe care vreți s-o urmați în condițiile stabilite în broșura «Admiterea în învățămîntul superior». **Gheorghe Sava** — Arad. Ne scrieți: «Deși sînt un locuitor al orașului Arad și poate acest oraș nu vă inspiră prea multă încredere totuși eu vreau să vă mulțumesc...» Și noi vă mulțumim pentru aprecieri, dar un lucru nu înțelegem și am vrea să ne explicați ce este aceea **«nu inspiră prea multă încredere?» Mulți cititori** ne-au solicitat publicarea a cît mai multor amănunte despre metoda doctorului Mihai Zavergiu privind revitalizarea celulară prin vasodilatație periferică generală și totală. În nr. 3 al revistei noastre am publicat despre frecțiunile pe care le face la orele 16,30 și respectiv orele 21, precum și gimnastica necesară corpului pe care o face în aer liber. În ceea ce privește alimentația, dr. Zavergiu duce un regim alimentar simplificat la maximum. De exemplu: dimineața, la orele 6, bea un pahar de ceai sau limonadă. Deci își spală stomacul, face diureza. Consumă un litru de lapte pe zi pe care îl bea la orele 8-9, 12-13 și 19-20 (laptele conține aproape 38 grame albumine/1 litru, aproape 35 g materii grase, 50 g hidrați de carbon și 870 g apă). La prima cană de lapte, pe care o bea dimineața, adaugă brînză 50-70 g carne friptă, dacă i-a rămas din ziua precedentă. Mănîncă și 4 nuci. Unt nu consumă decît o dată pe săptămînă, la macaroane, jumări. Pînă la masa de prînz mai consumă fructe de sezon. Masa de prînz se compune din: o supă, friptură (1 kg de carne îi ajunge 5-6 zile), salată, compot. O ceașcă de cafea n-o bea în 24 ore. Între ore mai consumă fructe. Ultima cană de lapte o bea la orele 19-20 cu biscuiți. O zi pe săptămînă consumă macaroane, ouă, ghiveci, orez cu lapte, lapte cu griș, fructe. După cum spune dr. Zavergiu, mulți cititori nu se vor acomoda ușor cu acest regim, dar voința și rezultatele sînt factori care duc la fortificarea fizicului și vioiciune.

MARGA NEDELEA ■

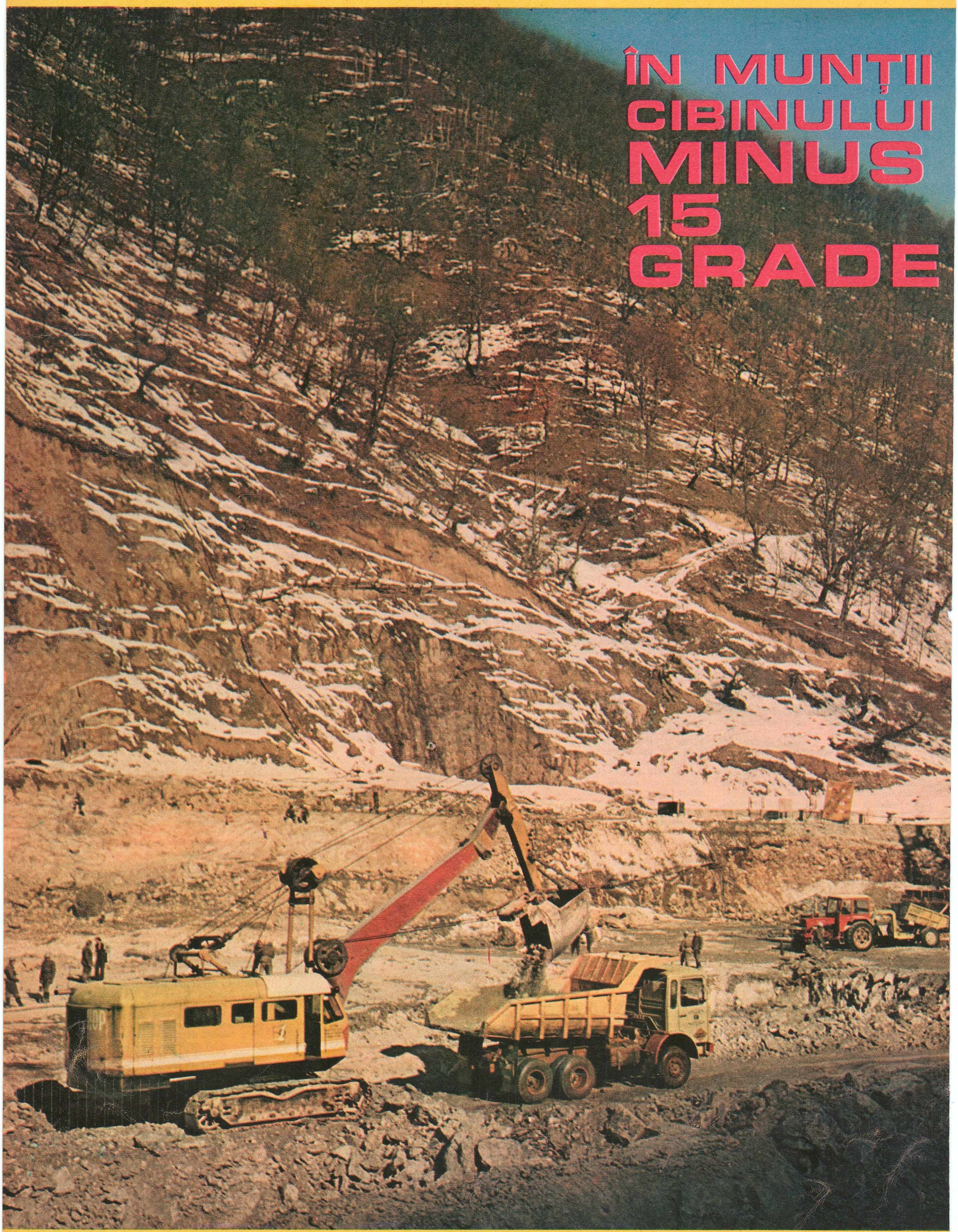

ÎN MUNȚII CIBINULUI MINUS 15 GRADE

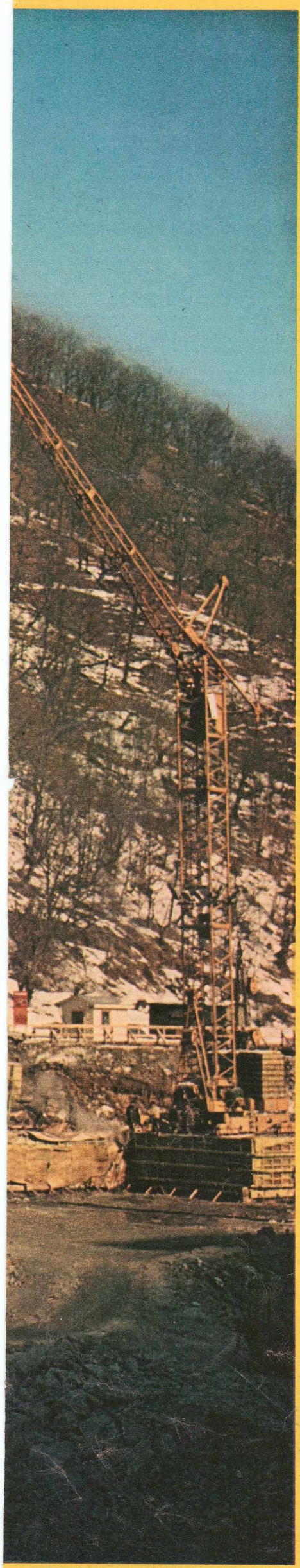

De-aproape doi ani și jumătate se știe că la 25 de kilometri de Sibiu, pe apa Cibinului, lîngă satul numit Gura Rîului, se va construi o microhidrocentrală. Mai tehnic și mai cifric vorbind, va fi ridicat un baraj de beton înalt de 78 de metri și cu o deschidere de 330 de metri. Barajul va da naștere unui lac de 3,5 kilometri, cu un volum total de 15,5 milioane metri cubi de apă. Bineînțeles că va fi montată și o turbină a cărei putere este de numai 3 MW. De ce o turbină așa de mică? Pentru că principalul scop al lucrării îl reprezintă lacul de acumulare care va acoperi pe deplin cererea de apă a unui Sibiu tot mai însetat, cum sînt mai toate orașele care cunosc o substanțială dezvoltare industrială.

Datele de mai sus, în comparație cu fabuloasa și eroica epopee a Lotrului, ca să dau numai un exemplu, n-aveau cum, ziaristic vorbind, să mă incite. Dar s-a întîmplat să aud că șeful șantierului de la Cibin este inginerul Adolf Pfinstgraef, un veteran și-o somitate în materie, un om care de peste 20 de ani tot ridică și ridică baraje, la Sadu, apoi la Teliuc, lîngă Hunedoara, la Porțile de Fier, la Motru, și-acum aici, la Cibin, și peste tot aceiași și aceiași oameni l-au urmat cu o fidelitate demnă de invidiat. De ce oare îl urmează oamenii? De ce oare, după ce a condus atîtea mari șantiere, inginerul Pfinstgraef s-a retras aici, în micuțul Cibin? Să fi obosit? Nu cumva își încarcă bateriile pentru a ataca un nou colos hidroenergetic?

Și s-a mai întîmplat să aud că fabrica de betoane, cea mai mare din tot Trustul, aceeași care a fabricat tot betonul necesar Porților de Fier, a poposit și ea aici, la Cibin, iar stăpînul absolut al acestei fabrici, singurul om deocamdată care-i cunoaște toate chițibușurile, ca unul care a lucrat pe ea încă de la începutul începuturilor, adică din 1966, cînd s-au turnat primele bene cu beton la Porți, este același maistru, Vasile Mazurcă. Și mai aveam să aud că tot aici, la Cibin, a fost montată în numai 7 luni de zile, în loc de 9, cîte erau prevăzute, o adevărată piesă de muzeu. Este vorba de-o macara funicular pentru turnarea betonului. Împreună cu alte două surate ale ei, această macara a turnat betonul de la Bicaz, apoi pe cel de la Paltinu, pe Argeș în sus. Și iată, bătrîna macara funicular este acum aici, la Cibin, gata de atac. Atunci și acum pe această macara a lucrat și lucrează același om, maistrul Francisc Tamaș. Oare acești doi oameni, Mazurcă și Tamaș, s-au obișnuit chiar așa de mult cu viața aspră a șantierelor pe care, după cum se vede, nu le-au mai părăsit? Sau îl iubesc așa de mult pe inginerul Pfinstgraef pe care, după cum iarăși se vede, îl însoțesc pretutindeni? Ori s-au îndrăgostit pur și simplu de aceste utilaje cu care parcă și-au propus să iasă deodată la pensie?

Și-n fine, mai auzisem că, datorită stîncii din albia Cibinului, care le-a jucat constructorilor o fentă cum nu s-a mai pomenit, jos, la talpa barajului, în talveg, cum se spune, pot fi văzuți robotind de mama focului 14 mineri. Sînt 14 mineri pensionari, din Valea Jiului, conduși de fostul lor șef de brigadă, tot pensionar și el, Andrei Vizi.

*

Primul meu interlocutor, inginerul George Sîrbu, secretarul comitetului de partid pe-ntreg șantierul, nu-și ascunde mirarea că totuși știu destul de multe lucruri despre șantierul lor.

— Ca să nu lungim vorba, toate întrebările pe care ți le pui și, indirect, mi le-ai pus, cer un răspuns direct de la sursă, așa că vom merge peste tot, îi vom căuta pe oameni și vom primi răspunsurile mult așteptate. Dar, pînă una-alta, nu înțeleg cum de te-ai pornit dumneata la drum tocmai pe-un timp ca ăsta, cînd crapă pietrele de ger, nu alta?!

Ca să ne mai dezmorțim, bem o cafea și, din vorbă-n vorbă, aflu că el, inginerul Sîrbu, lucra acum 10 ani la minister, dar, cînd s-au început lucrările la Porțile de Fier, a trebuit să facă un fel de control, să vadă cum merg utilajele, și acolo a rămas.

— Nu știu cum de m-a prins microbul ăsta, zău așa, dar să nu scrii despre treaba asta, că nu merită, sînt aici alți oameni, cu adevărat interesanți, nu tocmai eu. De exemplu, inginerul tehnic Ioan Viziteu, coleg de facultate cu Pfinstgraef și mîna lui dreaptă, mereu împreună, mereu peste tot. Sau maiștrii Nicolae Bonis, Iosef Stănculescu, Carol Haltrich, Gavril Cajvan, ori inginerii Gerhard Urschel și Enric Wahlers, ca să nu mai vorbesc despre cei doi Bening, tatăl, Ioan, maistru, și fiul, Reinhard, subinginer. Aceștia sînt doar cîțiva, pentru că de fapt toți sînt unul și unul, oameni cu care nu ți-e frică să intri nici în foc.

— Spune-mi, te rog, tovarășe inginer, e mai ușoară viața aici, pe un șantier mai mic?

— Dimpotrivă, e de vreo două-trei ori mai complicată. De ce? Pentru că, în primul rînd, sîntem un șantier mic, iar cei mici întotdeauna sînt lăsați mai la urmă. Cineva de la trustul nostru mi-a spus într-o zi, mai în glumă, mai în serios: «Mă, Sîrbule, ce tot vii tu și ceri ba una, ba alta?! Știi bine doar că la nivel de trust toată producția voastră se realizează în numai cinci zile. Înțelegi? Așa că mai descurcați-vă și voi, că doar nu sînteți de azi de ieri în meserie»

Asta e, dar hai la inginerul Pfinstgraef.

*

Și iar mai trebuie să beau o cafea, de astă dată un ness, despre care inginerul Pfinstgraef spune că face bine la ochi și pregătește inima pentru fier vechi. Mai vorbim și despre gerul prelungit al acestui început de februarie aflat permanent sub minus 15—20 de grade și aflu că gerul ăsta le-a fript degetele, nu alta, stația de sortare a balastului, unde se lucrează numai cu apă, mai mult stă decît merge, iar betonul nu poate fi turnat deoarece, cu toate instalațiile de aburi, nu poate fi menținut la o temperatură de cel puțin plus 16—18 grade.

— Adevărul e că ne-a cam luat pe nepusă masă iarna asta. Cum e cafeaua?

— Cum să fie? Bună! Numai că eu mai aștept și niște răspunsuri.

— De ce vin oamenii după mine? Nu știu. Treaba lor. Întreabă-i! Știu doar că niciodată și nimănui nu i-am făcut o cît de mică nedreptate. Dacă am obosit pe marile șantiere? Nu, nici vorbă. De ce am venit tocmai aici, la Cibin? Pentru că sînt mai aproape de casă, o fugă de cal pînă crapă, asta-i distanța pînă la Săcele, lîngă Brașov, de unde sînt de loc. Dacă visez un nou mare șantier? Nu trebuie să visez eu la treaba asta pe care o vor face cei de la trust. Unde mă trimit ei, acolo merg. Îmi iau armata și-s gata de luptă. Mulțumit?

— Care sînt problemele cu care vă bateți acum, chiar în clipa asta?

— Două sînt problemele care mă preocupă în mod deosebit. Încălzirea, că niște prieteni de la Ploiești nu ne-au trimis la timp combustibilul, iar oamenii mei, dacă nu aveam noi niște rezerve și niște presimțiri, înghețau și mie numai asta-mi mai lipsea. Și mă preocupă și problema unor site de ciururi la stația de sortare. Piatra de aici conține foarte multă **mică**, motiv pentru care sitele se degradează în numai trei zile. Pînă să montăm o nouă sită, mai trece o zi. Cu o asemenea productivitate și rentabilitate ajungem la pepeni. Niște adevărați prieteni din Orăștie, nu ca aceia din Ploiești, ne-au promis niște site din polietilenă, dar sînt prea incasabile, în rest, ca duritate, sînt de 10 ori mai rezistente. Alți prieteni, de la Întreprinderea «Gutin» din Baia Mare, ne-au promis niște site îmbrăcate într-un strat de metal foarte dur. Noi, la rîndul nostru, încercăm tot felul de soluții și trebuie să rezolvăm treaba asta acum, cît e ger și stația de sortare mai stă, că din martie începem betonarea barajului și peste trei ani, adică în 1978, prin iarnă, gata, îl terminăm și plecăm în altă parte, cine știe unde.

*

Cei doi maiștri, Vasile Mazurcă și Francisc Tamaș, primul născut în Moldova, pe lîngă Bacău, celălalt de prin părțile Ditrăului, județul Harghita, au cam aceeași vîrstă, în jur de 40 de ani, și amîndoi au o vorbă ascuțită, pornită pe glumă, sau, cum spunea inginerul Sîrbu, ăștia tot timpul glumesc serios.

— Eu am venit aici în iunie, anul trecut. Pentru patru luni am venit, ca să montez hărăbaia asta de făcut betoane. Mă gîndeam că plec la Bacău, mai aproape de casă, că am un apartament în Piatra Neamț, dar uite că am rămas aici, fir-ar să fie de treabă, că nu mai scap de gura nevestei-mi. Dacă iubesc fabrica, asta vreți să știți? Păi cum să nu, că toată ziua numai la ea mă gîndesc și oftez de dorul ei. Nu, că nu glumesc. Știu că de-atîta amar de vreme de la ea mănînc și eu o pîine. Nu știu cum face, dar mă ține legat de ea, parcă ne-am fi logodit. Dar nu-i nimic, îi vin eu de hac, o dau pe mîna a doi băieți buni și isteți: Ion Țundrea și George Șerb care încă de pe-acum o dibuie.

— Ce te tot vaiți cu apartamentul ăla, mă, Vasile? N-am și eu casă în București, de cinci ani o am și dacă am stat în ea 50 de zile în total (inginerul Sîrbu).

— Știu, nea Sîrbule, știu, fiecare cu necazurile lui, că om fără probleme și cîine fără pureci n-am văzut încă.

— Pleci tu, mă Mazurcă, intervine Tamaș, așa cum am plecat eu, care am zis că-mi las macaraua și mă duc la Drăganu, unde m-au și chemat, dar, după cum vezi, tot aici sînt, ca la Bicaz, puțin mai sus de tine.

*

Pînă ce Vizi baci, șeful celor 14 mineri, să vină de jos, din talvegul barajului, unde avea de predat cele 700 de găuri zilnice, inginerul Sîrbu îmi spune: «Zic ei că vor să plece, dar nu pleacă nimeni, nu se mai pot adapta la viața de oraș, iar nevestele lor s-au obișnuit, nu-i mai zoresc ca altădată. Și-n fond, la urma urmelor, dacă te-ai obișnuit, viața de șantier e frumoasă, chiar dacă e al naibii de grea».

— Spune-mi, Vizi baci, cum de-ați ajuns dumneata și ortacii dumitale aici, la Sibiu, în găoacea asta de sub dealuri?

— Oamenii ăștia au dat de un necaz, s-au trezit că-n albia rîului stînca e sfărîmicioasă, iar pînă la stînca aia adevărată, tare ca fierul, mai sînt cîteva zeci de palme. Stînca asta moale trebuie pușcată și scoasă afară. Ei, săracii, nu prea știu să facă găuri și să puște. Ne-au chemat pe noi, care o viață-ntreagă numai găuri am făcut.

— Și cum vă împăcați aici, cu tot tineretul ăsta?

— Că și noi tot tineri sîntem, chiar dacă am trecut de 55 de ani. Numai la cantină, cum să spun, ar trebui s-o lase mai domol

Fotografii de
RADU CONSTANTINESCU ■

cu morcovii, că-n toate mîncărurile pun morcovi, mîine-poimîine îi găsim și-n ceai. Să nu mă-nțelegeți greșit, mîncarea-i bună, dar prea mulți morcovi. Ce, sîntem iepuri?!

— Dar de muncit, cum munciți, bine? Lumea de-aici e mulțumită?

— Vă răspund eu, intervine inginerul Sîrbu, sînt de-o conștiinciozitate exemplară, iar noi sîntem mai mult decît mulțumiți.

— Spune-mi, Vizi baci, la ce te mai gîndești dumneata așa, uneori?

— Cînd mai scap de treabă mă tot gîndesc ce inimă are ginerele ăla al meu care mi-o ținut fata cea mare. După 12 ani de căsnicie, dumnealui, inginerul din București, se gîndește că musai trebuie să divorțeze. L-am întrebat de motiv și n-o știut să-mi spună nimic. Cum de-l mai rabdă pămîntul, că fata mea, pentru care eu pun mîna-n foc, nu l-o jignit cu nimic?! Dar, ca să nu vă-ntristez cu necazul ăsta al meu, vă spun că mai mă gîndesc uneori că am să vin și eu pe-aici, cînd totul o fi gata, și-am să mai trag și eu la pește, că asta-i boala mea, ce să-i fac, la niște păstrăvi ca argintul, și-atunci poate că am să văd zburînd pe lîngă mine o libelulă albastră și ușoară, nici să nu sufli spre ea că se destramă. La asta mă gîndesc eu acum, cînd afară-s minus 15 grade, și aici, în creierul munților și-n găoacea aia de la talvegul barajului. E ceva rău în asta?!

VICTOR NITĂ ■

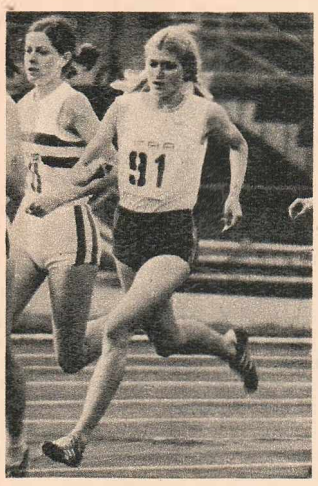

NATALIA ANDREI-MĂRĂŞESCU

CAROL CORBU

GHEORGHE GHIPU

un bilanţ care se cere judecat cu măsură

După cum am avut ocazia să ne convingem cu toţii, graţie televiziunii, atletismul românesc s-a întors de la cea de-a VII-a ediţie a Europenelor de sală, desfăşurate la sfîrşitul săptămînii trecute la München, cu două medalii de argint şi una de bronz. O prezenţă remarcabilă pe care o salutăm ca atare

Nu intenţionăm aici să detaliem prezenţa atleţilor noştri la ultimele Europene, dar vrem să zăbovim o clipă la performanţa lui Carol Corbu, cel care ni se pare primul personaj al participării româneşti la München, atlet intrat de pe acum în galeria marilor sportivi ai tricolorului. Profesor de matematică în viaţa civilă, Corbu şi-a adjudecat sîmbătă trecută cea de-a şasea distincţie dintr-o carieră strălucitoare, care numără două medalii la Europenele în aer liber, bronz la Helsinki în 1971 şi argint la Roma în 1974, adăugate altora trei dobîndite sub acoperiş, argint la Sofia în 1971, argint la Grenoble în 1972 şi aur la Rotterdam în 1973.

Judecată şi numai aşa, adică prin prisma unui tezaur de medalii neaflat la îndemîna oricărui sportiv european, cariera lui Corbu se recomandă ca una de excepţie. Dar ea nu trebuie, îndrăznim să scriem, judecată numai aşa. Ea se cere privită mai îndeaproape, pentru că, văzută cu lupa, ascensiunea sportivă a lui Carol Corbu capătă semnificaţii deosebite şi o putere de exemplu neobişnuită. Aşa cum i-a fost dat rutierului francez Raymond Poulidor, ca să dăm un exemplu înrudit, să trăiască în decursul aceleiaşi vieţi cu imbatabilul Eddy Merckx, care l-a silit să se mulţumească mereu cu laurii acordaţi celui de al doilea sosit, aşa i-a fost dat lui Corbu să fie contemporan cu Saneev, în faţa căruia a cedat de fiecare dată. Repetatele sale înfrîngeri în faţa lui Saneev, unul dintre cei mai mari săritori de triplu din întreaga istorie a atletismului, au oferit carierei lui Corbu un plus de dramatism şi un plus de frumuseţe tristă, căci, să recunoaştem, nu e uşor, în viaţă sau în sport deopotrivă, să te pleci mereu în faţa altuia, acceptînd că, după ce ai făcut tot ceea ce era omeneşte posibil, acela a fost cel mai bun. De cîte ori a pierdut în faţa lui Saneev, Corbu a pierdut în modul cel mai sportiv cu putinţă, recunoscînd supremaţia celui mai bun.

Ar mai fi ceva. Aflat spre limita celor treizeci de ani, adică mai aproape de încheierea carierei decît de apogeul ei, săritorul bucureştean, elevul lui Ioan Soeter, a plătit foarte scump titlul de campion al continentului dobîndit în 1973, la Rotterdam. S-a accidentat foarte grav, la coloana vertebrală. A încercat la un medic. Apoi la altul. Apoi la alţii, în ţară şi în străinătate. Mai direct, mai cu menajamente, a fost sfătuit să renunţe la atletism, explicîndu-i-se că numai printr-o minune n-a rămas infirm şi că orice continuare a activităţii îi periclitează sănătatea. După un moment de cumpănă, Carol Corbu a hotărît, pe propria-i răspundere şi printr-o voinţă extraordinară, să sară, în ciuda avertismentelor şi a suferinţei. Pînă la urmă a izbîndit, medalia de la München e cea mai bună dovadă, demonstrînd că atunci cînd ambiţia şi perseverenţa intră în acţiune pînă şi medicina rămîne neputincioasă, incapabilă să explice minunile pînă la capăt.

Reîntorcîndu-se la prestaţia sportului românesc la München, să repetăm că bilanţul este remarcabil, chiar dacă Natalia Andrei n-a reuşit să-şi păstreze titlul. Ea a făcut o cursă emoţionantă, desfăşurată într-un ritm cumplit, aflat aproape de limitele omenescului, tăind răsuflarea nu numai a competitorilor, ci şi a noastră, a acelora aşezaţi în faţa televizoarelor. Chiar dacă, notabilă, se cere pomenită şi lăudată aici şi performanţa lui Gheorghe Ghipu, al treilea clasat în concurenţa de 1 500 de metri — prezenţa atletismului nostru la recentele Europene trebuie judecată cu luciditate. Cu măsură. Să punem în balanţă nu numai victoriile, ci şi înfrîngerile, să ţinem seama, cu chibzuinţă şi realism, de progresele făcute de alţii, exemplul atletismului bulgar fiind cel mai aproape de noi. Altădată, în Balcani, deţineam prioritatea performanţelor, dominîndu-ne cu autoritate vecinii. Astăzi, cînd atleţii bulgari au cucerit la München trei medalii de aur şi o sumedenie de alte distincţii, se cade să nu ne culcăm pe ureche, ci să privim realitatea drept în faţă.

În atletism, nu spunem nici o noutate, e mai greu să te menţii pe culmi decît să ajungi acolo. Din acest punct de vedere, cariera lui Carol Corbu se constituie nu numai într-un pilduitor exemplu, ci şi într-un prilej de meditaţie, îndemnînd pe specialişti să se bazeze mai puţin pe cîţiva sportivi de excepţie şi mai mult pe temeiul unei mase largi de practicanţi, din care să se poată proceda, oricînd, la o selecţie înţeleaptă. Să nu uităm că, din păcate, în spatele campionului de astăzi nu mai e nimic.

T. IORDĂCHESCU ■

flacăra sport

dreptatea lipseşte din regulament?

Ultima etapă a campionatului diviziei A de handbal feminin, ediţia 1975-1976. Ultimul meci al turneului de la Timişoara: Confecţia Bucureşti-Constructorul Timişoara. Mai exact ultimele sale secunde de joc! Scorul este 12-11 pentru handbalistele timişorence. La acest scor, ţinînd seama şi de înfrîngerea în meciul anterior a echipei Constructorul Baia Mare în faţa Rapidului, echipa din Timişoara se salvează de la retrogradare. Dar, în chiar ultimele cinci secunde de joc, jucătoarea bucureşteană Nepruşel scapă pe contraatac, efectuează bătaia pentru explozia şutului cu aproape o talpă înaintea semicercului (lucru confirmat de toţi oficialii prezenţi în sala Olimpia) şi înscrie imparabil: 12-12, scor la care echipa timişoreană retrogradează, iar cea din Baia Mare se salvează!! Dar, stupoare — arbitrul Ion Dumitrescu (Buzău) anulează golul pe motiv că jucătoarea Confecţiei Bucureşti ar fi călcat semicercul, lucru care a rămas însă neconfirmat pînă în ziua de azi de către celălalt arbitru, Traian Ene. În următoarele momente s-a fluierat finalul meciului, şi astfel lua sfîrşit, în mod nefericit, frumoasa tentativă a echipei Constructorul Baia Mare de a se salva de la retrogradare.

Despre meciul cu pricina, Hristache Naum, redactor al ziarului de specialitate, avea să scrie următoarele: «În ultimele secunde ale jocului, Confecţia a înscris un gol perfect valabil. Pripindu-se, arbitrul Ion Dumitrescu l-a anulat, pe motiv că jucătoarea în cauză ar fi călcat semicercul. Aflîndu-ne la doar 3-4 metri de locul în care s-a produs acţiunea, am văzut clar, mai clar decît arbitrul care se găsea la o distanţă cel puţin dublă, că totul se desfăşurase complet regulamentar...» Astfel a retrogradat Constructorul Baia Mare — pe o greşeală, se pare neintenţionată, a arbitrului Dumitrescu — şi astfel a rămas în divizie Constructorul Timişoara. Lucian Grigorescu, secretarul general al federaţiei de handbal, prezent dealtfel şi el la Timişoara la ultimul turneu al diviziei feminine, ne-a spus următoarele: «Vina arbitrului Dumitrescu este un fapt indiscutabil. El va fi suspendat în consecinţă — şi probabil pe un termen lung, întrucît a mai greşit o dată grav, la un meci între echipele masculine Steaua şi Dinamo. În ceea ce priveşte însă rezultatul meciului Confecţia-Constructorul Timişoara, şi deci retrogradarea ultimei echipe sau a Constructorului Baia Mare, noi nu putem decît să aplicăm prevederile regulamentului în vigoare — care nu stipulează niciieri posibilitatea atacării unei deciziî a arbitrului. Deci, chiar cu părere de rău, trebuie să ne mulţumim la păstrarea situaţiei create!»

Dar, zicem noi, de această dată — mai clar poate decît niciodată — **dreptatea lipseşte din regulament.** Sigur, situaţia creată prin anularea unui gol — atît de decisiv — în chiar ultimele secunde ale unui meci, este un lucru care se întîmplă, poate, o dată la cîteva zeci de ani! Ce facem însă atunci cînd ne trezim deodată faţă în faţă cu o asemenea situaţie — atît de clar dovedită, recunoscută de toată lumea, indubitabilă!! Competiţiile sportive, se ştie, nu prea au drept de recurs asupra rezultatelor. Ţinînd însă seama de natura cu totul diferită a situaţiei pe care a implicat-o anularea unui gol valabil, şi poate şi de munca remarcabilă a antrenorului Gheorghe Ionescu, care se vede pe nedrept lovit în speranţele sale, propunem C.N.E.F.S.-ului să nu rămînă cu mîinile în sîn, ci să ia atitudine fermă pentru îndreptarea lucrurilor şi restabilirea dreptăţii. După părerea noastră, Biroul Consiliului naţional ar putea decide, ţinînd seama de situaţia cu totul specială, disputarea unui meci de baraj între echipele Constructorul din Timişoara şi Baia Mare. De rezultatul acestui meci, din disputa în teren a celor două combatante să depindă rămînerea sau retrogradarea din prima divizie — şi nu de privirea mai mult sau mai puţin atentă a unui arbitru care a greşit şi va fi dealtfel şi pedepsit...

DUMITRU GRAUR ■

tăcerea care acuză

În legătură cu articolul **«Box cu legalitatea şi cu banii statului»**, publicat în numărul 4 din 31 ianuarie 1976 al revistei noastre, primim la redacţie următoarea scrisoare:

«Stimate tovarăşe redactor şef,

Mă numesc Nicolae Marin, domiciliat în Bucureşti, strada Petre Ionescu, numărul 4, bloc 6 A, scara 1, etaj 1, apartament 9. Vreau să vă aduc la cunoştinţă următoarele, făcînd o introducere care poate părea lipsită de modestie, dar pe care o consider necesară.

Din 1945 pînă în 1973, anul cînd am ieşit la pensie, am fost de mai multe ori scos din producţie pentru a îndeplini diferite munci de răspundere, între care activist la C.G.M., director adjunct la instruirea sportivă C.C.F.S., director al I.A.B.S., 5 ani, secretar general al F.R. Box, timp de 10 ani etc. În toţi aceşti ani de activitate, am fost model de cinste, apreciat şi dat ca exemplu. Am ieşit la pensie fără a fi vreodată sancţionat, atît pe linie profesională cît şi pe linie de partid. Mă număr printre puţinii activişti care se pot mîndri cu Diploma de onoare primită pentru merite deosebite în dezvoltarea activităţii de educaţie fizică şi sport în România. Am fost primul activist sărbătorit la ieşirea la pensie de către conducerea C.N.E.F.S., primind şi Ordinul «Steaua Republicii», clasa a V-a.

De la ieşirea la pensie, n-am tras pe dreapta şi am activat voluntar în Biroul F.R. Box, ca preşedinte al Comisiei centrale de tineret, precum şi ca preşedinte al Comisiei de box a municipiului Bucureşti. La Novaci, unde LUCRURILE S-AU PETRECUT ÎNTOCMAI CUM AU FOST RELATATE ÎN REVISTĂ (subl. n.), în numărul 4 din 31 ianuarie, am fost trimis de către secretarul general al F.R. Box, Petroşeneanu Cristea, cu ordin de serviciu în regulă şi cu promisiunea că va face, pentru mine, o suplimentare la Convenţia încheiată cu O.J.T. Gorj pentru ca, ÎN CALITATE DE CONDUCĂTOR AL ACESTUI CANTONAMENT (subl. n.), să iau masa împreună cu sportivii. Dealtfel, consider logic ca un activist care prestează o muncă voluntară să nu mai cheltuiască şi din banii proprii, în cazul meu, din pensie...

Ţin să afirm că eu NU AM CONTROLAT PARTEA ADMINISTRATIV-CONTABILĂ A TABEREI (subl. n.), întrucît nu aveam această calitate. În ce mă priveşte, consider că nu am mîncat din alocaţiile sportivilor, ci din suplimentarea promisă de secretarul general. În alte condiţii, nu aş fi făcut deplasarea»...

Scrisoarea citată, fără nici o intervenţie din partea noastră, se încheie cu unele propuneri menite, după opinia autorului ei, să contribuie la o mai justă cointeresare a activiştilor voluntari ai diverselor federaţii sportive, chestiuni care, să ni se permită o asemenea apreciere, nu au o legătură directă cu subiectul în discuţie.

Chiar dacă rîndurile trimise redacţiei de Nicolae Marin, rînduri pe care le ţinem la dispoziţia eventualilor amatori, lămuresc o bună parte a problemei ridicată în articolul din 31 ianuarie, ÎNTĂRIND AFIRMAŢIILE NOASTRE, ele conţin, cu toată buna-credinţă a corespondentului, de a cărui cinste nu avem a ne îndoi, ca să repetăm formularea din articolul mai vechi, unele inadvertenţe asupra cărora merită să zăbovim. Ne exprimam atunci nedumerirea că forul federal n-a găsit de cuviinţă să trimită în control la Novaci pe unul dintre lucrătorii ei retribuiţi, dată fiind importanţa convocării respective, vizînd un lot naţional aflat în faţa unui sezon de maxime responsabilităţi. Scrisoarea lui Nicolae Marin nu explică nimic în acest sens, dar subliniază faptul că dînsul a fost trimis acolo în calitate de conducător! Să ne fie iertată îndrăzneala, dar cu ce atribuţii a fost dînsul învestit, nefiind, după cum lesne se poate deduce din cele găzduite mai sus, un specialist, dacă nu, după cum iarăşi scrie, cu controlul administrativ-contabil al pregătirii?! Cu antrenamentele pugiliştilor? N-am crede, căci Nicolae Marin o spune singur: dînsul nu este calificat antrenor şi, în plus, existau acolo alţi trei tehnicieni, nepunîndu-l la socoteală pe ultimul, plecat mai devreme. Cu reglementarea problemelor legate de hrană şi cazare? Iarăşi n-am crede, întrucît dacă ar fi avut asemenea însărcinări lui Nicolae Marin nu i-ar fi fost greu să afle că suplimentarea promisă de secretarul general al federaţiei n-a sosit, ceea ce a făcut ca, fără voia sa şi fără ştiinţa sa de om cinstit, SĂ CONSUME CHIAR DIN ALOCAŢIILE BOXERILOR!!

Faptul că, odată întors la Bucureşti, n-a decontat diurnă demonstrează cinstea sa, dar, din păcate, nu demonstrează că a mîncat în contul unei suplimentări a Convenţiei pentru simplul şi omenescul motiv că o asemenea suplimentare n-a existat!! Mulţumindu-i lui Nicolae Marin pentru amabilitatea de a ne scrie şi de a contribui, implicit, la întărirea adevărului, avem totuşi datoria să precizăm că în privinţa abuzurilor şi a ilegalităţilor comise la Novaci nu există nici un dubiu, de vreme ce scrisul nostru nu s-a bazat, cum îi place conducerii federaţiei de box să creadă, pe intervenţia personală a vreunui tehnician, ci pe CONSTATĂRILE CONTROLULUI FINANCIAR INTERN, intrat în acţiune nu la sugestia revistei noastre, ci în urma unei sesizări.

Desigur, avînd o serie de dovezi în acest sens, sîntem convinşi că faptele întîmplate la Novaci nu reprezintă cea mai gravă abatere comisă în perimetrul boxului românesc, privind numai şi prin prisma sumelor mici implicate în discuţie, sume care, repetăm, au fost parţial recuperate de la cei găsiţi vinovaţi. Dincolo de această afirmaţie, am crezut şi continuăm să credem că federaţia de specialitate ARE OBLIGAŢIA, legală şi morală, să restabilească adevărul, răspunzîndu-ne deschis pentru ca situaţia să se clarifice şi eventualele complicităţi să fie divulgate, întrucît, reamintim pe această cale, era vorba în primul nostru articol, între altele, DE SEMNAREA ÎN FALS A UNOR DOCUMENTE, abuz ce intră sub incidenţa legii.

Federaţia de box nu numai că n-a găsit de cuviinţă să ne răspundă, dar, după cîte sîntem informaţi, se ocupă în prezent de adunarea unor declaraţii tendenţioase care să-l compromită pe profesorul Gheorghe Iliuţă, cel pe care a încercat, fără şansă, după cum a probat controlul financiar, să-l scoată ţap ispăşitor pentru şirul de ilegalităţi comise, sub aripa ocrotitoare a forului federal, la Novaci.

Continuînd să aşteptăm punctul de vedere lămuritor al Federaţiei Române de Box, ne permitem să amintim că, după un dicton străvechi, tăcerea acuză.

OVIDIU IOANITOAIA ■

Aceste fetiţe cu codiţe au toate şansele să ajungă stele ale gimnasticii mondiale. În imagine, echipa antrenorului Bela Karoly.

Fotografie de EUGEN BĂTRÎNU — Bacău

OPINIA UNUI ALEGĂTOR

arta de a pune lumea pe drumuri

Oricît n-am crede, dar există și o astfel de artă, practicată în cele mai neînchipuite ipostaze, fie cu ajutorul unei minime recuzite, un simplu geam de ghișeu, fie cu ajutorul unui arsenal întreg, anticameră, secretară, telefon, audiență, chemare la oră fixă, așteptare la ușă și la rînd, meditație hamletiană, etc., în toate cazurile însă cu aceeași finalitate, «Mai veniți, să mai vedem, să încercăm, să mai discutăm, să mai analizăm, săptămîna viitoare, poimîine, mîine, să mai avem puțină răbdare, să nu ne grăbim, să rediscutăm» și timpul trece și, bineînțeles, nu se discută nimic, nu se gîndește nimic, nu se analizează nimic, nici mîine, nici poimîine, nici luna viitoare, niciodată.

Iar omul umblă pe drumuri, își ia rînd la ghișeu, la audiență, la ușă, pe scaun, în picioare, în anticameră, pe coridor, în fotoliu, înaintea geamului care nu se mai ridică, la poartă, înainte de începerea slujbei, ca să fie el primul și să afle el, primul, că mai trebuie să vină o dată, că mai trebuie să dea un telefon, că mai trebuie să ia un bon de audiență.

V-ați uitat la un om purtat degeaba pe drumuri, la un om care și-a luat rînd la coada unei audiențe și, implicit, și-a luat rînd la speranță?

Sînt oameni care ar fi fericiți să li se spună **Nu,** de la început, și ei să încerce o altă soluție, care ar fi fericiți să nu li se promită nimic și ei să-și caute nu o altă cale și nici un alt ghișeu cu un alt mod de a privi realitatea, mai lucid și mai curajos. Sînt oameni care n-au nici o ambiție să fie sufocați cu amabilitatea generoșilor donatori de speranță și care totuși sînt obligați să accepte falsa promisiune.

Sînt oameni care nu-și fac nici un merit din a contabiliza orele așteptate la audiențele sfîrșite cu alte amînări, dar care nu mai pot, pur și simplu, ieși din plasa promisiunilor înregistrate administrativ și înscrise în cărțile de audiență ale atîtor birouri sau în condicile atîtor ghișee.

Intri în biroul la care ai făcut cu atîta speranță o anticameră care și ea a devenit, în anumite împrejurări, o practică legalizată și unanim acceptată, spui limpede de ce ai așteptat să fii primit, în dreapta, sau în stînga celui cu care vorbești se află un telefon, el ar putea ridica receptorul și ar putea spune simplu: «Tovarășul s-a născut pe strada cutare, locuiește pe strada asta de cînd s-a născut, are și buletin de identitate pe care scrie că locuiește pe această stradă și la acest număr, eliberați o adeverință din care să rezulte toate acestea. Dar el nu ridică receptorul, el întinde mîna după cerere, scrie pe ea să se cerceteze și să se rezolve, pune un termen, marți sau joi sau vineri, peste o săptămînă, peste două, peste trei și tu începi să alergi pe drumuri.

— Nu s-ar putea, se întreba cineva renunțînd să mai obțină o a doua audiență într-o chestiune în care era ușor să i se spună de la bun început și corect **Nu** și el chiar dorea acest lucru, nu s-ar putea simplifica viața noastră de toate zilele prin instituirea unei reguli simple și unice de la care să nu se abată nimeni, nici cel cu ghișeul, nici cel cu audiența, regulă civilizată și morală, regulă care să apeleze nu la **amînare,** nu la ipocritul «**mai veniți**», nu la falsul «**să mai vedem**», nu la oportunistul «**să mai încercăm**», ci la promptul, curatul, categoricul cinstitul **Da** și pe loc rezolvarea, dacă lucrurile cer și fac legale acest **Da,** sau la nu mai puțin categoricul și cinstitul și curatul **Nu** cînd lucrurile îl cer și îl fac legal și necesar?

Totul se poate cînd depinde de om, ceea ce este mai greu este nu să spui Da și să acționezi ca atare, ci să fii Om și să ai curajul să fii Om cînd ai ajuns în spatele unui ghișeu.

DINU SĂRARU ■

AUTORI AI CĂSĂTORIILOR DE-O VARĂ ȘI DEZILUZIILE PREA-PRIPITELOR LOR CĂSĂTORII

Cu mai multă sau mai puțină imaginație se poate alcătui o listă a întîmplărilor de tot felul, pasibile a umple spațiul a 48 de ore: o călătorie pînă la capătul țării, scrierea unui capitol de carte, finisarea unui proiect, stabilirea unui record de producție, cîte și mai cîte. Mai greu de crezut că, sub arcul a două zile, un tînăr se poate și însura, și despărți. Dealtfel, greu de crezut este și graba părăsirii soțului (sau a soției) după o convieţuire ce a ținut exact din vară pînă în toamnă. Din păcate, unele dosare de divorț închid între scoarțele lor și realitatea unor astfel de triste recorduri, a unor «da»-uri aruncate în vînt, a unor jocuri de-a mersul la primărie cu gîndul la «om vedea noi ce-o să fie»; ce iese, pînă la urmă, stă scris acolo, în filele unor sentințe de divorț care iau prea repede, inimaginabil de repede, locul certificatelor de căsătorie iscălite cu mîna tremurînd de emoție.

*

Emil și Georgeta S. au fost, timp de cîteva luni (o primăvară și o toamnă), soți. Acum sînt numai vecini. Stau în același bloc, într-un cartier nou al Bucureștiului. Între ei, cîteva etaje. Cîndva credeau că nu-i va despărți nimic. Dar credeau, oare, cu adevărat? Emil nu știa, nu avusese timp să bage de seamă că fata care avea să-i devină soție nu se împăca de fel cu ideea de a munci cot la cot cu alții, de fapt, nu-și găsea nici o treabă pe potrivă, nici măcar firească trebăluială prin casă. Din puținele și întîmplătoarele cărți pe care le citise, reținuse imaginea unui trai de cucoană, cu trezitul la ore convenabile lenii, cu tîrcoale fără țel. Consecința: la uzină nu mai au nevoie de ea. Soțul speră într-o trezire la realitate a tinerei consoarte. Se mulțumește, deocamdată, și cu o nevastă gospodină și atîta tot. Dar culmea, ea, deși nu contribuie cu nimic la cele necesare casei, refuză să se ocupe de menaj și, din prea plinul unor rezerve de sfidare bine alimentate de părinții ei, cere bani peste cîștigul obișnuit al soțului. Toamna îi găsește pe însurățeii din aprilie pe sălile tribunalului. Perioada de conciliere a însemnat pentru Georgeta S. și un binevenit răgaz, destinat unor noi aventuri sentimentale, de pe urma cărora s-a născut o fetiță. «Nu ați avut nici o îndoială, cînd ați pornit la drum?», îl întreb pe bărbatul tînăr, vădit traumatizat de această întorsătură a vieții sale. «Drept să vă spun, primele mici semne de neînțelegere mi s-au părut răsfățuri peste care se poate trece cu vederea. Nu mi-am imaginat niciodată un asemenea deznodămînt».

*

Căsătoria soților Tudor și Rodica P. a acoperit exact o frumoasă lună de toamnă. Cînd cădeau frunzele erau la primărie spunînd «da», cînd a dat prima brumă se certau pe sălile tribunalului. Aflăm, cu stupoare, că pînă să se instaleze mirele în casa nevestii, aceasta, pur și simplu, se și răzgîndise. Nici nu a vrut să audă de venirea, pentru totdeauna, a bărbatului al cărui nume îl purta în casa ei. «Sînt stăpînă și fac ce vreau», acesta este răspunsul pe care îl aruncă, invariabil, tuturor. După cîteva săptămîni, soțul se trezește cu bagajul în fața ușii. Tentativele de împăcare nu dau nici un rezultat. Tudor P. consideră — și instanța i-a dat dreptate — că, în ceea ce-i privește, a făcut totul pentru a-și salva o căsnicie pe care și-a dorit-o trainică și demnă. Mărturisește că a trecut, nu fără strîngeri de inimă și grele eforturi de încordare a voinței, peste momentul de grea cumpănă, cînd a aflat că soția îi ascunsese un adevăr, acela de a fi mama unui copil dintr-o trecută dragoste. «Știți cînd mi-a ajuns vestea la ureche?, poate nu o să vă vină să credeți, tocmai în ziua nunții, în toiul petrecerii, cînd lumea îmi părea mai bună și mai frumoasă decît oricînd. Delicatețea, înțelegerea mea nu au impresionat-o nicicum, dovadă — bagajele pe care le-am găsit în fața ușii».

*

Nici bucureșteanul Constantin M. nu a putut să «îndure» rigorile căsniciei mai mult de o lună de zile. Timp suficient pentru a pune la cale un ingenios plan de «evadare»: înscenează o tentativă de părăsire de domiciliu din partea soției care, la întoarcerea acasă, într-o seară, găsește yala schimbată și este nevoită să se adăpostească la vecini. Toată stratagema era destinată să mascheze reluarea unei mai vechi legături a soțului, adăpostirea fostei concubine și a copiluiui lor. Pentru ca spectacolul să atingă desăvîrșirea, el, regizorul nedreptățit și nevinovat, cere divorțul. Instanța face lumină, descoperă adevărul și așa-zisei victime părăsite i se retrage rolul jucat, un timp, cu destulă abilitate. «Ce știați despre soțul dumneavoastră înainte de-a vă căsători?» «Că are o muncă importantă — răspunde Rodica P.; asta îmi plăcea, că nu-și pierdea timpul degeaba, că știa să pună un ban lîngă altul și credeam că vom avea o casă frumoasă».

*

Stau de vorbă cu o fată frumoasă, suavă, care ar putea oricînd să candideze pentru o Ofelie sau Julietă, o fată care își găsește cu greu astîmpărul degetelor lungi, obișnuite cu exercițiile trudnice ale pianului. Ceea ce ne povestește pare un scenariu născocit de un amator de povestioare excentrice, dar, din nefericire, dincolo de amănuntele debutului în maturitate, se află povestea amară a unei tinere care, abia despărțită de adolescență, se trezește, dintr-o dată, pe un teritoriu tulbure, în care apele sînt încă tot una cu uscatul, în care nimeni nu mai știe să spună pe nume adevărului sau minciunii, îndrăznelii sau lașității. Sînt cazuri în care, pentru a reda exact dimensiunile unei întîmplări esențiale, nu este nevoie de nici o culoare, de nici o nuanță, ci doar de rememorarea unor date prin ele însele pline de înțeles; Doina G. se căsătorește, la terminarea liceului, cu un prieten din copilărie, Mihai F.; cu acela cu care i se părea că începe și se sfîrșește lumea. Se căsătoresc împotriva voinței părinților: «Știam că vom avea de înfruntat greutăți, dar Mihai îmi întărise convingerea că, împreună fiind, le vom învinge. După nuntă, stau două zile la niște prieteni pentru ca la capătul celor 48 de ore tînărul cap de familie să își dea seama că nu poate trăi departe de ai săi, că numai ei îi sînt singura mîngîiere». Dă bir cu fugiții, spune adio viselor de adolescență, fuge la mama și la tata după ce, ca o dovadă supremă de independență, trecuse așa, într-o doară, și pe la primărie; refuză, cu încăpățînare, să o vadă pe cea care îi era soție, refuză să locuiască la părinții ei care, dîndu-și seama de primejdia destrămării tinerei familii, le oferă, de data aceasta, sprijin. Aproape o lună de zile Doina G. se află internată în spital, dar cel cu care împărțise jucăriile copilăriei și primele vise, nu i-a deschis ușa salonului. Evită, sistematic, orice posibilitate de întîlnire, spre satisfacția unei mătuși care, se pare, leagă și dezleagă firele mai complicate ale familiei. Urmează, inevitabil, după un an de zadarnice așteptări, divorțul.

Și nu o dată, în fața pianului, sunetele se frîng brusc, înfrînte de neliniștea unei fete de douăzeci de ani, nedumerită cine a greșit primul, cînd, unde anume. Nu acuză, dorește doar un răspuns onest, demn. Mihai F. se învăluie în mister, nu are de dat explicații nimănui...

*

Întîlniri la vîrsta dragostei, a primelor mari întrebări ale vieții, hotărîrea de a nu trăda acel «da» solemn care leagă un destin de altul și, deodată, la capătul unui drum incredibil de scurt, constatarea unui imens vid, a epuizării tuturor gîndurilor care merită a fi comunicate; doi străini care nu cunosc nici tandrețea, nici răspunderea pentru cel din preajmă se privesc mirați. În schimb, la tot pasul, sînt descoperite pricini profunde de nemulțumire, plăcerea răutăcioasă de a formula pretenții peste puterile unei proaspete familii. Pentru cel din afară, căsătoriții «din primăvară pînă în toamnă», ca să nu spunem de azi pe mîine, par copii care își iau jucăriile și pleacă, fiecare, pe la casele lor. Dacă mai poate fi vorba de grade ale tristeții în astfel de cazuri, atunci pe treapta de sus s-ar afla mîhnirea de a constata că mulți dintre ei nici nu încearcă măcar să-și apere căminul pentru că, de fapt, nici nu au ce apăra. Aceasta este și părerea judecătorului Romeo Panait, pe sub ochii căruia au trecut și astfel de tineri care au descoperit că unul din drumurile cele mai scurte este cel dintre primărie și tribunal: «Pentru toate aceste «Da»-uri aruncate — de către unii parteneri — în vînt, există, pînă la urmă, o singură explicație: neștiința de a întîmpina maturitatea și răspunderile ei, considerarea căsătoriei ca pe unul dintre gesturile oarecare ale vieții, unul dintr-o serie, nu unul fundamental, unic. Dar nu numai tinerii sînt de vină, ci și maturii de lîngă ei, cei care nu-i deprind cu respectul valorilor de preț ale existenței. Amărăciunea noastră este cu atît mai mare cu cît îi vedem în fața instanței ca martori pe părinți, unchi, mătuși, gata să relateze, cu lux de amănunte, de cîte ori s-au certat și despărțit împricinații în decursul celor două luni cît au stat împreună. Noi ținem seama de cuvîntul lor, dar bine ar fi fost ca el să fi fost mai răspicat înainte de a se ajunge la tribunal, ba chiar înainte de a se ajunge la o prea pripită căsătorie».

MAGDA MIHĂILESCU ■

flacăra seriale

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

eu, viața mea o dădusem lumii (1)

Ștefan Neagu, primarul comunei Potlogi din județul Dîmbovița, arată anii pe care îi are: 39. I-ar fi la îndemînă să spună că se simte mai tînăr prin faptul că și-a legat viața de creșterea și de reîntinerirea comunei Potlogi, comună mare, de aproape unsprezece mii de suflete și avînd de rezolvat, de fapt, problemele unui orășel, dar nu o face. Dintr-un fel de rezervă pentru ceea ce nu ar putea să pară decît o exagerare verbală nu spune nici că s-ar simți mai bătrîn, lăsîndu-mă pe mine să înțeleg că întîmplările trăite de el ar ajunge cît pentru o viață. Fotografia de pe diploma de licență în științe politice, specialitatea științe politico-economice, dată de Academia «Ștefan Gheorghiu» în urmă cu doi ani, îl arată, ce-i drept, cu un obraz alb, de licean, cu ochii ușor obosiți de foamea de lectură a vîrstei. «A greșit fotograful, zice, probabil că a expus prea mult fotografia și de asta par eu așa, mai copilandru; fără să vrea m-a și întristat însă puțin, gîndindu-mă de cît ocol a fost nevoie ca să-mi văd visul ăsta cu ochii. Fiindcă mie mi-a plăcut foarte mult să învăț.»

Între o sobă de teracotă veche și un birou lustruit de coatele țăranilor care bat la ușă, o deschid întrebînd dacă «se poate?» și cer invariabil un metru cub de plop, aducînd în hainele groase aerul tare al gerului de afară, Ștefan Neagu continuă:

— Au fost inundații mari pe aici în vara trecută, dar o să vă povestesc despre ele dacă ziceți că o să vorbim mai pe îndelete. Oamenii au încă nevoie de lemn de construcții și trebuie să le dăm, ca mai spre primăvară, cînd s-o încălzi vremea, să aibă ce lucra, să înlăture toate stricăciunile.

— Să ne întoarcem la ceea ce spuneați: v-a plăcut să învățați carte.

— Am terminat școala primară în '48, la Bulbucata-Ilfov, de unde sînt de fel. Fusesem, de ce să nu o spun, premiantul școlii. Urma să mă înscriu la gimnaziu, dar n-au mai vrut părinții: fiind singurul lor copil. ziceau, o să am cu ce trăi și fără să mai învăț carte. Trei ani la rînd învățătoarea mea din clasele primare m-a înscris la școala generală, dar de dus n-am putut să mă duc, trebuind eu să păzesc în acești trei ani cele 16 oi și 2 vaci, proprietatea tatălui meu, Ilie. Tot maică-mea mai înțelegătoare, care-i convinge în 1950 pe taică-meu să mă dea totuși la școală, dar nu în sat, ci la București, la o meserie. Așa ajung să dau examen la Uzinele «Semănătoarea», pentru a mă califica strungar. Reușesc la admitere, dar maică-mea, Gherghina, îi vede pe alții în salopete, se sperie de munca asta în fier și renunță prin mine' la strungărie și la examenul gata luat, zicînd că tot mai bine ar fi să mă dea la școala din sat. Lipsa asta de hotărîre a lor mă costase pe mine trei ani. Cam greu să te duci în clasa a cincea la paisprezece ani. Noroc că se întîmpla într-un sat unde oamenii se cunosc între ei, că de s-ar fi întîmplat într-un oraș mai mult ca sigur că aș fi fost ținta cine știe cărei ironii. În sfîrșit, în '53 termin clasa a șaptea.

— Trei clase în doi ani?

— Paralel cu clasa a cincea frecventasem și materiile mai grele ale clasei a șasea, pentru care am dat examen în același an.

Aceasta, spune Ștefan Neagu, e una din cele mai frumoase amintiri ale lui.

— Pregătit pentru materiile clasei a șasea, mă duc, într-o zi de pe la sfîrșitul anului școlar, și-ntreb de profesoara de naturale. Profesoara asta, o fată înaltă și cu un păr blond și transparent ca paiul de orz, cum nu se mai văzuse pe la noi, unde erau numai bruneți, era de fel de prin Ardeal și se îndrăgostise foc de profesorul nostru de română, bucureștean. Întreb unde e «doamna» și mi se spune că e prin parc — avea școala noastră un parc întins, o fostă grădină boierească. O iau eu încet pe potecile parcului ăluia, că pe alei nu se vedea nici o mișcare, și-i găsesc cam departe, ședeau amîndoi pe o bancă și se sărutau. Cum ținea însă cam mult, că nu se îndurau să se despartă unul de altul, tușesc ușor, îndrăznesc să fac asta, neavînd încotro, și-i rog să-mi programeze o oră în cursul zilei pentru a mă asculta. Știau povestea mea și profesoara de naturale zice «ia să-l ascultăm aici!» Și m-au așezat pe bancă, între ei. Acolo m-au luat la întrebări. Îmi amintesc, chiar, că examenul la botanică a fost cît se poate de practic: profesoara mi-a dat o garoafă, o garoafă albă, pe care i-o adusese probabil profesorul de română, punîndu-mă s-o descriu. Pînă la urmă tot ea zice: «Dragă, băiatul știe!» Pentru celelalte materii m-am prezentat în fața unei comisii. Peste un an, cînd a trebuit să mă înscriu la liceu, nu i-am mai întrebat pe părinți. M-am înscris singur. Era pentru a doua oară în viața mea cînd veneam la București, și n-a fost nevoie să mă adîncesc prea mult în inima orașului; m-am oprit pe Calea Rahovei, pe unde se intra, venind dinspre satul meu, în București, și m-am tot uitat la firme pînă am găsit clădirea liceului care se chema pe atunci «Mihai Eminescu», astăzi mi se pare că este acolo un liceu mecanic, singurul liceu pe care-l știam și de numele căruia auzisem de la un băiat al preotului din satul nostru. Slabă, pe vremea aceea, ceea ce se numește astăzi «orientare școlară și profesională». Acolo, la liceu, n-a fost tocmai rău, aveam bursă și cazare la internat. Mai greu a fost doar în ultimul an, prin '55, cînd treceam în clasa a zecea, ultima clasă de liceu pe vremea aceea. Atunci am avut subit o criză de independență, vrînd să mă mut în oraș, să fiu extern, adică. Am stat cîteva luni în cameră cu un consătean, muncitor matrițer pe la «Grivița roșie», dar ăsta mi-a pus în vedere, într-o bună zi, să-mi caut cameră singur, că el se însoară și vrea să-și aducă nevasta acolo. Cîteva săptămîni am tot căutat și n-am găsit, adică de găsit găseam eu, dar erau prea scumpe, numai de cinci sute și de șase sute de lei; ultima adresă la care m-am dus era prin Ferentari, dar n-am făcut nici acolo nimic decît că m-a prins miezul nopții încercînd să conving o babă să lase camera mai ieftin. Acolo, în Ferentari, în stația Veseliei, am așteptat vreo două ore un tramvai care n-a mai venit, cred că se retrăseseră toate, un tramvai care nu știam de fapt unde m-ar fi putut duce, pentru că de dormit nu mai aveam unde dormi, iar la școală nu aveam ce căuta noaptea. Pînă dimineața m-am plimbat pe străzi, parcă îmbătrînit subit, abia tîrîndu-mi picioarele și lăsîndu-mă în voia gîndurilor care se întretăiau, nemaiavînd parcă puterea să le duc pînă la capăt; în stația aceea, cu nume foarte nepotrivit, atunci, pentru mine, pot spune că pentru prima oară am meditat la mine însumi, la ceea ce trebuie să fac. Prin grija profesorului meu de română, Valentin Dogaru, la care eram unul dintre cei mai buni elevi, citisem «Faust», iar situația aceea disperată în care mă găseam, cînd datorită vîrstei nu ezitam nici să literaturizez, poate, m-a împins să cred că și dracul dacă-ar veni să mă ajute să termin liceul, i-aș vinde lui sufletul. Dar dracul nu călătorea, probabil, în noaptea aceea prin București, și singura soluție la care m-am decis a fost pînă la urmă și cea mai simplă, de a merge la oamenii care mă puteau ajuta, de a le spune direct despre ce este vorba și de a le cere să mă ajute. A doua zi m-am dus la secretarul de partid al școlii. Acesta m-a înțeles și l-a chemat pe director, care n-a avut nici el nimic împotrivă de a fi primit la cămin, cu o condiție: să fiu pedagog la clasele mai mici. În zilele acelea au început să se dea și bursele, retroactiv, așa că totul se rezolvase cum nu se poate mai bine, mie nu-mi rămînea decît să mă țin de carte și în calitate de elev, cred, destul de sîrguincios și de pedagog, cred, destul de sever, termin liceul în 1956, dau examenul cel mai bun la română, promit că voi fi student la litere și n-ajung acolo. În 1966, la întîlnirea de zece ani de la terminarea liceului, fiecare avea să se apuce să-și depene viața, să spună cam ce-a făcut de la terminarea școlii, așa cum se procedează de obicei în asemenea cazuri. Din clasa mea ieșiseră vreo 30 de ingineri. Eu, am văzut atunci, eram printre ultimii din punctul de vedere al profesiunii. Ce aveam să le spun? Că pentru a urma o facultate îmi trebuiau totuși niște bani pe care n-aveam de unde să-i iau și că mă înscrisesem la o școală tehnică de topografie pe care o terminasem în 1958. Că elev încă al acestei școli participasem la colectivizarea agriculturii în Dobrogea, în fostul raion Băneasa, în comunele Gîrlița, Ostrov, Bugeag, Almălău, și apoi în fostul raion Titu, regiunea București, pe raza căruia se afla și comuna Potlogi. Că am răbdat uneori de foame, că n-am avut nici apă să beau cînd mi-a fost sete, cîteodată, cînd mergeam la oameni și vorbeam, poate și zile întregi cu unul, ca să-l lămurim să se înscrie în colectiv. Unii înțelegeau, alții nu. Eu, viața mea o dădusem lumii. Ce era să le spun foștilor mei colegi? Asta? Nu puteam. Nici ei, în felul lor, nu făcuseră alt fel. Atît doar că se neglijaseră pe ei înșiși mai puțin. Munciseră pentru o calificare superioară și, ce să mai vorbesc, reușiseră mai bine în viață! O undă de regret, recunosc, mi-a aprins atunci sufletul. De la banchetul acelei întîlniri m-am scuzat, pretextînd că nu pot să rămîn, că am un copil bolnav. Mînteam. M-am dus direct la gară, am așteptat un tren și seara tîrziu am ajuns la Titu, de unde, cale de 15 kilometri, pînă la Potlogi, am mers pe jos. Asta mi-a făcut bine. În noaptea aceea nu s-a mai lipit somnul de mine, dar tot atunci am hotărît să dau, în toamna aceluiași an, 1966, admiterea la litere. Vechea mea pasiune.

DUMITRU ELIADE ■

(Va urma)

FRAȚII CUȚOV (12)

ultimul gong, deocamdată

Iată-mă și la capătul acestui serial dedicat, așa cum spuneam, nu doar fraților Cuțov, cît mai ales boxului și multora dintre acei oameni care își petrec și își trec o bună parte din tinerețea lor, dacă nu chiar și-ntreaga lor viață, acolo, în ring, în careul fermecat, sub lumina orbitoare a reflectoarelor și-n mijlocul vuietului de nedescris al mulțimii.

Mi s-a spus, nu doar o singură dată, că n-aș prea fi dat la iveală și acele amănunte cu sămînță de reportaj senzațional din viața acestor oameni. Ei bine, chiar dacă aș fi căutat acele amănunte cu tot dinadinsul, nu le-aș fi găsit pentru că, pur și simplu, eroii mei nu duc o viață senzațională. Ei nu sînt decît niște oameni aproape obișnuiți. Am spus aproape obișnuiți pentru că oamenii aceștia, încleștați în aprige bătălii cu tot ce are mai bun boxul mondial amator, aduc de regulă și niște medalii de aur, de argint sau de bronz. Atît. În rest, chiar și-n timpul istovitoarelor pregătiri, care premerg fantasticele lor confruntări, adică în cantonamente și-n sălile lor de antrenament, la cluburile lor, acești oameni sînt absolut obișnuiți. Poate chiar prea obișnuiți.

Astfel, după puterile mele, uneori poate mai mici decît dragostea mea pentru acest fascinant sport al curajului și-al bărbăției, m-am străduit să descriu drumul pe care îl parcurge în general un boxer. Nu puteam, desigur, să-mi aleg un boxer oarecare. I-am ales pe frații Cuțov, a căror viață sportivă, exceptînd rezultatele, se aseamănă cu viața oricăror altor tineri care, atrași de mirajul gloriei și al centurilor de campioni, au intrat cîndva, mai intră și acum și tot mereu vor intra în lumea aparte a unei săli de box. Așadar, am vorbit cu și despre Calistrat care la rîndul său a vorbit despre antrenorii săi, despre adversarii săi, despre gîndurile și visurile sale, despre mama sa și, bineînțeles, despre fratele său, Simion, eroul acestui ultim număr al serialului.

Nu spun că n-am alergat după Simion aproape două luni de zile. L-am așteptat la aeroport, cînd se-ntorcea din străinătate, l-am căutat la sală, la clubul Dinamo, l-am căutat la Snagov, în cantonament, l-am căutat la Brăila, orașul copilăriei lui (orașul copilăriei și-nceputului de drum al atîtor și-atîtor mari sau mici boxeri!), dar de fiecare dată, ca un făcut, a intervenit cîte ceva, de fiecare dată îl scăpam. Noroc că de-a lungul serialului Calistrat a tot adus vorba despre năzdrăvanul său frate, astfel încît, în momentul în care am reușit, în sfîrșit, să-l întîlnesc, la Sibiu, unde, împreună cu ceilalți membri ai lotului olimpic, susținea primul lor meci de verificare din acest an al confruntărilor olimpice, am constatat cu surpriză că, despre el, despre Simion Cuțov, după chiar spusele sale, nu prea mai sînt multe de scris.

— Cu mine, a continuat Simion, terminați serialul într-un singur număr. De ce? Pentru că eu chiar n-am talent la povestit, iar dumneavoastră veți fi pus în situația să repetați cam tot ce-au spus alți ziariști pînă acum.

— E-adevărat, la numai cei 23 de ani ai tăi, cu trei titluri de campion european în buzunar și o medalie de argint de la campionatele mondiale de la Havana, cînd foarte bine ai fi putut lua chiar și aurul, ai o publicitate ieșită din comun. Unul din prețurile acestei publicități este și această prezență a mea și a altor ziariști, gata să te-ngroape într-o mie și una de întrebări. Cum ți se par ziariștii?

— Nu spun decît că sînt foarte simpatici, mai ales dacă se pricep și la box, că doar n-au să mă-ntrebe despre cai sau pescuit. Dumneavoastră, după cîte am auzit, și-am citit în serial, ați făcut box, nu-i așa?

— E un fel de compliment?

— Nu, nici vorbă, nu obișnuiesc să fac complimente.

— Atunci, dacă-i așa cum spui, că ai citit serialul, lucru de care nu mă-ndoiesc, trebuie să știi că fratele tău, Calistrat, mărturisea că te-ai apucat de box împotriva voinței lui.

— Da, el plecase în armată și eu, la un moment dat, nu prea mai aveam ce face. Cît timp a fost el cu mine, la Brăila, nu mă plictiseam deloc, eram tot timpul după coada lui. Dar el a plecat și mi-a lăsat pe cap o droaie de oameni care, chibiți ai boxului fiind, mă tot întrebau ce face, se-ntoarce sau rămîne la Dinamo București? Mă gîndeam că e minunat ca atîția oameni să se intereseze de tine. Și cum îl cunoșteam și pe nea Bobinaru, care într-o zi mi-a spus că n-ar fi rău să-ncerc să vin și eu pe la sală, că și așa n-am ce face, ei bine, iată-mă, aproape fără știrea mea, printre băieții aceia. Frate-meu, cînd a auzit, că i-a scris mama, îmi trimite o scrisoare prin care mă-ntreabă, după cîte îmi mai aduc eu aminte, că de ce m-am luat eu de-o viață despre care el, cică, mi-ar fi putut spune atît de multe lucruri încît eu nu m-aș mai fi apucat.

— Și cum te-ai gîndit să-i răspunzi?

— De gîndit nu prea m-am gîndit, dar i-am răspuns, tot printr-o scrisoare, că bine a făcut el că n-a apucat să-mi spună prea multe lucruri despre viața asta, că nici nu mă interesează dacă e grea sau ușoară, că vreau să ajung și eu campion, măcar campion de juniori, că n-oi fi eu mai slab sau mai prost decît el. Bine, mă, mi-a răspuns el, tot printr-o scrisoare, văd că nu știi la ce te-ai înhămat, dar să nu te prind că vii la mine și-mi spui că-i greu. La mine n-ai ce căuta cu văicăreli, e clar? Și-n finalul scrisorii mă mai întreba dacă m-am gîndit la mama și la tata.

— Și te-ai dus vreodată la el să i te plîngi că ți-e greu?

— N-a fost nevoie să mă duc eu la el, pentru că a venit el la mine și-ntotdeauna a găsit o vorbă bună de-alin și-ncurajare. Dar, din păcate, la a doua întrebare nu i-am răspuns nici pînă astăzi.

— Iată, ca să trecem peste chestiunea asta nu numai delicată, dar comentată și cu alt prilej, știut fiind faptul că marea dorință a ta și a lui Calistrat, atunci cînd se transmit la televiziune meciurile voastre, este aceea că părinții să nu se afle în fața micilor ecrane, îți pun o întrebare la care poate că ai mai răspuns de cîteva ori pînă acum: cum îți explici tu, dacă îți explici, că într-un timp extrem de scurt, în nici un an de zile, ai reușit să cîștigi un titlu de campion național la juniori, în al doilea an ai ratat calificarea, ca și fratele tău, dealtfel, iar în cel de-al treilea an de box ai devenit campion european la tineret. Mai mult decît atît, cîștigi încă două titluri de campion european, de astă dată la seniori, la Belgrad și la Katowice, iar între aceste două titluri mai ajungi și în finala campionatului mondial. Cam asta ar fi pe scurt tot ce-ai realizat deocamdată. Ei bine, nu ți se pare că e cam mult?

— Mă întrebați cu un ton de parcă aș fi vinovat că am cîștigat tot ce-ați spus. Eu, personal, nu pot să-mi explic performanțele astea decît dacă țin cont de două cauze: în primul rînd muncesc foarte mult, incredibil de mult, iar în al doilea rînd se spune că am talent. Acuma, talentul ăsta, nu știu cum să-l explic. Poate că e vorba de ceva pe care l-am prins de la frate-meu, dorința aceea de victorie și convingerea că pe ring fiecare are două mîini, nu mai multe. Vreau să spun că niciodată nu m-am temut să dau piept cu adversari despre care se spunea că mă vor umili în prima repriză, dar de cele mai multe ori s-a întîmplat exact invers, după primele schimburi de lovituri îi simțeam cum fug de bătaie, îi simțeam cum se sperie și-ncearcă tot felul de metode ca să mențină lupta undeva, la distanță.

— Se spune că în ring ești de-o agresivitate pur și simplu înspăimîntătoare, nici un adversar care s-ar lua la bătaie cu tine n-ar rezista. Nu lovești prea tare, dar ești tot timpul călare pe om, nu-i dai timp să respire, te miști întruna, lovești din toate pozițiile, și spre sfîrșitul meciurilor lași tuturor impresia că ești mereu mai proaspăt, de parcă n-ai fi boxat două reprize și jumătate într-un ritm infernal. Se mai spune că nu stai prea bine cu tehnica și de prea multe ori te-avînți în luptă fără să-ți iei măsuri de precauție, motiv pentru care dai, dar și primești foarte mult, iar dacă se-ntîmplă ca adversarul să te lovească precis și exact chiar la începutul meciului, cînd combatanții sînt mai puțin încălziți și deci mai vulnerabili pentru K.O., atunci ești, cum s-a întîmplat la Havana, o victimă ușoară pentru un boxer uns cu toate alifiile, adică pentru un boxer și tehnic. Ce părere ai despre aceste impresii?

— Ar trebui să le spun celor care lansează asemenea păreri că un boxer de valoarea polonezului Tomczik nu poate fi învins de două ori numai pe bază de agresivitate și rezistență. A trebuit să vin și cu ceva tehnică. Dealtfel, toată activitatea mea de pînă acum trebuie să fie analizată pornindu-se de la aceste două meciuri pe care toate agențiile de presă le-au considerat fenomenale. Și poate că mai trebuie spus că pentru aceste două meciuri au cîntat chiar polonezii, la ei acasă, la Katowice, cîntecul acela în care-mi urau să trăiesc o sută de ani.

Cît despre meciul cu Solomin, în finala campionatului mondial, acolo a fost un accident care multă vreme mi-a dat de gîndit. Poate că în virtutea victoriei pe care o aveam la Solomin, l-am subapreciat și, într-o clipă de neatenție, la acel atac în care am pornit descoperit, riscant, am fost lovit necruțător. Mi-a părut rău că atunci n-am mai fost lăsat să boxez, doar ați văzut cum frate-meu a revenit fantastic după ce Paul Dobrescu l-a pus la podea. Acum, că a trecut atîta timp, cred că s-a procedat bine, aș fi fost o victimă pentru un boxer așa de tare ca Solomin, mai ales că totul s-a petrecut fulgerător în chiar primele secunde ale meciului. În orice caz, între cel care eram atunci, la Havana, și cel care sînt acum, după Katowice, e o distanță foarte mare, în sensul că am reușit să înlătur multe din lacunele stilului de box pe care-l practic.

— Asta sună așa, ca un fel de promisiune?!

— Luați-o cum vreți, chiar și ca un răspuns la așazisele critici, dealtfel reale pînă mai ieri-alaltăieri, care circulă pe seama mea, dar și ca o promisiune pentru apropiatul Montreal, de unde eu sînt absolut sigur că lotul nostru de boxeri se va întoarce cu niște medalii de toată frumusețea.

— Cu alte cuvinte, vrei să cam punem capăt discuției?

— Deocamdată, da. Dar atunci, la întoarcere, mi-ar plăcea să veniți și să scrieți despre noi amintind viața asta de cantonament și antrenamentele astea pe care le-ați văzut și care, cred eu, vorbesc de la sine despre noi, despre ambiția fiecăruia de-a se achita de încrederea cu care am fost investiți.

VICTOR NIȚĂ ■

Sfîrșit

a existat eldorado, orașul de aur și diamante?

Muzeul aurului din Bogota este celebru. Sălile sale, adăpostite într-o aripă a Băncii Republicii, special construită în acest scop, cuprind — așa cum s-a relatat în presa noastră — «un inestimabil tezaur, alcătuit din recipiente, plăci pectorale, figurine, măști, diademe, ornamente pentru gură și pentru urechi, arme, diferite ustensile de uz casnic, în total peste 15 000 de obiecte din aur masiv, care formează cea mai mare colecție de acest fel din lume. La acestea se adaugă vase din ceramică cu motive de o mare varietate și inventivitate, pietre prețioase (între care smaraldul), neșlefuite, socotite a fi cele mai mari descoperite vreodată.»

Incașii au fost, într-adevăr, primii locuitori ai Americii care au cunoscut metalurgia bronzului, arhitectura, sculptura, ceramica și au atins o mare perfecțiune artistică. Obiectele expuse dovedesc înalta măiestrie artistică la care ajunseseră băștinașii indieni chaibcha și guimbaya din perioada prehispanică, pentru care aurul nu avea o valoare mitică, ci constituia o simplă materie primă folosită în vederea făuririi de podoabe, dar, în egală măsură, și a uneltelor necesare traiului de zi cu zi. Tocmai din acest motiv, probabil, s-a născut printre colonizatorii spanioli legenda orașului de aur, Eldorado, al cărui rege își acoperea trupul cu o pulbere de aur fin, înainte de a se scălda în lacul sfînt unde se aflau scufundate podoabe din acest metal și pietre prețioase. Legenda aceasta a persistat pînă în zilele noastre și ea a dus la dispariția comunităților care trăiau pe meleagurile columbiene, ca și a altor multor comunități indiene, care își duceau viața pe teritoriile unde se aflau mari zăcăminte de aur. Legenda are, desigur, și o bază de adevăr și aceasta o constituie civilizația și cultura incașilor, care au creat, în secolul al XV-lea, un stat sclavagist, ce se întindea pe teritoriile actuale ale Perului, Boliviei, părții de sud a Ecuadorului și părții de nord a statului Chile — stat ce a cunoscut o mare dezvoltare și înflorire. Cînd conchistadorii spanioli au pătruns, cu arma în mînă și în numele crucii, în aceste ținuturi, ei au fost viu impresionați de această civilizație, ale cărei urme, le întîlneau la tot pasul. Descrierile lor despre bogățiile întîlnite pe pămîntul Lumii Noi li s-au adăugat, firește, născociri fabuloase. Mai ales după distrugerea imperiului incas de către «pioșii spanioli» ai lui Francisco Pizarre[1] poveștile și legendele se îngrămădesc cu nemiluita. Ele aveau totuși un oarecare temei căci, în timpul acțiunii de cucerire a Perului, Pizarre reușise să-l atragă, printr-un șiretlic, pe Atahualpa[2] la Caxamalca, unde conchistadorul spaniol își avea cartierul general, și astfel să-l ia prizonier. Văzîndu-se captivul dușmanilor săi, Atahualpa îi ceru lui Pizarre să-l pună în libertate, făgăduindu-i în schimb să-i umple camera în care se afla cu aur. Conchistadorul spaniol acceptă propunerea regelui incaș. Trăgînd o linie roșie pe zid, la înălțimea pe care o ridicase Atahualpa, el chemă un notar ca să înregistreze în mod exact termenii propunerii. Camera era de vreo 17 picioare lărgime și 22 lungime, iar linia fusese trasă la 9 picioare de la dușumea. Tot spațiul acesta trebuia umplut cu aur. Și, pe deasupra, acela al unei camere învecinate, care trebuia umplut de două ori cu argint. Trimițîndu-și ștafetele sale prin țară, Atahualpa reuși să-și îndeplinească făgăduiala dată, după ce pereții și podoabele de aur ale templelor fură date jos și aduse lui Pizarre drept preț al răscumpărării regelui incas. Deși cantitatea uriașă de aur care fusese transportată la Caxamalca, transformată toată în lingouri, apoi în bani, după ce se scăzu aceea trimisă regelui spaniol, Pizarre se alesese cu 57 222 de pesos aur și 2 350 mărci de argint, precum și cu tronul de aur masiv al regelui incas. Fratele său Fernando capătă 31 080 pesos de aur și 2 350 mărci de argint. Un alt comandant, De Soto, capătă 27 040 de pesos de aur și 724 de argint, iar ceilalți cavaleri spanioli, șaizeci la număr, care se duseseră, chipurile, în numele Bisericii catolice să cucerească Perul, dar care, sub masca zeului lor religios ascundeau o patimă mult mai puternică pentru aur decît pentru religie, primiră fiecare din ei, 8 880 pesos de aur și 367 mărci de argint.

Dată fiind această pradă bogată, e lesne de înțeles că pe atunci circulau zvonuri puternice cu privire la tezaurul național al incașilor — care nu s-a găsit niciodată pentru că, socoteau conchistadorii, el ar fi fost ascuns de indieni. Unde anume? Nimeni nu știa s-o spună cu precizie. Abia cînd Francisco Orellano, tovarășul de arme și de jafuri al lui Pizarre, a reușit să coboare Amazonul și să stabilească astfel posibilitatea unei joncțiuni între Pacific și Atlantic, a început să apară ipoteza că un grup de incași s-au refugiat cu toate comorile lor pe platoul Guyanei. Ce determina această credință? Conchistadorii își spuneau că din moment ce ei au putut coborî Amazonul, cu atît mai multă ușurință au putut face acest lucru incașii și astfel, din Peru, au putut străbate navigînd pe apele fluviului Amazon și ale afluenților lui, întreg continentul american și ajunge la cealaltă extremitate a lui, în Guyana, pe atunci necolonizată încă. După această legendă, incașii ar fi fondat în Guyana un nou stat, a cărui capitală, fabuloasa Manoa, plină de palate incrustate cu diamante, ar fi fost construită pe malurile unui lac, Parime, în mijlocul munților de aur și argint. Peste acest oraș domnea Eldorado, cu trupul strălucitor ca și soarele dimineții.

SIR WALTER RALEIGH, PRIMUL AVENTURIER PORNIT ÎN CĂUTAREA ELDORADOULUI

Sir Walter Raleigh a fost primul, dintr-un șir lung de aventurieri, care a acordat atîta credit acestei povești, încît a întreprins o expediție. Contemporan cu Shakespeare, tînărul ofițer întîlnise la Londra pe regina Elisabeta (1558-1603). El avea 29 de ani, iar autoritara regină 50. Ofițerul a plăcut reginei. Legenda spune că Raleigh a cucerit-o pe regină într-o zi ploioasă, cînd el și-a zvîrlit în fața ei prețioasa lui mantie de brocart, ca astfel regina să poată trece pe ea, fără să se murdărească. După aceea, el a scris pe una din ferestrele palatului: **«Fain would I climb, yet fear I to fail»**. («Aș voi cu dragă inimă să urc, dar mi-e teamă de cădere.») La care regina a răspuns printr-o sfidare, care o angaja chiar pe ea: **«If thy heart fail thee, climb notat all...»** («Nu urca, mai ales, dacă inima nu-ți dă ghes.»)

Devenit favoritul reginei, Raleigh începu să-și pună în aplicare visul său: cucerirea Americii, cel puțin a acelei Americi peste care spaniolii nu-și întinseseră încă ghearele. El finanță cîteva expediții spre Florida, de unde marinarii lui aduseră tutun. Între timp, legenda Eldoradoului incas ajunsese la urechile lui. Și Raleigh se hotărî să se ducă să vadă «cu propriii lui ochi» fabulosul oraș incas.

În februarie 1595 el porni cu flota lui pe Orinoco, reușind să prindă mai mulți indieni. Dar nici unul nu știu să-i spună unde se află Manoa. Raleigh reveni la sfîrșitul anului, lăsînd acolo o garnizoană. La Londra, publică o carte care deveni celebră: «Descoperirea vastului, bogatului și frumosului imperiu al Guyanei și a marelui oraș de aur Manoa», în care el dădea frîu liber imaginației sale, întărind și mai mult, prin așa-zisele sale «afirmații», ideea unui ținut fabulos, unde oamenii trăiesc o viață paradiziacă. El mai scria că incașii din Guyana sînt dispuși să verse un tribut important reginei Elisabeta, dacă ea le va trimite ostași, ca să le apere țara. După moartea Elisabetei, Raleigh, după mai multe tribulații, fu condamnat la moarte de către Jacques I, noul rege al Angliei. La 29 octombrie 1618, Raleigh îngenunchează în fața butucului ridicat în piața Westminster. «Leacul e ascuțit, spuse el, dar vindecă toate bolile». Văduva decapitatului îi păstră capul timp de treizeci de ani, cît îi supraviețui.

UNDE APARE LEGENDA COLONELULUI FAWCETT

După moartea lui Raleigh, legenda orașului Manoa căpătase temelii și mai trainice încă. Și cea mai solidă dintre toate era dorința inconștientă a tuturor aventurierilor ca legenda să fie adevărată.

În epoca noastră, acestei legende i-a căzut victimă, printre atîtea altele, și colonelul englez Fawcett, de la a cărui tragică expediție au trecut 50 de ani. În mai 1925, colonelul Percy Harrison Fawcett, ofițer de artilerie, campion de criket, arheolog și membru corespondent al «Societății regale de geografie» din Londra, a dispărut împreună cu fiul său Jack și fotograful lor, Rimnel, în jungla din Mato Grosso. După ce făcuse mai multe expediții în Peru, Brazilia și Bolivia, el se hotărî să întreprindă una pe cont propriu în Mato Grosso. Colonelul era stăpînit de o idee fixă: că în pădurea virgină din această regiune s-ar afla un oraș pierdut, al civilizației preincașe, pe care el îl numea «Orașul Z». Acest vis coincidea cu legendele, existente încă și azi, despre orașele Manoa, Eldorado și lacul Parime. Fawcett credea că deține dovezile existenței ruinelor acestui oraș. El cumpărase o statuetă, de origine necunoscută, care nu putea fi atribuită nici unei mari civilizații a Americii. Mai descoperise, la Rio de Janeiro, un mesaj adresat în 1793 vice-regelui Bahiei, prin care șase aventurieri brazilieni îi vesteau descoperirea pe Platoul Central a ruinelor unei cetăți ciclopeiene, locuită de oameni cu pielea albă și părul negru. Aventurierii mai spuneau în mesajul lor că în vecinătatea acestui oraș s-ar afla niște mine de aur...

Colonelul mai credea și în vraci și radiostezești. El povestea, încîntat, că în 1901 un indian i-a prezis: «Cînd fiul tău va avea vîrsta să te însoțească, tu vei descoperi un oraș fabulos. Dar amîndoi veți fi făcuți prizonieri.» Restricția finală nu putea însă să înfrîneze dorințele nesăbuite ale colonelului. Dimpotrivă. Ultima scrisoare sosită de la Fawcett, plecat spre rio Xingu și rio Tapaioz, cu fiul lui, cu Rimnel, și două călăuze băștinașe, e datată din 29 mai 1925: «Ne aflăm în momentul acesta, scria el, în tabăra Calului Mort, la 11°43' latitudine sud și 54°35' longitudine vest. E punctul unde a murit calul meu în 1920; nu i-au mai rămas decît oasele albe. Noaptea e tare frig, iar dimineața răcoare; dar pe la amiază, căldura devine atît de mare, iar insectele atît de supărătoare, că pînă la ora 6 seara suferim un adevărat martiriu. Dar nu trebuie să-ți fie teamă de vreun eșec.»

COLONELUL FAWCETT, «REGELE ALB» AL INDIENILOR DIN AMAZONIA?

De la scrisoarea aceea s-au scurs multe luni. Apoi ani. Nici Fawcett, nici fiul lui, nici fotograful nu s-au mai întors niciodată de la Riurile, atît de bine denumite, ale Morții. Toate expedițiile care au pornit în căutarea lor au eșuat în mod tragic. Astfel, aviatorul Paul Redfern a dispărut cu aparatul său deasupra pădurii, iar mai tîrziu, ziaristul Horace Fusoni. Dar legenda căpăta aripi. În Europa veneau fel de fel de povestiri fabuloase, propagate de prospectori: colonelul era prizonierul indienilor! Colonelul, lepros acum, nu mai voia să revină, desfigurat, în țara lui! Colonelul era «regele alb» al indienilor din Amazonia și renunțase pentru totdeauna la lumea civilizată!

În apartamentul ei din Londra, soția colonelului — care se îndeletnicea cu radiostezia și telepatia — îi asigura pe ziariști că soțul ei trăia încă.

UN INDIAN ALB, NEPOT AL COLONELULUI FAWCETT?

În 1935 un preot brazilian descoperi într-un trib, stabilit tocmai pe traseul lui Fawcett, un tînăr indian alb cu ochi albaștri. Întrebîndu-l pe șeful tribului, acesta i-a răspuns că indianul e fiul lui Jack Fawcett. După spusele lui, expediția britanică s-ar fi oprit acolo, căpetenia le-a oferit — așa cum e obiceiul la indieni — celor trei bărbați niște fete cu care să-și petreacă noaptea. Jack a acceptat propunerea. A doua zi el a plecat împreună cu tatăl și tovarășul său spre teritoriul indienilor Galapalos, lăsînd-o însărcinată pe soția lui de-o noapte. În 1943 un ziarist l-a adus pe indianul alb la Rio. El trăiește azi într-un institut brazilian, dar a rămas cu apucăturile lui de primitiv. Soția lui Fawcett l-a adoptat. «Pădurea, declara ea, mi-a răpit soțul și băiatul; ea mi-a dăruit un nepot.»

Ultima cercetare a fost întreprinsă în 1950. Frații Villas Boas, pilotați de aviatorul Basilio, au aterizat la indienii Galapalos, unde se știa că s-a dus Fawcett. După multe stăruințe, noii anchetatori au reușit să obțină o versiune, desigur definitivă, a morții englezilor. După ei, colonelul insultînd pe căpetenia tribului, Izarari — mort în 1948 — acesta l-a ucis pe loc, ca și pe Jack și Rimnel. Frații Boas au descoperit mormîntul colonelului: un craniu, cîteva oseminte, un pumnal englezesc. Craniul a fost expediat în Anglia. «Nu-i al tatălui meu», a declarat imediat Brian Fawcett, cel de-al doilea fiu al dispărutului. Adevărul e că nici dentiștii colonelului nu l-au identificat. În ce-o privește pe doamna Fawcett, replica ei a fost precisă și sfichiuitoare: «Spuneți-mi ce vreți. Arătați-mi ce vreți. Soțul meu trăiește». Și această afirmație categorică era făcută după 25 de ani de la dispariția colonelului cînd, oricum, nu în junglă, ci în fotoliul său de-acasă, Fawcett putea să fie de mult dispărut dintre cei vii.

INDIENII «URECHI LUNGI», PAZNICI SĂLBATICI AI ELDORADULUI

Legendei existenței orașului Manoa sau Eldorado, dacă vreți, i se adaugă alta: aceea a Munților Tumuc-Humac. «La începutul secolului al XVIII-lea, scrie Jean Hurault, inginer al Institutului geografic național francez, expediția lui Serrano de-a lungul hotarelor braziliene a descoperit un munte, denumit Tumunucuraque. Cuvîntul scris pe hărți făcute la scară redusă, se întindea pînă în Guyana Franceză și geografi care fac geografia din biroul lor au dedus că-i vorba de un lanț de munți hotarnici.» Imaginația înflăcărată a aventurierilor de tot soiul a situat Eldorado în acest lanț de coline pustii — linie de împărțire a apelor — ale căror creste nu trec de 800 metri. De ce aici și nu în altă parte? Lucrul e ușor explicabil dacă ne gîndim că nici un călător n-a călcat prin acest ținut în care nu puteau pătrunde din cauza inexistenței unor cursuri de apă navigabile.

Concluzia era ușor de tras: din moment ce nimeni n-a văzut acești munți, și era greu să ajungi pînă la ei, înseamnă că acolo și numai acolo trebuie să se găsească neapărat Manoa. Căutătorii de aur creoli din Guyana au întreținut ani de zile această credință, convinși și ei că acolo, în Manoa și în împrejurimile lui, trebuie să se găsească aurul mult visat. Călătorii aduceau cu ei, la ei acasă, legenda auzită în Guyana, și o răspîndeau apoi, oral sau în scris. Ea era evocată în cărți. Și-și făcea drum prin descrierile din magazinele populare, provocînd, cu toată candoarea, poetice și scabroase vocații. Legendei i se adăuga apoi un alt factor al miraculosului: indianul. Aventurierii nu-și puteau, într-adevăr, închipui, că numai natura constituia un obstacol descoperirii acestui fabulos Eldorado din Tumuc-Humac. Mai trebuia să mai existe ceva care să amintească de balaurul Fafner păzind comoara Nibelungilor. Nici chiar uriașii indieni anacondieri, a căror statură, destul de respectabilă, era, după aventurierii mitomani, de 25-30 metri, nu puteau justifica imposibilitatea ascensiunii spre acest Eldorado. Așa că, treptat-treptat, începu să se răspîndească zvonul despre niște «indieni cu urechi lungi». Se povestea că pe malul stîng al fluviului Itany, în teritoriul olandez al Guyanei, ar trăi un trib de bărbați, foarte înalți, cu păr blond, ochi albaștri, cu urechile încărcate de niște cercei grei de aur și îmbrăcați doar cu o bucată de stofă, făcută din scoarța copacilor. Civilizația lor ar fi inferioară tuturor celorlalte triburi; ei s-ar folosi doar de unelte de piatră lustruită, neavînd nici hamace, nici țesături. Vînatul și fructele constituind singura lor hrană, ca și aceea a oamenilor preistorici. Pe lîngă toate acestea, acești indieni «urechi lungi» ar fi sălbatici, refractari oricărui contact, apărîndu-se cu arma în mînă împotriva oricăror intruși. Ei ar fi paznici incoruptibili și sălbatici ai Eldoradoului.

Și atunci, Eldorado n-a existat chiar niciodată? Ba da, a existat și va exista întotdeuna. Eldorado, un ținut fabulos, în care oameni cu minți aprinse și dornici să se îmbogățească peste noapte, vor crede cu stăruință, chiar dacă credința lor e dezmințită de fapte. Căci există și copii mari care, ca toți copiii, vor să creadă cu tot dinadinsul în povești fantastice, născocite deseori chiar de ei.

PAUL B. MARIAN ■

Conchistador spaniol (1475-1541), care a cucerit Perul cu ajutorul fraților săi, Gonzalo și Fernando (n.n.).

Ultimul rege al incașilor, omorît în 1533, din ordinul lui Pizarre.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, of. 33. Telefon: 17 60 10 int. 1787, 1611, 1786, 1606, 1618, 1744. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Prezentarea artistică: SORIN POSTOLACHE

41505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

congresul educației politice și al culturii – forum al spiritului revoluționar și al iubirii de țară

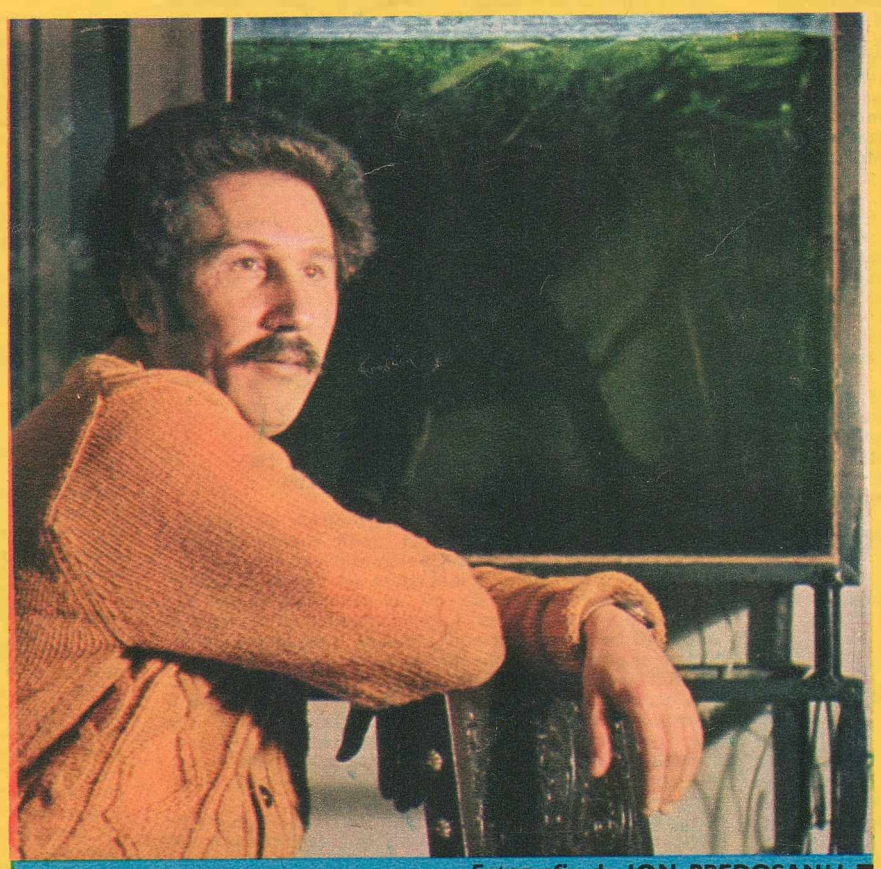

Fotografie de ION PREDOȘANU

MARIN SORESCU: noi am rămas solidari prin idealurile noastre

Marin Sorescu s-a născut la 29 februarie 1936.
Bibliografie selectivă: Singur printre poeți (1964), Poeme (1965), Moartea ceasului (1966), Unde fugim de-acasă? (1966), Tinerețea lui Don Quijote (1968), Iona (1968), Teoria sferelor de influență (1969), Tușiți (1970), Unghi (1970), O aripă și-un picior (1970), Paracliserul (1970), Insomnii (1971), Suflete, bun la toate (1972), La lilieci (1973), Astfel (1973), Setea muntelui de sare (1975), Norii (1975).

Cărțile lui Marin Sorescu sînt reflectarea unei conștiințe grave. Scriitorul se întreabă în legătură cu menirea lui, a semenilor săi în cadrul civilizației de astăzi, într-o lume tot mai populată de însemnele tehnicii. Reprezentativă pentru opera lui Marin Sorescu, deoarece oferă o cale de înțelegere a ei, este piesa **Iona**, un elogiu adus năzuinței omului de a căuta răspunsuri la cele mai complicate probleme, de a-și asuma cu responsabilitate destinul și de a nu se lăsa înfrînt de nici un obstacol. Din celelalte volume se desprinde aceeași meditație lucidă asupra condiției umane. Optimistă, diversă și în același timp profundă, modernă, izvorîtă dintr-un adînc respect față de tradiție, opera lui Marin Sorescu este una dintre cele mai populare și profunde în contextul literaturii noastre de azi.

— Marin Sorescu, ce anume condiționează după părerea dumneavoastră un climat cultural efervescent?

— Exact ceea ce condiționează efervescența sifonului. Lăsînd la o parte presiunea: existența tuturor particulelor de aer liber care sar în sus de bucurie. Cred că un astfel de climat contribuie la nașterea și la polenizarea unui cîmp, care altfel n-ar rodi. Astfel a înflorit în România în deceniile șase—șapte una din poeziile cele mai mari din Europa.

— Sînteți sigur?

— Sînt sigur de asta. Mai mult ca sigur, pentru că am avut ocazia să verific. Cu poeți ca Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Adrian Păunescu, Nichita Stănescu poți ieși oricînd în lume fără să-ți fie rusine.

— Și ieșim?

— Asta e că nu prea ieșim. Moștenim un surplus de timiditate dintr-o epocă mai veche, care atunci, în mod paradoxal, își scotea poeții în lume dar se făceau de rîs. Acum metafora se «autofinanțează», ca să zic așa, dar prețul biletelor de călătorie a crescut peste tot. Participarea la festivaluri și congrese se face pe bază de așteptare la rînd (să mai trimitem și pe X, că el n-a văzut Franța și nu știe nici limba franceză, poate o învață în zece zile), în loc să se facă după o scară a valorilor.

— Totuși, se remarcă un efort sporit în propaganda care se face literaturii noastre în lume.

— E adevărat.

— Ați conceput cartea dumneavoastră de debut, un volum de parodii, ca o despărțire de poezia lipsită de har care se scria în acea epocă?

— N-am intenționat chiar asta, dar pînă la urmă cam așa a ieșit. Însă trebuie să lămurim un lucru. Criticii au ticuri și etichetează un autor după prima sa apariție. Nu sînt un parodist. Cartea aceea nu e numai de parodii.

— Vorbeam mai înainte de climat. Dumneavoastră ați avut șansa unui climat cultural convenabil atunci cînd ați scris primele poeme?

— Nu. Am făcut facultatea la Iași, între 1955-1960. Orașul mi-a plăcut, însă atmosfera de atunci a vechii cetăți culturale nu era de nota 10. Abia dacă se ridica la o notă de trecere. Dar las'că nici Bucureștiul nu strălucea. Deci, nu era problemă de oraș.

— Ce negați? Ce afirmați atunci?

— Negam poezia pe care o citeam atunci, pe care o consideram sub cea pe care aș fi scris-o eu dacă aș fi putut publica. Încercam să-mi afirm dreptul la dezinvoltură în lumea literelor, care nu acceptă nici un fel de înțepenire. Or, atunci, tocmai această senzație de înțepenire mă sîcîia. Au mai trecut patru ani după facultate pînă am debutat, deși în momentul acela făcusem un pas înainte, fiind deja scrise **Poemele**.

— Afirmarea generației din care faceți parte a fost favorizată de democratizarea vieții social-politice?

— Este interesant că afirmarea poeziei în acei ani s-a făcut paralel cu democratizarea vieții social-politice. Poezia devenind, tocmai din această cauză, un fel de simbol al celor mai înalte experiențe. De aici și marea adeziune a publicului și efectul ca de explozie al noilor manifestări lirice.

— Gustul publicului a trebuit format din nou?

— Publicul s-a adaptat extraordinar de repede la noua formulă, ceea ce mă face să cred că el fusese mai dinainte învățat cu poezia bună și apoi se făcuse numai că-i place poezia proastă. Așa că n-au fost probleme în privința asta. Trebuie să reamintim că această perioadă a fost și perioada reeditărilor, a reintroducerii în circuit a lui Ion Barbu, Lucian Blaga, Octavian Goga, Ion Pillat... Asta s-a făcut încet și sigur.

— Și totuși, chiar și prin anii '50 s-au scris lucrări remarcabile.

— Da. Dar ele au apărut ca niște excepții, tocmai negînd canoanele: **Groapa, Moromeții, Bietul Ioanide.**

— Generația de poeți din care faceți parte parcă nu mai merge în grup, ci fiecare și-a găsit un drum propriu, pe care îl străbate de unul singur. De ce v-ați despărțit?

— Cred că a dispărut rezistența care ne făcea să mergem în grup. Rezistență datorată, printre altele, unui mod găunos de a pricepe arta. Dar cînd poți înainta și de unul singur îi dai drumul și dispare plutonul. Acum, fiecare are individualitatea sa. Dealtfel, este o dialectică a grupului literar care se dispersează după un timp cu sau fără scandal. Noi am rămas totuși solidari prin idealurile noastre.

— Ce părere aveți de modul cum se reflectă generația dumneavoastră în cartea lui Al. Piru «Poezia românească contemporană»?

— **Poezia românească contemporană** este un monument al neînțelegerii poeziei românești de azi. În general, autorul nu înțelege poezia, chiar atunci cînd este mai veche, dar în cazul acesta cititorul este oarecum pus în gardă, întrucît critica literaturii române de la început și pînă acum nu a fost din fericire o înșiruire de Al. Piru, ci au existat oameni care au înțeles fiecare la rîndul său fenomenul poeziei contemporane lor. Deci, pentru perioadele vechi, există posibilitatea unei confruntări. Este mai dificil pentru epoca prezentă cînd nu iese în față decît această istorie (ori istorioară?) a literaturii. Dar sper să se mai scrie și alta, adevărată, iar dacă peste 10 ani o va scrie tot Al. Piru, ne vom resemna zicînd că n-am avut noroc în critică. Un teribilism tînăr de data aceasta practică M.N. Rusu în revista **Viața studențească**. Cronicile sale literare dovedesc că nu știe să citească și că a început direct cu scrisul. Iată că exemplele rele sînt mai molipsitoare decît cele bune.

— Ce probleme stau, după părerea dumneavoastră, în atenția oamenilor de cultură, acum, în preajma Congresului educației politice și al culturii?

— Cred că o problemă demnă de atenție este aceea a păstrării tradițiilor, pe cale de a fi paralizate de anumiți factori care țin de o dezvoltare modernă rapidă. Și includ aici atît obiceiurile străvechi cît și ceea ce aș numi transformarea țăranilor înșiși într-un fel de funcționari ai pămîntului, care își schimbă portul. Ce mîndru am fost în Maramureș în vara trecută cînd am întîlnit oameni îmbrăcați ca pe vremea dacilor; în lipsă de documente scrise, portul poate deveni un document istoric. Cred că o altă problemă importantă este aceea a modului în care știm să ne impunem valorile fără a avea timidități și complexe, atît în fața străinilor, cît și față de ierarhiile dintr-o epocă în care stabilirea valorilor se făcea și pe scara din dos. Și pentru că se apropie și conferința scriitorilor, cred că ar trebui să ne gîndim că este loc pentru toți scriitorii și mai importante decît unele probleme personale sînt interesele obștii scriitoricești și ale cititorilor. Toți vrem o literatură mare, iar scriitorii adevărați nu-și doresc decît s-o poată face.

— Despre ideea Epopeii naționale?

— Scrierea unei epopei naționale se leagă de un vechi avînt românesc, de la generația 1848 și al celei următoare, cînd s-a început valorificarea tezaurului folcloric, a arhivelor istorice etc. Bălcescu era primul care punea umărul la realizarea unei astfel de epopei. Totul este cine lucrează la epopeea națională și cum este înțeleasă ea. Nu trebuie în nici un chip ca ea să ajungă și pe mîna celor care n-aveau de lucru și așteptau subiecte. Așa se poate compromite o idee mare.

— Este cunoscută politica de largă deschidere către problemele contemporaneității promovată de România, de președintele Nicolae Ceaușescu. Această politică a favorizat, printre altele, deschiderea poeziei românești către gravele probleme care stau astăzi în fața omenirii?

— Cu siguranță. Deschiderea atît de largă a ferestrelor către lume, deschidere al cărei autor este președintele Nicolae Ceaușescu, îți dă senzația că te afli mereu în centrul lumii și civilizației. Aceasta este fascinant. Posibilitatea unei confruntări, a unui dialog, a spiritului de emulație. Din toate acestea, poezia profită ca o floare într-un loc unde bate soarele, e lumină, aer curat și e bine. Și în afară de aceasta, problemele lumii se dovedesc a fi problemele noastre și iată că forța care trebuie să încordeze arcul devine mai mare. Dar și problemele noastre sînt problemele lumii întregi și trecînd granița nu mai am complexul că pun sub ochii cititorului străin niște frămîntări provinciale.

— Aveți o mare audiență la public. V-a îngrijorat vreodată acest lucru?

— N-aș intra în panică nici dacă nu m-ar citi nimeni. Problema pe care trebuie să și-o pună un scriitor nu este cine îl citește, cîți îl citesc, ci cum scrie, ca să poată jura că spune adevărul și numai adevărul. Și, dealtfel, cred că sînt un scriitor necitit: nu mi se găsesc cărțile. Cei care vor să le aibă în mînă găsesc în librării alți autori care, oricine ar fi, nu mă reprezintă. Sînt printre autorii care trebuie să apară mereu cu o carte nouă pentru că cele vechi nu mi se reeditează.

— În poezia dumneavoastră se conturează o ambianță familiară tuturora. Ce impresie vă fac acei autori care se străduiesc să imagineze ținuturi cît mai stranii, de neaflat pe harta planetei?

— Nu mă interesează poezia lor pentru că o consider falsă. Și știu că nici pe cititori nu-i interesează. Lucrul se petrece ca la cartușele care nu iau foc pentru că nu au pulbere înăuntru. Trebuie să arzi puțin și tu ca să ardă și alții pe lîngă tine.

— În teatrul dumneavoastră se observă apariția unor preocupări pentru istorie.

— Ca dramaturg, trebuia inevitabil să trec prin această zonă care prezintă avantajul de a-ți oferi piese gata scrise.

— De ce l-ați ales pe Vlad Țepeș ca erou al uneia dintre piese?

— Nu l-am ales atît pe el, cît momentul în care a trăit, un moment nodal în istoria poporului român. E vorba de prima confruntare mai hotărîtă cu imperiul otoman care, după cucerirea Constantinopolului, se îndrepta spre nord și părea că nu va întîlni un obstacol capabil să stăvilească imensa forță a trupelor. Vlad Țepeș și concomitent Ștefan cel Mare, acesta avînd norocul unei domnii mai lungi, au realizat minunea unei astfel de bariere. E interesant să studiezi ca istoric, sociolog, această epocă, dar și ca poet, ca literat.

— Scrieți tragedii. Mai este actual genul?

— Cîtă vreme există piese care-și merită numele. Ideea e că istoria întrece ficțiunea, dar măiestria autorului e să le pună de acord atunci cînd se poate.

— Ce ați învățat de la istorie?

— Din istoria citită «am învățat să fim veșnici», dacă pot cita dintr-o poezie; din istoria trăită am învățat că trebuie să punem toți umărul ca s-o facem cît mai frumoasă, mai demnă.

— Ce n-ați fi vrut să aflați în istorie?

— N-aș fi vrut să aflu o serie de date legate de migrația popoarelor, invazii, războaie.

— În ce măsură prezentul nostru este o continuare a trecutului?

— Prin afirmarea răspicată a unor idealuri despre care au scris cronicarii, cărturarii și scriitorii veacului XIX și începutului acestui veac și despre care sîntem datori să dăm și noi seamă. Prin demnitatea noastră națională.

— Credeți că este patriotică poezia dumneavoastră?

— Nu cred. Sînt sigur. Însă eu fiind un temperament mai reținut de felul meu, toate sentimentele se află în versuri la o adîncime mai mare.

— Cum se manifestă spiritul revoluționar în literatură?

— Poezia nu trebuie să declare mereu că e revoluționară, ci trebuie să fie astfel fără declarativism. Să-și asume timpul și istoria cum își asumă metaforele și tot materialul din care este făcută. În fond, poezia a fost întotdeauna prin însăși existența ei nu numai o revelație, ci și o revoluție.

— Cum vă judecați cărțile?

— E greu să te judeci singur. Totuși, trebuie să spun că dacă n-aș fi scris nimic mi-ar fi plăcut să fi citit aceste cărți scrise de altcineva.

GEORGE ARION

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU